VIVAT ACADEMIA

A NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM LAPJA

2003. november I./4. Ára: 200 Ft

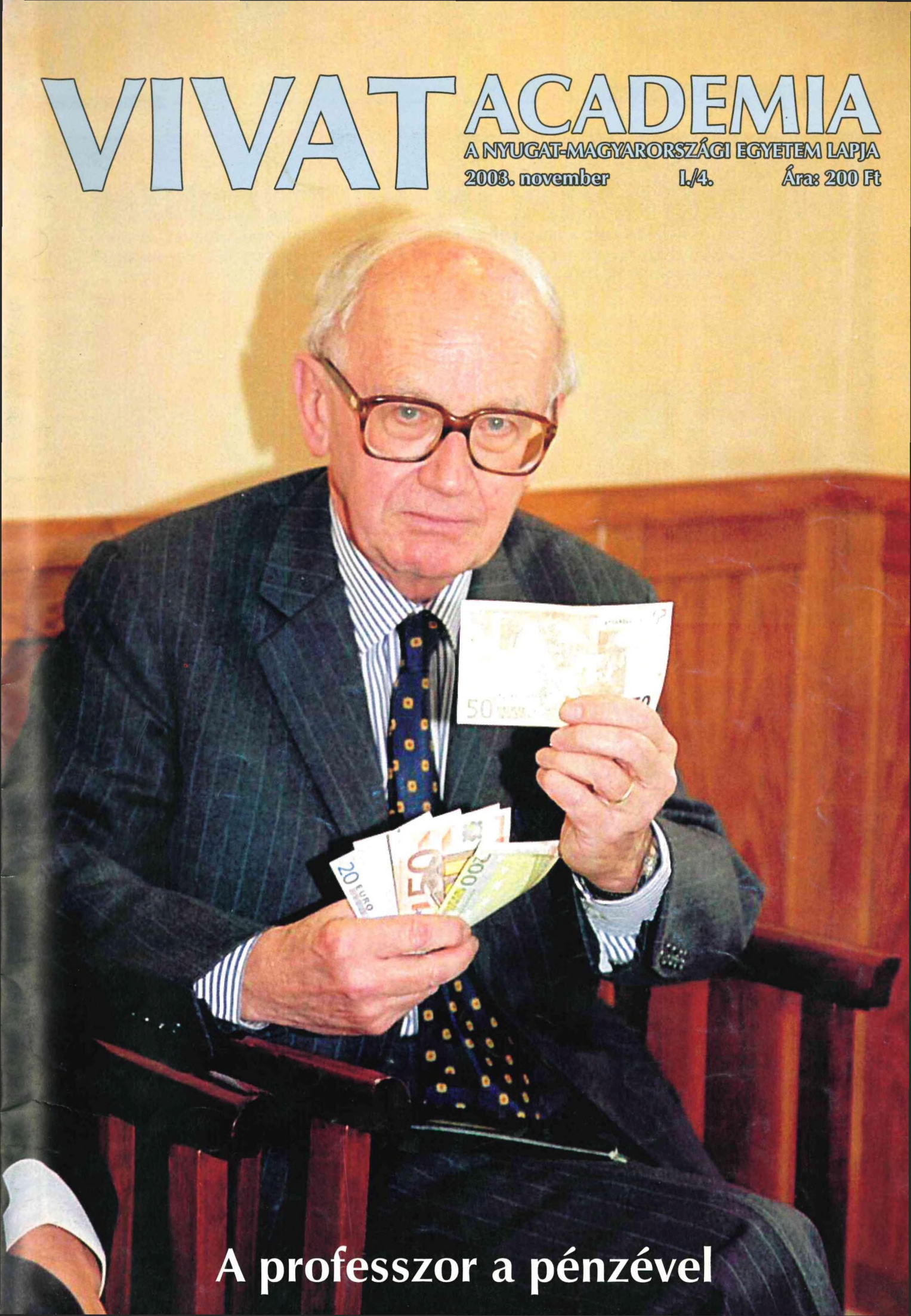

A professzor a pénzével

HUNGARIA IN AETERNUM

A Közgazdaságtudományi Kar a Magyar Tudomány Napja alkalmából Magyarország jövője címmel tudományos konferenciát rendezett a soproni Liszt Ferenc Művelődési Központban. Ebből az alkalomból az egyetem tiszteletbeli doktorává avatták dr. Lámfalussy Sándort.

Ünnepélyes pillanat

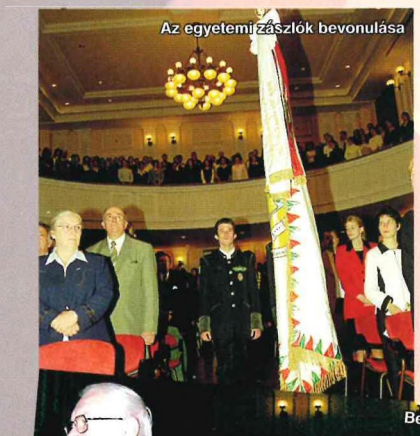
Az egyetemi zászlók bevonulása

A konferencia elnöksége

Bevonul az egyetem tisztikara

Az egyetem vezetői és a konferencia előadói

Lámfalussy professzor az egyetem díszdoktora

A hallgató hallgatók

A professzor és Járai Zsigmond Nemzeti Bank elnök érkezése

„Doktorrá fogadom”

Civitas Fidelissima

Így Borbála-nap táján, illik a bányászokra gondolni. Azokra is, akik mögött épp a közelmúltban zárták be a lyukói bányát. A dolog nem érhette őket váratlanul, hiszen a 70-es években kezdődött folyamat zárul mostanában. Akkoriban jártam ott, a bányabezárásokról készítettünk szociológiai vizsgálatot. Nehézszavú, keménykezű emberekkel beszélgettem nap, mint nap a vágatokban. A lyukói igazi bánya. Száz métereket zuhan veled a kas, ha leszálláskor ejteni kezdi a gépkezelő. Torok- és gyomorszorító érzés. Ők már megszokták. De meg lehet-e szokni, ha valaki mögül eltűnik a munkahelye? Ha máról holnapra bizonytalanná válik az élete?

Valami ilyesfajta érzés tölthette el a selmeci az Akadémia népének szívét is 1918-ban. Az első világháború kimenetele eldöntötte az iskola sorsát: menni kellett. Menekülni. Novemberben a diákság elkezdte a felkészülést a költözködésre. A közeledő cseh csapatok előtt, december 14-én indult el a szánkó- és szekérkaraván. A haza egy része elveszett, de az iskola megmenekült. Viszontagságos hányódás után az Akadémia

Sopron városában, a Károlyi laktanyában talált menedéket a honvédelmi miniszter segítségével. 1919 tavaszán, ugyan rendszertelenül, de mégiscsak megkezdődött az oktatás.

A nyugalom csak rövid ideig tartott. Alig kezdték meg az új otthonban a berendezkedést, a nyugat-magyarországi elcsatolás Damoklesz-kardja máris újabb veszedelemmel fenyegetett. Az osztrákok Sopront is akarták.

Nemcsak az otthon, a haza is veszélybe került. Három év alatt már másodszor. Gondoljunk bele! A hátukon cipelve mentették az Alma Matert, s újra bizonytalanná vált minden. Ezt már nem lehetett elviselni! Élet vagy halál! A kérdés ilyen végletesen vetődött föl. A főiskola ifjúsága a Rongyos Gárdával kivonult az ősi város határára, és puskatűzzel fogadta a közeledő osztrák csendőrséget. Két ifjú, Szechányi Elemér és Machatsek Gyula hősi halált halt a harcokban. Az ő áldozatukra volt szükség, hogy Európa rájuk figyeljen, és elrendeljék a népszavazást. 1921. december 14-én a szövetségesek ellenőre kinyújtotta a telefonkagylót a Megyeháza ablakán: a vonal másik végén a harangszóból megértették, hogy Sopron magyar maradt. A város polgárai, magyarok és németajkúak bebizonyították az ezeréves magyar államhoz való hűségüket. Trianon után a főiskolások Sopronban maradhattak. Akkor még nem sejthették, hogy az Akadémia kálváriája még nem ért véget.

Hogy a két világháború között se teljenek eseménytelenül az évek, 1934-ben a budapesti Magyar Királyi József Nádor Nehézipari Műszaki Egyetemhez csatolták a főiskolát. Egyetemi polgárok lettek az egykori burschok utódai. Tovább bonyolódott a helyzet, amikor 1949-ben létrehozták a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemet, és a bányász-kohász szakokat odaköltöztették. A dolog nem ment simán, mai szóhasználattal élve, próbáltak lobbizni a maradás mellett, de a politikai túlerővel szemben nem használtak az érvek. Csomagolás, költözés. Három évtized alatt már másodszor. Persze most is voltak, akik ellenálltak, és nem hagyták magukat elszakítani a soproni gyökereiktől. A bányász-tanárok egy része maradt. Az utolsó bányász hallgató 1959-ben vette át oklevelét Sopronban. Kádár büszkén jelenthette ki, hogy megnyerték a soproni csatát. Itt maradt az erdész szak csonkán, de az élni akarást bizonyítandó, e mellé 1957-ben létrehozták a faipari mérnöki szakot. Mi még az Erdőmérnöki Főiskolára iratkoztunk be 1962-ben, de már az Erdészeti és Faipari Egyetemen végeztünk. És még nem volt vége.

A selmeci szellem, a megújuló képesség töretlen. A Nyugat-Magyarországi Egyetem sok ezer hallgatója közül talán csak a töredéket teszik ki azok, akik érzik az évszázados hagyományok erejét, a hányattatások, a megpróbáltatások közösség formáló láthatatlan abroncsát.

Még nem tudjuk, mit hoz a jövő, 2004. május 1. Még nem éltünk át hasonló eseményt, amikor egyszerre leszünk gazdagabbak és szegényebbek, egyszerre nyerünk és vesztünk.

Bizakodom. Az nem lehet, hogy annyi veszteség és költözés után, újból mi húzzuk a rövidebbet. A selmeci szellem túlélő szellem. Elődeink példát szolgáltatnak a mai ifjaknak, lányoknak állóképességből, kitartásból. Szükségük lesz rá, mert kitágul Magyarország. Állást vállalhatnak akár Selmecbánya környékén is. Szent Borbála legyen velük!

Zétényi Zoltán

Vivat Academia!

A Nyugat-Magyarországi Egyetem lapja

(Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar - Győr, Benedek Elek Pedagógia Főiskolai Kar - Sopron, Erdőmérnöki Kar - Sopron, Faipari Mérnöki Kar - Sopron, Geoinformatikai Főiskolai Kar - Székesfehérvár, Közgazdaságtudományi Kar - Sopron, Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár)

I. évfolyam, 4. szám, 2003. november

Főszerkesztő: **Zétényi Zoltán**,
zzfotomedia@axelero.hu; posta@forestpress.hu

A szerkesztőbizottság: Dr. Albert Levente, lalbert@emk.nyme.hu (EMK), Balázsik Valéria, bve@ geo.cslm.hu (GFK), dr. Bácsatyai László, bacsaty@emk.nyme.hu (EMK), dr. Borbély József, nnika@ktk.nyme.hu (KTK), Gecseyné dr. Papp Katalin, papp@atif.hu (ATFK), dr. Lanczendorfer Zsuzsanna (ATFK), Lengyel Zita (EMK), Patyi Gábor,patyi@bepf.hu (BEPFK), Raffai Balázs (FMK) Szemerey Tamás, tszemerey@fmk.nyme.hu (FMK).

A szerkesztőség titkára Tóth Mariann, mtoth@nyme.hu;

Munkatárs: Hargitai Gábor, ghargitai@nyme.hu

A szerkesztőség címe: 9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
T: 99/518-365; Fax: 99/518-357

Mb.:30/415-4021

Kiadja a Nyugat-Magyarországi Egyetem,
9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.

Felelős kiadó: **Prof. dr. Faragó Sándor rektor**

Nyomdai előkészítés: PrePress Grafikai Stúdió, Sopron,
felelős vezető: Sziklai Zsolt ügyvezető

Nyomás: Lővér-Print Nyomdaipari Kft., Sopron,
felelős vezető: Priszinger Imre ügyvezető

ISSN 1589-8091

Megjelenik évente tízszer, 1000 példányban,
terjeszti a Nyugat-Magyarországi Egyetem.

A beküldött kéziratokat, fotókat, illusztrációkat nem őrizzük meg.

TARTALOM

A díszdoktor – Dr. Lámfalussy Sándor 2
Akinek a Tőke nem volt biblia – Dr. Gidai Erzsébet dékán asszony 4
A békekutató – Portré dr. Balázs Judit professzor asszonyról 6
A KTK konferencia hallgatói szemmel 6
Szilágyi Györgyi rektorhelyettes 7
Járai Zsigmond a monetáris politikáról 8
Herczeg János a globalizációról 8
Juhász Lajos a vagyonvesztésről 8
Lentner Csaba a pénzügypolitikáról 8
Lámfalussy professzor az euróról 8
Nincs tökéletes ember, csak tökéletes szándék – Szitás József 9
AJÁNLÓ – Szép kis város Selmecbánya 9
Az intézet egyik „alapítója" – Beszélgetés Fekete Györggyel 10
Bendzsel Miklós a Formatervezési Tanácsról 11
Droppa Judit, a Magyar Iparművészeti Egyetem rektora 12
Belső tárlat – Fekete György 12
AJÁNLÓ – A magyar művészettörténet az ezredfordulón 12
Gosztom András – Egy ifjú tanerő 13
AJÁNLÓ – Megjelent az YF 13
Távoktatás a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán 16
AJÁNLÓ – Mészáros László: Erdély természeti kincsei 16
Volt száz termékeny szívverésem (Tonk Sándor halálára) 17
Húszéves az erdészeti múzeum
Beszélgetés dr. Schneider Ildikó igazgatóval 18
Winkler András megnyitója 19
Vivat, örök selmeci diákok! (Második rész) 20
AJÁNLÓ – Oroszi Sándor: A selmec kérdés 20
Jó szerencsét! 21
Interfob – 2003 22
A Magyar Tudomány Napja 23
Walter Dezső polgármester a város uniós stratégiájáról 23
KRÓNIKA 24-28
A MÉK alapításának 185. évfordulója ..... Borító 3
20 éves az Erdészeti Múzeum ..... Borító 4

A díszdoktor

Lámfalussy Sándor professzor több szálon is kötődik Sopronhoz, hiszen itt járt gimnáziumba a bencésekhez, és édesapja egykor az egyetem Erdőhasználattan Tanszékének volt a vezetője. A város pedig díszpolgárai közé fogadta. A világhírű közgazdász és pénzügyi szakember, akit az euró megálmodójának tekinthetünk, nem először járt egyetemünkön, hiszen már korábban is tartott előadásokat a Közgazdaságtudományi Karon. November 11-én a professzort Faragó Sándor, a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektora díszdoktorrá fogadta a Liszt Ferenc Központban tartott ünnepségen. A laudáció és a doktori oklevél átvétele után tartotta az alábbi előadást.

Recesszió vagy konjunktúra ingadozás?

Dr.h.c.dr.Lámfalussy Sándor díszdoktori előadása

Hölgyeim és Uraim! Kedves Barátaim!

Nem sajátos magyar témáról, hanem a világgazdaság és főképp Európa problémáiról szeretnék beszélni. Ezek fontosak Magyarország számára is. A magyar közgazdaság most már lényegében integrálódott az Európai Unió és a világ gazdaságába. Mindaz, ami Európában történik, hatással van az itthoni életre is. Az elmúlt hét hónapban hatalmas változás történt. Körülbelül márciusban értük el a mélypontot a világgazdaságban, és azóta egyre jobb hírek jönnek. Kétségtelen, hogy a gazdasági fellendülés újra megindult. Rohamosan megindult az Egyesült Államokban, mérsékelten Japánban is, és már az Európai Unióban is lehet látni a fejlődést. Ez még nem jelentkezik a termelési adatokban, de tudjuk, hogy az év végére, a jövő év elejére már egy szerény, de pozitív gazdasági növekedésre számíthatunk. Ez jó alkalom, hogy felvessük a kérdést, mit kellett volna vagy mit kellene tanulnunk az elmúlt három év tapasztalatából. 1999. végétől ez év tavaszáig az egyik leghosszabb minirecessziós periódusa volt a fejlett országok gazdaságának. A leghosszabb vesszély-periódus a 2. világháború óta. Amikor már mögöttünk van és kezdünk belőle kilábalni, fel kell tennünk a kérdést, hogy melyek azok a dilemmák, amelyekre jó lenne választ adni.

Három kérdéscsoportot szeretnék elemezni:

Az első: mi történt ez alatt a három év alatt? Ez egy egyszerű, tradicionális konjunktúra ingadozás volt, amely a kapitalista piacgazdaság lényege 200 év óta, vagy volt valamilyen strukturális átváltozás?

A második kérdés: miért van az, hogy annak ellenére hogy ezalatt a három év alatt az értékpapírpiac, a részvényárak radikálisan összeomlottak. Főképp a technológiai értékpapírokra – a NASDAQ-ra gondolok, ahol 80 százalékos áresés volt egészen ez év márciusáig –, de még más értékpapírokban is körülbelül 50-60 százalékos értékvesztés volt. Ennek ellenére, azért nem volt igazi krízis, volt egy lassulás, volt egy minirecessziő egy-két negyedévig, de nem volt olyan mértékű gazdasági összeroppanás, mint amit a 30-as években tapasztalhattunk, és amelytől féltek az emberek. Mi akadályozta ezt meg?

A harmadik kérdés pedig, hogy most amikor már kezdődik a fellendülés, vannak-e aggodalmaink, kell e vigyázni bizonyos dolgokra, nehogy ugyanezt átéljük.

Az első kérdésre a választ most már objektíven meg lehet adni. Ez elég egyszerű válasz. Valóban konjunktúra ciklust éltünk át, amelyről sokan túl optimistán, a 90-es évek végén, azt gondolták, hogy a konjunktúra ciklus eltűnt és lineáris fejlődésbe léptünk be. Ezt én mindig ostobaságnak tartottam, de nem tudtam, hogy ez ilyen gyorsan bebizonyosodik. Volt egy igazi konjunktúra ciklus, aminek a lényege az, hogy amikor a fellendülés bizonyos ideig tart, akkor ez visszatükröződik a részvényárakban. A részvényárak általában túllőnek azon a színvonalon, ami normális lenne. Ez a magas részvényár növekedés, különböző reakciókat hozott létre: például a telekommunikációs vállaltoknak a nyakig való eladósodását. Ezt ők nem látták, mert a tőzsdei értékelésük is felment, és ahhoz viszonyítva az adósság nem látszott magasnak. De ez csak attól függött, hogy a tőzsde hogy értékelte ezeket a vállaltakat, legyen ez a Deutsche Telecom, a francia, spanyol vagy dán cég. Ezek mind-mind beleestek ebbe a tévedésbe. Ugyanez megtörtént más vállaltaknál is. Túltermelés és túlzott befektetés történt. Mindenki extrapolálta a fejlődés ütemét, mindenki azt gondolta, csak jobban mehetnek a dolgok, rosszabbra nem fordulhatnak, tehát ez amolyan normális konjunktúra ciklus. Ehhez azonban hozzájárult valami strukturális változás is. Ez volt az a specifikus faktor, ami ezt a konjunktúra ciklust kimélyítette, és veszélyesebbé tette. Külső hatások évszázadokon át voltak, a találmányokkal, az innovációval jártak együtt, amikor a gőzgépet, a vasutat, a villanyt, az autót feltalálták, ezek mindig ráépültek egy ciklusra, és nagyobbá tették azt, mert bizonyos optimizmus keletkezett.

Ami történt itt, most, az egy elég sajátos dolog, amire már 30 éve vártunk és nem akart jönni. Az információs technológiáknak, beruházásoknak a látható eredményei jöttek a termelékenység növekedésének felgyorsulásában. Ez elsősorban az Egyesült Államokban történt meg. Ott szinte a 60-as években – a 90-es évek elejéig –, az átlagos termelékenység növekedés, a GDP növekedés formájában – tehát a GDP/munkaóra – másfél százalék, nagyon kevés volt.

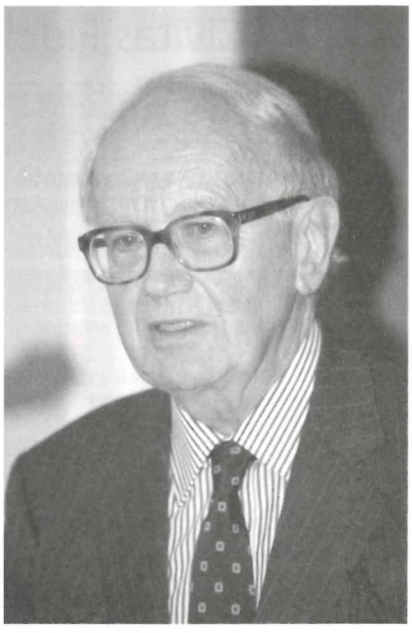

Lámfalussy Sándor, az euró „bábája"

Ezt senki nem értette, ugyanakkor, amikor az információs és kommunikációs technológiák beruházásai állandóan emelkednek. Mikor fognak ezek valami eredményt hozni? Ezek az eredmények a 90-es évek közepétől kezdtek megérni. Akkor hirtelen felemelkedett az amerikai termelékenység növekedésének a rátája és elérte a 2-3 százalékot. Most az utolsó adat szerint, ami pénteken jött ki, a 3. negyedévben, a GDP-ben értékben vagy termelékenységben majdnem 7százalékos növekedés volt.

Ezt el sem lehetett volna képzelni. Az az érdekes, hogy ezt a termelékenységgyorsulást a tőzsde megértette és előre látta. És, mint mindig, túlreagálta, és hozzáadta ehhez a normális ciklushoz a sajátos optimizmusát, ahogy Greenspan mondta: „irrational exuberance". Ebből lettek a problémák. Ez azt jelentette, hogy a fellendülés fázisa hosszabb lett, mint az általánosan szokott lenni, majdnem 10-12 év lett belőle. Gyorsabban ment a végén, így az egyensúlyhiányok, a téves beruházások problémája sokkal nagyobb lett. Minél hosszabb és gyorsabb a fellendülés, és minél nagyobb a pénzpiaci, tőzsdei értékek túlzása, annál hosszabb kell legyen a korrekció. Ha enyhe a fellendülés, a korrekció rövid és enyhe lesz. Ha túlzások vannak hosszú ideig, ezeknek a túlzásoknak a kiszűrése és kiküszöbölése hosszabb időt igényel. Ez okozta véleményem szerint – és ebben nem vagyok egyedül – a krízist. Ez okozta azt, hogy volt egy – szinte hároméves – megállás, ami sokkal hosszabb, mint a háború utáni 4-5 tapasztalatom, melyek csak másfél éves megtorpanások voltak, de nem háromévesek. Ez igen hosszú idő.

Ez felvet egy igen kényes kérdést: nincs-e felelőssége a gazdaságpolitikának abban, hogy megakadályozza a vad optimizmus kifejlődését, az „irrational exuberance"-t. Ha ezt nem tudjuk megakadályozni vagy megfékezni legalább, akkor megint megtörténhet mindez. Főképp akkor, ha bebizonyosodik, hogy a termelékenység-növekedés folytatódik, illetve a termelékenység növekedési üteme folytatódik.

Ez a kényes kérdés a központi bankok számára. A legegyszerűbb módja a vad optimizmus megfékezésének a monetáris politikában van: a kamatlábemelés. Ezért sokan kritizálják most az Egyesült Államokban ex-post a Federal Reserve politikáját: miért nem tették meg ezt?

A központi bankárok nem szeretik ezt hallani, és ennek megvan az oka. Inflációs célt lehet kitűzni, a monetáris politikának megvan a lehetősége arra, hogy ezt a célt elérje. Körülbelül 2 százalékos árstabilitás lenne a cél. Nem lehet egy részvényár színvonalat kitűzni. Senki sem tudja mi az optimális részvényár színvonal, tehát nem lehet ugyanolyan formában célnak tekinteni.

A második meggondolás az, hogy abban az esetben is, ha hajlandók lennének ebben a túl optimális fázisban monetáris féket alkalmazni, nem tudjuk, hogy ennek a hatása milyen lesz. A transzmissziós mechanizmusa nem ismert. Nem tudjuk mi lesz a végső hatása a pénzpiacra illetve a részvénypiacra egy ilyen szűkítésnek, és túllőhetünk rajta. Nemcsak fékezés lehet, hanem összeomlás is.

A harmadik ok, ami miatt a központi bankárok nem szeretnek ezzel foglalkozni az az, hogy nem lehet kedvező politikailag. A közvélemény elfogadja, hogy az árstabilitás megőrzése egy érdemes cél, bár viták vannak erről is, de azért lényegében senki sem szereti az inflációt. Senki nem látja örömmel, ha a részvényárak csökkennek, vagy a részvényárak növekedése jelentősen lecsök-

ken. Ez tehát egy nyitott kérdés, és ha a központi bankok nem tudják ezt a gazdaságpolitikai feladatot ellátni, akkor ki tudja? Ha erre nem adunk választ, akkor megtörténhet, hogy ugyanezek az események megint megismétlődnek. És én bizonyos aggodalommal nézem azt, hogy éppen március óta a tőzsdeárak – főleg az Egyesült Államokban és más nyugat-európai országokban is – a technológiai értékpapíroknál 40-50 százalékkal növekedtek. Ez még messze alatta van az ezt megelőzőnek, de ez nagyon gyors növekedés volt. Ez az első kérdéscsoport, amiről beszélni szerettem volna.

A második kérdéscsoport: annek ellenére, hogy volt ez a nagy megrázkódtatás, miért nem volt igazi gazdasági krízis? Megtorpanás volt, de az össztermelés nem esett lényegesen az elmúlt három évben. Én azt hiszem, hogy a válasz abban van, hogy ezek a részvényár-csökkenések nem váltottak ki banki krízist. A banki krízis az, ami hatott volna a reálgazdaságra.

Miért nem volt banki krízis? Ha valaki három és fél évvel ezelőtt feltette volna egy bankvezetőnek azt a kérdést: „Mi lesz a te bankoddal, ha a NASDAQ értékelése 80 százalékkal csökken, vagy a Dow Jones 40-50 százalékkal csökken?" Valószínűleg égnek emelte volna a kezét, hogy vége lesz a világnak. És nem lett vége a világnak.

Egyetlenegy banki krízis nem történt a nyugati világban. Biztosító társaságok, nyugdíjalapok bajba kerültek, de bankok nem. Ez azért fontos, mert a bankok az egész pénz- és tőkepiac közepén állnak. Ezek azok, amik az egész likviditást szétosztják, és a fizetési rendszer központjában állnak. Ezért jobban kell vigyázni a bankokra. Az nem kellemes, ha egy biztosító társaság összeomlik, de az nem okoz rendszerkrízist. Ha egy nagy bank bajba jut, az okozhat rendszerkrízist. De ez nem történt meg.

Hogy ez miért nem történt meg, erre több magyarázat van.

Az első az az, hogy amikor megkezdődtek ezek a problémák a nyugati bankrendszer tőkealapja bőséges volt. Ez egyrészt annak a következménye, hogy megtanultuk a leckét a '83-84-es dél-amerikai krízisekből, amikor kiderült, hogy a nagy bankok, amelyek a dél-amerikai államoknak hiteleket adtak, nem rendelkeztek megfelelő tőkével. Ekkor jött létre a Basel 1, amely kényszerítette a bankokat arra, hogy felemeljék a tőkéjüket, és ezáltal igen izmosan léptek be ebbe a krízis-helyzetbe, veszítettek sokat, de olyan erős tőkealapjuk volt, hogy az nem rendítette meg a bankrendszert. Ez azt hiszem az egyik legfontosabb tény.

A második fontos tény, pedig a monetáris politika nagyon gyors reakciója volt. Gondolok itt elsősorban az Amerikai Egyesült Államokra, a Federal Reservre, amikor napok alatt, illetve hetek alatt radikálisan csökkentették a kamatlábakat a krízis, a tőzsdei összeomlás elején. Elöntötték likviditással az egész rendszert, melynek most látjuk a hatását. Egy, a monetáris politikában bekövetkezett könnyebbítés mindig körülbelül két évvel utána kezd hatni a gazdaságra. Ez azonban felvet egy kényes kérdést, azzal kapcsolatban, amit az előbb mondtam: ha a központi bankok nem emelik fel a kamatlábakat, akkor, amikor túl nagy az optimizmus, hogy megfékezzék a részvényárak emelkedését, de ugyanakkor nagyon gyorsan lecsökkentik a kamatlábakat, amikor rosszul mennek a dolgok, ez aszimmetrikus politika, melynek a következménye az, amit angolul „moral hazard"-nak hívunk. Ez jelent egyfajta biztosítást a piaci résztvevők számára, ami nagyon nagy problémát okozhat a jövőre nézve. Tudniillik mindig számítanak arra, hogy az utolsó pillanatban megmentik őket. Ez a kérdés egy igazi probléma, ami engem igen aggaszt, és nincsen rá könnyű válasz.

Harmadik problémakör, melyről beszélni szerettem volna az az, hogy vannak-e a jelenlegi fellendülésben olyan elemek, az elmúlt hét hónap alatt, ami el kellene, hogy gondolkodtasson bennünket. És azt hiszem, sajnos vannak. A lényeg az, hogy ez a meginduló fellendülés, megint az Egyesült Államokban kezdődött. Az USA megint – mint, ahogy a 90-es években is –, a világ motorja volt. Megint ez a motor kezd működni, és húzza ki a többi országot is. Amikor például a német gazdaságban kezd egy kis optimizmus terjedni, annak az alapvető oka az, hogy a német export kezd mozogni az Egyesült Államok felé. Ez így van más országokkal is. Ezt a szerepet az USA nem tudja mindig korlátlanul elvállalni. Annak ellenére, hogy mekkora az ország gazdasága, milyen bizalom lehet az amerikai dinamizmusban, ez nem egy fenntartható folyamat. Nagyon egyszerű ennek a vetülete: az amerikai folyó fizetési mérleg hiányának a növekedése, illetve annak belső következménye, hogy az amerikai fogyasztók eladósodása növekszik. Az eladósodási ráta igen magas, az amerikai fogyasztók lényegében nem takarítanak meg semmit. Ez jelenthet egy belső instabilitást, tehát ez a folyamat meg kell álljon valamikor. Csak senki nem tudja, mikor. Egyszer már megállt, éppen három évvel ezelőtt. A probléma most ott van, hogy ez alatt a három év alatt az alapvető amerikai mutatószámok nem javultak meg.

Az amerikai megtorpanás 2000-ben, 2001-ben nem billentette helyre az amerikai külső egyensúlyt. Nem késztette a háztartásokat arra, hogy kevesebb kölcsönt vegyenek fel. És úgy kezdődött most az egész, mintha semmi sem történt volna. Tehát megint folytatódik ez a folyamat. Nem tudom ez meddig fog tartani. Lehet, hogy még sokáig, de biztos, hogy egyszer meg kell álljon. Ha ez nem esik egybe egy európai és japán fejlődéssel, a belső fejlődéssel, amely átveszi az amerikai motor húzóképességét, akkor bajban lehetünk. Tudniillik, ennek két következménye lehet: a dollár csökkenése vagy egy amerikai recesszió, vagy a kettő kombinációja. Ez az, amit legkevésbé szeretnék látni. Ez veti fel ezután az alapvető kihívást Európa számára. Mindent meg kell tennünk ahhoz, hogy az európai gazdaság autonóm fejlődési üteme fel tudjon gyorsulni.

Hölgyeim és Uraim!

Ezeket a gondolatokat szerettem volna Önökkel megosztani. Nem adok könnyű válaszokat, kérdéseket szeretnék feltenni, és felhívni a szíves figyelmüket arra, hogy gondolkodjunk el, nehogy megint az történjen, ami 1999. végén 2000. elején. És ez fontos Magyarország szempontjából is.

Köszönöm a figyelmet!

Lámfalussy Sándor

1929-ben született Kapuváron. 1949-ben hagyta el szülőhazáját. 1949 és 1953 között Belgiumban a Louvain-i Katolikus Egyetem hallgatója volt. Az egyetem elvégzése után kétéves posztgraduális képzésen vett részt az Oxfordi Nuffield Főiskolán, ahol megszerezte a gazdasági tudományok doktora fokozatot (PhD).

1961 és 1962 között vendégoktató a Yale Egyetemen. 1955 és 1975 között a Brüsszeli Banknál dolgozott, kezdetben, mint közgazdász, később, mint gazdasági tanácsadó. 1965 és 1975 között igazgató a Brüsszeli Banknál, majd a bank végrehajtó tanácsának elnöke. 1975-ben a Brüsszeli Lambert Bank igazgatója lesz. 1976-ban a Nemzetközi Elszámolások Bankjánál (Basel) kezd dolgozni, mint gazdasági tanácsadó és a gazdasági és pénzügyi osztály vezetője. 1981 és 1985 között igazgató-helyettes ugyanennél a banknál, majd 1985 májusában kinevezik igazgatónak. Ezt a pozíciót tölti be egészen 1993 végéig. 1994. január 1. és 1997. június 30. között az Európai Pénzügyi Intézet elnöke Frankfurtban. 1997-től oktat és kutat a Louvain-i Katolikus Egyetemen. 2000. augusztusában megjelentette a „Pénzügyi krízis a feljövőben levő piacokon – tanulmány a pénzügyi globalizációról" című könyvét (Yale Egyetemi Kiadó, New Haven és London). Elnöke volt az európai értékpapírpiac szabályozására felállított Bölcsek Bizottságának. A Bizottság első jelentését 2000. november 9-én, végső jelentését pedig 2001. február 15-én adta közre.

Egyetemi oktatási pályafutás:

1961-62: Yale Egyetem, vendégoktató,
1965-75: Louvani Egyetem, előadó,
1975-95: Louvani Egyetem, egyetemi tanár.

Kitüntető címei:

Professzor emeritus: Louvain-i Egyetem.
Doctor honoris causa: Lyoni Egyetem, Párizsi Egyetem, Közgazdaságtudományi Egyetem, Budapest.
Bárói cím: Baudouin belga király adományozta 1993-ban.

Lámfalussy Sándor belső továbbképzés keretében konzultatív jellegű előadásokat tartott a Közgazdaságtudományi Kar oktatóinak az Európai Unió intézményrendszeréről, világgazdasági és regionális szerepéről, a gazdasági integrációról, az euró bevezetéséről. A kar hallgatói speciális kurzusok keretében ismerhették meg az Európai Unió döntéshozatali folyamatát, a Bölcsek Tanácsának működését.

Lámfalussy Sándor teljesíti mindazon feltételeket, amelyeket a Nyugat-Magyarországi Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának 7. számú függeléke, a „Kitüntetések, címek, díszoklevelek adományozásának rendje" előír. Sokoldalú oktatói felkészültsége, példamutató emberi tartása, a hazai és a nemzetközi tudományos életben való elismertsége alapján méltó arra, hogy a Nyugat-Magyarországi Egyetem a „doctor honoris causa" címet adományozzon részére.

„DOCTOR HONORIS CAUSA" CÍM ADOMÁNYOZÁSA

A kitüntetésre javasolt személy neve: **Lámfalussy Sándor**
Tudományos fokozata: gazdasági tudományok PhD.
Születési hely, év, hó, nap: Kapuvár, 1929. 04. 26.
Anyja neve: Rimler Paula
Munkahelye: Institut D'Études Européennes UCL,
Place des Doyens 1.

Akinek a Tőke nem volt biblia

Beszélgetés Gidai Erzsébet dékán asszonnyal

A 70-es évek elején, egy jövőkutatási konferencián hallottam először a Dékán Asszony energikus stílusú előadását. Két évtized múlva a Parlamentben lehettünk tanúi a matematikus pontosságával elővezetett felszólalásainak. De hallhattuk Őt a Hősök terén is, amint Trianonról beszélt tízezrek előtt. Idén tavasszal újraválasztották a Közgazdaságtudományi Kar dékánjává. 2000 tavaszán még az erdészhallgatók azt mondogatták, hogy a közgázosok nem nagyon veszik át a selmeci hagyományokat. Az idei valétáláskor elmondott elnöki beszéd (lásd a Vivat Academia első számát!) viszont becsületére vált volna a legelkötelezettebb erdőmérnök-jelöltnek is. Aki pedig ott volt a KTK évzáró és diplomaátadó ünnepélyén, az egyfajta rokonszenv nyilvánításként is felfoghatta az ottani hangulatot. De sok víz lefolyt addig az Ikván és a Rák-patakon együtt.

– A közgazdasági érdeklődése mellett mindig érzékeny volt a társadalmi jelenségek iránt is.

– Valóban, hiszen az ELTE bölcsészkaron elvégeztem a pszichológia szakot is. Emellett még gazdaságmatematikai tanulmányokat is folytattam. A szakmában az első voltam, aki a közgazdasági egyetem elvégzése után pszichológiát is végeztem. A társadalmi folyamatok elemzésénél nagy hasznát vettem ezeknek az ismereteimnek. A '70-es évek elején elsőként írtam le a megfigyelt szocioökonómiai folyamatokat, amikor itthon még azt sem nagyon tudták, hogy ezt a határtudományt „eszik vagy isszák". Akkoriban ez még egy kiforratlan tudományterület volt nálunk. A nemzetközi szakirodalomban azonban már sokat olvastam a társadalom gazdasági összefüggésrendszeréről. „Ujjgyakorlatként" adtam le tanulmányokat a tudományos akadémiának, de a nagy lelkesedés ellenére az akkori értékrend nem fogadta be ezt az új elemzési szempontrendszert.

– Ehhez kapcsolódott a jövőkutatás?

– Nem. Iskolaalapítónak számítok a hazai jövőkutatásban, hiszen már a '60-as évek végén foglalkoztam a Közgazdaságtudományi Egyetemen és az Akadémián is ezekkel a kérdésekkel.

– A MTESZ-nek is volt ilyen szakosztálya...

– A Prognosztikai Szakosztálynak, majd a Magyar Tudományos Akadémia Jövőkutatási Bizottságának is több mint tíz évig voltam az elnöke. A közgazdasági és pszichológiai érdeklődést – ami mindig is jellemezte a munkámat – nagyon jól kamatoztathattam a jövőkutatás területén is.

– Utólag, évtizedekre visszatekintve, ma már nagyon kockázatosnak tűnik ez a tudomány. Hiszen utána lehet nézni, mit is mondtak húsz évvel ezelőtt...

– Természetesen, mint minden tudománynak, ennek is van kockázata: ha fölállítok egy jövőre vonatkozó hipotézist, nem biztos, hogy mindig tudom igazolni, azonban módszertanilag jól kell kidolgozni. Persze a tévedéseket nem lehet kizárni. Mindenfajta tudomány magában hordozza a tévedés lehetőségét. Ha előrevetítem, hogy milyen történések várhatók rövidebb vagy hosszabb távon, akkor természetesen sokkal több a kockázati tényező. De ha jó módszertani megalapozással és szakértelemmel teszem, akkor elég megbízhatóan feltárhatjuk a jövőbeni főbb törés pontokat. Nagyon sok modellvizsgálatban vettem részt korábban, például a '70-es és a '80-as évtizedben. Készítettünk magyar és nemzetközi elemzéseket, amelyek eredményeit később összevetettem a valós történésekkel. Az alaptendenciákat nagyon jól láttattuk, ha voltak is kisebb minősítésbeli eltérések. A '80-as

A dékán asszony

évek közepén végeztünk egy dinamikus rendszermodell-vizsgálatot a magyar gazdaság tíz éven belül várható alakulásáról. Ebben kimutattuk, hogy számolnunk kell a magyar gazdaság lefelé irányuló tendenciájával. Akkoriban tartották az MSZMP XIII. kongresszusát, ahol éppen arról zengedeztek, hogy vége a hét szűk esztendőnek és jön a fellendülés időszaka. Mi viszont fehéren-feketén leírtuk, hogy egy súlyos, hanyatló időszakkal kell számolni, aminek komoly politikai konfliktus lehet a következménye. '89-'90-ben össze is omlott a politikai rendszer. Ezt jelezték a mutatóink.

– Ezek szerint jó előre látható volt, hogy az akkori helyzetből sok jó nem fog kisülni...

– Nyilvánvalóan. De ennek kimutatásához éppen ez az interdiszciplináris, szocioökonómiai, társadalmi összefüggésrendszer elemzése kellett. Ezt megelőzően, még a '80-as évek elején, az akkori Egészségügyi Minisztérium felkérésére egy teamet hoztam létre annak elemzésére, hogy a népesség egészségi állapota és az ellátás között milyen kapcsolat figyelhető meg, és ez várhatóan hogyan alakul 10-15 éven belül, milyen szükségletek lépnek fel a lakosság részéről ezen a téren. Előrejelzésünk egyértelműen kimutatta, hogy a népesség egészségi állapotának romlása – főbb betegségcsoportokra bontva, a fontosabb kockázati tényezőket kiemelve – egy laposabban emelkedő exponenciális görbe mentén írható le. Az egészségügyi szolgáltatások pedig ezt nem tudják követni, azok lineárisan változnak, vagyis a kettő között szakadék keletkezik. Ezt akkor „sokk-prognózisnak" neveztem. Láttuk tehát, ha nem fejlesztik sürgősen az ellátást, akkor nagy bajok lesznek és a népességfogyás is fel fog gyorsulni. Nagy vita támadt az eredmények körül, és be is zárták a tanulmányt páncélszekrénybe. Ezeket az adatokat ellenőriztem a '90-es évek közepén. Az igaz, hogy közben a spontán privatizáció miatt a munkaerő-piacon kétmillió ember vesztette el munkáját, súlyos társadalmi konfliktusokat okozva, ami az egyének egészségi állapotára is hatott. A prognózisunkban leírt ellátás-szükséglet közötti rés keményen megvolt, sőt még növekedett is.

– Tehát, az egészségügyünk mai – aktuálisan is neuralgikus gondjai – már a '80-as években láthatóak voltak...

– Hogyne. A mai adatok még rosszabbak, mint amit mi előre jeleztünk. Tovább tágult az ellátás és a szükségletek közötti rés.

– Elfogadható az az érv, hogy nem állt rendelkezésre elegendő forrás?

– Mindig ezt mondják, de forrás arra van, amire akarják. Sajnos a hazai politika mindig nemzetközi érdekeket szolgált. Nem nagyon tudnék olyan példát hozni, amikor a nemzeti érdekeket helyezték előtérbe a döntéseknél.

– Ha már szóba került a politika, nem kerülhető meg a rendszerváltozással együtt járó tantervi változás. Ez hogyan zajlott a közgazdászok képzésében?

– Én is politikai gazdaságtant tanultam és sokáig tanítottam is. De szeretném hozzátenni, hogy ezt, a közgazdaságtan egyik szakmai részének tekintem. Tehát „nem kell a gyereket a fürdővízzel együtt kiönteni", ha a tanár azt jól oktatta, akkor egy közgazdaságtani alapműveltség elsajátításához elegendő volt. Annak idején azt mondtam, hogy Marx Tőke című műve számomra nem biblia. Kaptam is érte számos megintést. Elemeztem viszont List Frigyes nemzeti közgazdaságtanát, amit nem néztek jó szemmel.

– Egy iskolának tekinthetjük a politikai gazdaságtant ...

– Igen, de ha csak egy ideológiát szolgál a tanár, akkor rosszat tesz. A különböző érdekcsoportok egyébként ma is léteznek a szakmában.

Visszatérve a rendszerváltozás előtti időkre, már a '70-es évek végén hozzáférhető volt Samuelson Közgazdaságtan című tankönyve, ami forradalminak tekinthető változást jelentett. Egy idő múlva pedig már hivatalos tankönyvvé is előléphetett. A '80-as évek közepén pedig megjelentek a mikro- és makroökonómiai könyvek. A közgazdaságtudomány alaptörvényei rendszersemlegesnek vagy politikától függetlennek tekinthetőek, de különböző iskolák léteznek – például a liberális, a konzervatív -, amelyekkel egy jó tanár megismerteti a hallgatókat. Ma a világon a liberális iskola uralkodott el, s ennek az a lényege: a gazdaság teljes piacosítására, ezen belül a pénzpiacra, a monetarizmusra helyezi a hangsúlyt, és azon keresztül vizsgálja a gazdaság működését. Az államnak az „éjjeli őr" szerepét szánja.

Én kritikai közgazdaságtant tanítok, és arra törekszem, hogy bemutassam a különböző közgazdasági iskolákat, és ezeknek az alkalmazásával járó hatásokat. A közgazdaságtudomány a gazdasági alaptörvényeket tárja fel, s vizsgálja ezek működési folyamatát, leírja gyakorlati hatásukat. Ennek kapcsán jutunk el egy nagyon izgalmas, aktuális kérdéshez, az Európai Unióhoz. Ezt a kérdéskört a hivatalos közvélemény pozitív irányzatként fogadja el. A tanári függetlenségem ugyan lehetővé teszi, hogy bemutassam a kedvezőtlen hatásokat, de ezt a politika nyilván nem veszi jó néven. Annak ellenére, hogy egy nagy volumenű vizsgálatunkban – az Európa 2015-ben – kimutattuk, hogy az EU fel fog bomlani, mert hosszú távon működésképtelen. Ugyanúgy, mint annyi más birodalom, a történelemben.

– Az erre vonatkozó kutatások, elemzések nem nagyon ismertek.

– Van néhány elemzés, de ezek nem jelentek meg a hivatalos sajtóban. Külföldön például széles körben ismert az úgynevezett euroszkeptikus iskola.

– Milyen társadalmi tapasztalatokat jelentett az a négy év, amit a politika élvonalában, a MIÉP parlamenti frakciójában töltött?

– Nagyon tanulságos időszak volt, nagy küzdelmekkel és sajnos kevés látványos eredménnyel. Az ellenzéki oldalon annál több tapasztalatot szerezhettem, amit most hasznosíthatok. Ugyanakkor ebben az időszakban elcsendesedtek az ellenem irányuló támadások. A képviselőt védi a mentelmi joga, ezért akkor megszűntek a névtelen feljelentések. A Parlamentben mindig nagyon felkészülten vettem részt a vitákban, én a saját magam „szakértője" voltam, nem volt szükségem háttéremberekre.

– Ebben az évben újraválasztották a kar dékánjává.

– Nagy többséggel nyertem meg a választást, ami nem a személyemnek volt fontos, hanem még sok munka, elvarratlan szál volt és van a kar működésével kapcsolatban, amit be kell fejezni. Sok gondot okoz a kar anyagi helyzetének megoldatlansága is, hiszen 40 százalékos volt a finanszírozottságunk 2003-ig. A kar alapításakor elhangzott ígéretek sem valósultak meg. Az elmúlt évre érte el a kar az ötéves képzést, felfutó rendszerben, ami az oktatói létszám bővülésével is járt. Ez magától értetődő, hiszen a feladatok is növekedtek. Új szakokat indítottunk, új tantárgyakat honosítottunk meg, beindítottuk az egyetemi szintre hozó képzést, ahol jelenleg 650 hallgató tanul, 11 szakon a posztgraduális oktatást és 120 hallgatóval az AIFSZ (OKJ 55) képzést. Emellett jól működik a 2001-ben akkreditált Doktori Iskola. 2001-ben az akkreditációs vizsgálaton kiváló minősítést kaptunk. Az eredményeinket még a legnagyobb ellenfeleink is elismerik.

– A selmeci hagyományok megismerése és elfogadása együtt haladt az új kar beilleszkedésével?

– Igen, ez is egy lassú folyamat. Magam is nagy hagyománytisztelő vagyok, de kölcsönösen meg kellett ismernünk egymást. Ehhez kellett ez a jó pár éves munka.

– Ez a beszélgetés október 6-án zajlik, így adódik a kérdés: a hallgatók történelmi-társadalmi ismereteit, nemzettudatát milyennek tartja?

– Ezen az egyetemen az ország más felsőoktatási intézményeihez képest jobb a hallgatók nemzettudata, magyarságtudata. Ez bizonyára azzal is összefügg, hogy – a mi karunkon is – nagyszerű tanárok ápolják ezt a szemléletet. Ennek a kisugárzásnak a hatása feltétlenül érezhető.

– A mai generációk ennek ellenére kevésbé érdeklődnek a hagyományok, a nemzeti értékek iránt, ellenben nagyon fogékonyak a praxisra, az élethez való alkalmazkodás dolgaira.

– Napjainkban sokkal erősebb a versenyszellem, a rivalizálás. A környezet erre ösztönzi őket. Ennek az amerikai értékrendnek a térhódítása, benyomulása megfigyelhető Nyugat-Európában is. Úgy tűnik, hogy a szolidaritást az egoizmus váltja fel. Ez egy eldurvult világhoz vezet, amit ráadásul át-meg átsző a korrupció.

– Ebben a versenyben az erkölcsi értékek az üzleti szellemmel szemben rendszerint alulmaradnak.

– Ezek nincsenek köszönő viszonyban sem egymással. Annak ellenére, hogy léteznek piaci etikai kódexek és versenyszabályok. A piac ugyanis nem ismeri el a szolidaritást és tiszta erkölcsiséget, s erre a helyzetre a hallgatókat is fel kell készíteni.

– Milyen tervei vannak a kar további fejlesztésére vonatkozóan?

– A hallgatók létszáma meghaladja a háromezret. A nappali tagozatos diákok mintegy kilencszázan vannak. Hat főszakirány közül választhatnak a hallgatók. Ezt át akarjuk tekinteni, újakat hozunk be, illetve a legkevésbé népszerűeket kivesszük a rendszerből. Két szakot szeretnénk akkreditáltatni: a közgazdász tanárit és a nemzetközi szakot. Ez utóbbinak lesz majd egy EU-s és egy általános szakiránya. Szeretnénk nemzetközi képzésekkel is bővíteni oktatásunkat. Nem régen kötöttünk megállapodást egy kairói egyetemmel, és működik egy kizárólagos megállapodásunk egy osztrák intézménnyel az egészségügyi minőségbiztosítási szakértők képzésére. A terveink között szerepel az idegen nyelvű képzés beindítása is. A tanárok nyelvtudása magas színvonalú, két-három nyelven adnak elő. Két évvel ezelőtt vezettük be, hogy a nappali tagozat első évfolyamán egy választható tantárgyat idegen nyelven kell hallgatni mindenkinek és ebből kell vizsgázni. Szeretnénk külföldi hallgatókat is fogadni, és előkészületben van a Sorbonne Egyetemmel kötendő együttműködési megállapodásunk is. Fontosnak tartjuk az elcsatolt területeinken élő magyarság képzésének segítését is: jelenleg Székelyudvarhelyen és az ungvári egyetemen építünk kapcsolatokat.

A karnak nagy szüksége van az infrastruktúra fejlesztésére is, tantermekre, oktatástechnikai eszközökre. Jelentős előrelépés, hogy megkaptuk az Erzsébet utcai volt Tőzsdepalota épületét, ahol már folynak az átépítési munkálatok, és hamarosan beköltözhet a teljes kar. Öröm a számunkra, hogy fejlesztési programjainkat az egyetem vezetése is támogatja és segíti.

Zétényi Zoltán

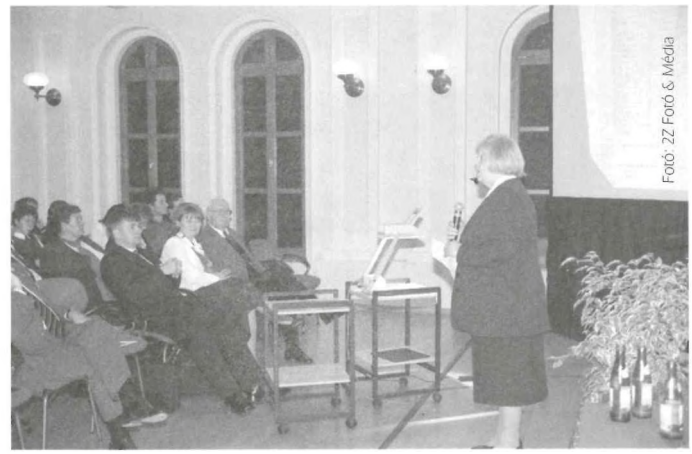

Előadás közben

A békekutató

Portré dr. Balázs Judit professzor asszonyról

Balázs Judit egyetemi tanár, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kara, Társadalomföldrajz és Világgazdaságtan Intézete igazgatója. 2003. augusztusától az egyetem rektorhelyettese, a tudományos és nemzetközi kapcsolatok felelőse. Személyében először képviselteti magát az egyetem csúcsvezetőségében a Közgazdaságtudományi Kar. A professzor asszonyt szakmai pályafutásáról és terveiről kérdeztük.

Berlinben végezte a Közgazdaságtudományi Egyetemet. 1978-ban már a közgazdaságtudomány kandidátusa, 1996-ban megszerzi a Ph D fokozatot, 1999-ben pedig habilitál a hadtudományokból. Angol, német és török nyelven beszél. Európán kívül Kanadában, Dél-Afrikában, Ausztráliában, Japánban, Indiában és még számos országban járt tanulmányutakon, és nemzetközi konferenciákon, egyetemeken tartott előadásokat, mintegy 60 alkalommal.
Nyolc könyvet és több mint 200 szakcikket publikált magyarul és idegen nyelveken. A fejlődő világ kérdéseiről, a gazdasági biztonságról, biztonságpolitikáról, a fegyverkezés és a leszerelés ügyéről írt. A világ több válságövezetében volt békeközvetítő, konfliktuskezelési tárgyalások vezetője, tagja.
Balázs professzor asszony a Békekutatók Világszövetsége alelnöke, az Európai Békekutatók Szövetsége alapító tagja és korábbi elnöke. 1998-2002 között Széchenyi Professzori ösztöndíjas volt. Majd pedig Jean Monnet Professzori ösztöndíjas. A Tudománnyal Magyarországért (2002) kitüntetés birtokosa, a Nyugat-Magyarországi Egyetem kiváló dolgozója (2002).

– 2003 őszétől Ön a NYME nemzetközi kapcsolatokért felelős rektorhelyettese. Milyen tervekkel, elképzelésekkel és ambícióval vette át hivatalát?

– A Nyugat-Magyarországi Egyetem jogelődeitől kiterjedt és megalapozott egyetemközi, nemzetközi kapcsolatokat örököltem. Feladatomnak tekintem ezen korábbi kapcsolatok ápolását, megerősítését, tartalmi bővítését, korszerűsítését, új kapcsolatok létrehozását az egyetem fejlődése, nemzetközi integrációja és elismertsége érdekében; valamint hallgatóink és fiatal doktoranduszaink külföldi ösztöndíjai, kutatási lehetőségei céljából. A hazai és a határon túli magyar nyelvű felsőfokú tanintézményekkel is fontosnak tartom a kapcsolatfelvételt és a kapcsolattartást. Lényeges, hogy az egyetem karai az őket befogadó városok – így Sopron és a soproni székhelyű karok – kapcsolata is szoros és kölcsönösen gyümölcsöző legyen. Azt hiszem, Sopron város Önkormányzata és az egyetem bővülő kapcsolata jó példát mutathat az együttműködésre. Nyugat-Magyarország regionális egyeteme egyik vezetőjeként a Nyugat Pannónia Eurégión belüli felsőoktatási és tudományos együttműködést is fontosnak tekintem. Ez a fejlődő régió szép és hasznos példáját mutathatja a határokon átnyúló együttműködésnek.

Fotó: ZZ Fotó & Média

A rektor megnyitója közben

– Ezen imponáló program sok időt, energiát kíván. Mellette ott az intézet vezetése, a tanítás és a semmiképpen el nem hanyagolható kutatómunka.

Fotó: Hargitai Gábor

A rektorhelyettes előad

– Világgazdaságtant, gazdasági biztonságot és nemzetközi protokollt is tanítok. A tanítás, az egyetemi munka, a doktoranduszok útjának egyengetése, segítésük szívügyem. Ezt soha sem tenném hátrébb a feladatok között. A sokrétű, sokágú feladatok között valóban ez a legfontosabb: hogy ebből az ősi, selmeci gyökerű, mára már többkarú regionális egyetemmé fejlődött intézményből művelt, friss tudású, európai szinten is versenyképes diplomások kerüljenek ki.

– Ön a Békekutatók Világszövetségének alelnöke, és – hallani – főtitkár jelöltje.

– A Békekutatók Világszövetsége 1964-ben alakult. Egyetemi, akadémiai köröket ölel fel, a világ szinte valamennyi államában. A Világszövetség az egyes kontinensekhez kötődő regionális szervezetekre épít. Alapító tagja vagyok és hosszú időn át elnöke voltam a Békekutatók Európai Regionális Szervezetének. A szervezet jelenlegi főtitkára kollégám, dr. Fábián Attila, egyetemi docens, a Közgazdaságtudományi Kar dékánhelyettese. Örömmel mondom, hogy 2004-ben Magyarország és Sopron városa lesz a házigazdája a Békekutatók Világszövetsége jubileumi konferenciájának. Eme 20. konferencia elnöki tisztét töltöm be, társelnököm dr. Fábián Attila lesz. A konferencia fővédnöke Kovács László külügyminiszter. A Külügyminisztérium mindezen túl is támogatja a szerveződő konferenciánkat, amelyre 600-700 küldöttet várunk a világ különböző térségeiből. E konferencia kiváló alkalom Magyarország, ezen belül a szép Nyugat-Dunántúl megismertetésére, a magyar kultúra, valamint az étel- és borkultúra reklámozására is. A közelmúltban – a 2004. évi konferenciát előkészítendő – Sopronba látogatott Katsulya Kodama úr, a Békekutatók Világszövetsége főtitkára. Az itt látottak, tapasztaltak hatására Kodama úr testvérvárosi kapcsolat létesítését szorgalmazza Sopron és szülővárosa között, mely város Japánban Sopronhoz hasonló régi történelmi város.

B.J.

A KTK-konferencia – hallgatói szemmel

– Milyen élményt jelentett számodra a KTK kétnapos konferenciája?

Szabó Andrea: Elgondolkodtató, tudásközvetítő előadásokkal, egyéni stílusú, felkészült előadókkal találkoztam ezen a két napon. Számomra e rövid találkozások nem csupán egy-egy téma mélyebb megismerését tették lehetővé, hanem, az adott gondolatkör egyéni nézőpontokból való megközelítése által, lehetőségem nyílt az érvek és ellenérvek, ezeken keresztül pedig napjaink lényeges kérdéseinek át- és újragondolására is.

(z)

Fotó: ZZ Fotó & Média

Szabó Andrea

Szilágyi Györgyi a Partiumi Keresztény Egyetem docense, rektorhelyettes.

Nagyszalontán született, abban a házban, ahol Zilahy Lajos is meglátta a napvilágot. Az Arany János Gimnáziumban érettségizett magyarul, és románul felvételizett Bukarestben az egyetemre. 1974-ben sikeresen elvégezte a matematika és szociológia szakot. A Petőfi Művelődési Házban működő diákklubban jöttek össze a magyarok. Sokuk letelepedett Bukarestben és vegyes házasságot kötöttek. Közülük jó néhányan vezető pozícióba kerültek. Sokat segítettek a Partiumi Keresztény Egyetem létrehozásában.

A román-magyar vegyes házasságokról készítettek egy átfogó szociológiai kutatást. A felvételeket részben a magyarlakta vidékeken, Bukarestben, részben pedig a Partiumban illetve a szórványban élők között végezték.

– Milyen mintán készült a vizsgálat?

– Igyekeztünk az összes elérhető vegyes házasságban élőt megkérdezni. Ismerősökön, református lelkészeken keresztül kutattuk fel őket. Annyiban tekinthetjük reprezentatívnak, hogy három vidéken illetve a szórványban kérdeztünk.

– Hány főre terjedt ki a felvétel?

– 2080 családban készítettünk interjúkat. Ez úgy gondolom, reprezentatívnak tekinthető.

– Milyen eredményeket kaptak?

– A Bukarestben maradtak többsége vegyes házasságban él, illetve gyermekeik léptek vegyes házasságra. A helyzet negatívuma az az asszimilációs folyamat, amely azzal járt, hogy gyermekeik már nem tudnak magyarul írni-olvasni. Az viszont pozitívum, hogy ők nem vándoroltak ki. A mai körülmények között a magyarság kulcshelyzetét felvállalják. Elősegítették többek között a partiumi és a marosvásárhelyi karok létesítését. Számosan járnak oktatni, például Csíkszeredára.

– Az identitásuk milyen: inkább magyar vagy inkább román?

– Ezt elsősorban a lakóhely határozza meg. A bukarestiek identitása inkább román. Ez elsősorban a gyermekeikre érvényes. A román az egyetlen nyelv, amelyen tudnak kommunikálni. A román házastárs általában nem beszél magyarul. A születendő gyermek szintén a román nyelvben szocializálódik. A vallási identitással igyekeznek ezt egy kissé kiegyensúlyozni: a református egyházban keresztelik a gyermeket. Ez a jelenség megfigyelhető valamennyi régióban.

– Milyen tipikus életutak figyelhetők meg?

– Ha például egy végzett székelyföldi értelmiségit, például orvost, elhelyeznek Bákó megyébe vagy Olténiába, nagy valószínűséggel onnan hoz feleséget, és egy idő után visszaköltözik szülőföldjére. A feleség némileg alkalmazkodik a környezethez, és megtanul valamennyire magyarul. A román területen született gyermek visszakerülve a magyarlakta vidékre, a gyermek átveszi a magyar identitást. Ez nagymértékben köszönhető az egyház hatásának is.

Előadás közben

A partiumi rektorhelyettes

– Változik-e a helyzet, ha az anya magyar?

– Nem. Ha többségi román területen élnek, akkor mindenképpen román lesz a gyermek nyelve.

– Egy másik érdekes kérdés a romániai magyarok itteni munkavállalása.

– Ebben a kutatásban részt vett a Partiumi Egyetemen kívül az Ungvári Egyetem, és a budapesti Közép-Európa Egyetem finanszírozta. A kedvezmény-törvény lehetővé tette a munkavállalást, egy év alatt csupán kétszázan éltek ezzel a lehetőséggel. Tehát nem vált ez olyan tömeges jelenséggé, mint ahogy azt egyes médiumok, politikai tőkét kovácsolva, beállították. A fekete munkavállalás esetében kétféle jelenségről beszélhetünk. Létezik a napi átjárás a határ mentén, és az úgynevezett szezonális migráció. Bizonyos szakmai közösségek – például az ácsok, építőipari munkások – gyakran vállalnak munkát. Ők elsősorban Budapestre és a Dunántúlra járnak. A harmadik csoport a diplomásoké: elsősorban az informatikusok, akik legális munkavállalási engedéllyel jönnek dolgozni. Ez utóbbiak 98 százaléka véglegesen kiköltözik Erdélyből és bevándorol. Főleg ez az utóbbi jelenség sújtja nagyon az erdélyi magyar társadalmat. A munkanélküli diplomások között a jogászok és a közgazdászok aránya a legmagasabb. Éppen a legmagasabban képzett magyar fiatalok hagyják el a szülőföldjüket. Ebben az is szerepet játszik, hogy az ottani magyarok informális kapcsolatrendszere jóval gyengébb, aminek pedig nagy szerepe van az elhelyezkedésben. Ha valaki a szülőföldjén nem tud boldogulni, akkor máshol igyekszik szerencsét próbálni. Érdekes módon ez a migrációs szándék a román fiatalok körében is megfigyelhető. Ők azonban Nyugat-Európába törekednek.

– Milyen módszertani apparátussal végezték a kutatást?

– Felültünk Marosvásárhelyen vagy Nagyváradon a buszra és kérdezősködtünk. Szép lassan feltárult egy jól szervezett láncszerű hálózat, hogy ki kinek adja át a munkavállalással kapcsolatos információt. Nagyon nehezen nyíltak meg az emberek, mert ez tabu témának számít. Egyrészt illegális, másrészt politikai vonatkozásai is vannak. Vizsgáltuk a moldáviai románok beáramlását is, de számukra három óra alatt beszerezhető, egyszerű formalitás a román állampolgárság megszerzése. Az útlevél birtokában mennek tovább Nyugat-Európába.

– Adódik-e együttműködési lehetőség a Nyugat-Magyarországi Egyetemmel?

– Három évvel ezelőtt írtunk alá egy karok közötti egyezményt, amelynek mentén megkezdjük a kapcsolatok kiépítését.

– Milyen képzésre nyílik lehetőség a Partiumi Egyetemen?

– Van az Alkalmazott Tudományi és a Bölcsész Kar. Az előbbi közgazdasági, művészeti képzést nyújt, a bölcsészeten filozófia, angol, német, szociológia, szociális munkás és hitoktató képzés folyik.

Z.Z.

Járai Zsigmond a monetáris politikáról

Az előadás két kérdéskört érintett:
1. A gazdasági növekedés és az infláció összefüggései,
2. Az euró bevezetése Magyarországon.
Az elmúlt néhány évtized világgazdasági gyakorlata és a közgazdasági kutatások egyaránt azt támasztják alá, hogy egyes országokban a gazdasági növekedés akkor lehet hosszú távon optimális, ha alacsony az infláció, megvalósul az árstabilitás. A monetáris politika tehát azzal szolgálja leginkább a gazdasági növekedés közép- és hosszú távon való optimalizálását, ha a rendelkezésére álló eszközökkel az árstablilitás fenntartására törekszik. A magas infláció egyaránt szétzilálja a gazdaságot és a társadalmat. Ezért is törekszik a Magyar Nemzeti Bank az árstabilitás elérésére, ami magyar körülmények között maximum évi 3-3,5 százalékos inflációt jelent.

A bankelnök

Az euró 2008-ra tervezett bevezetéséhez is szükséges az alacsony infláció elérése az egyéb, úgynevezett maastrichti kritériumok teljesítése mellett. Magyarország számára egyértelműen előnyös az euró mihamarabbi bevezetése, ez fellendítheti a gazdasági növekedést, és igazi európai polgárokká teszi a magyar embereket. Az euró bevezetéséhez azonban nehéz út vezet, az elmúlt években megbomlott makrogazdasági egyensúlyt gyorsan helyre kellene állítani, amihez következetes és szigorú gazdaságpolitikára lenne szükség.

Herczeg János a globalizációról

A globalizáció sokféle megközelítésben értelmezhető, divatos közgazdasági téma. A liberális közgazdasági ideológia a globalizáció jótékony hatását hangsúlyozza, annak ellenére, hogy a jövedelem eloszlás egyenlőtlensége a fejlett és a perifériára szorult országok között egyre élesebben bontakozik ki. A transznacionális monopóliumok világméretű terjeszkedésének célja, a gazdasági és politikai hatalom megszerzése, és ezzel együtt a társadalom számukra célszerű átalakítása. Ebbe a folyamatba az egyes országok kormányai egyre kevésbé tudnak beleszólni. Az úgynevezett „turbókapitalizmus" motorja az Amerikai Egyesült Államok. A globalizáció pozitív hatása a nemzetállamok különböző mértékű modernizációjában a kommunikáció, az infrastruktúra fejlődésében nyilvánul meg többek között. Negatív hatását a spekulációs jellegű, úgynevezett virtuális tőkeáramlásban rejlő veszélyek, valamint az elmaradott országok még nagyobb mértékű perifériára való kiszorulása jelenti. Az ellentmondások kiéleződése következtében a fejlett és a perifériára szorult országokban egyre erőteljesebben nyilvánulnak meg a társadalmi feszültségek. Hazánk a globalizációs hatásokkal szemben kiszolgáltatott helyzetben van, hiszen nem rendelkezik átfogó társadalom és gazdaság stratégiával. Szinte egyetlen stratégia az Európai Uniós csatlakozás időpontja. A transznacionális cégek hazai terjeszkedése, majd a kedvezmények csökkenése, valamint a munkabér és infrastruktúra költségek növekedését követő kivonulási hullám nehéz helyzetbe hozza a magyar gazdaságot. A globalizáció negatív hatása lemérhető a társadalmi felelősség csökkenésében, nemzeti kultúránk hanyatlásában, a társadalmi morál mélypontra való süllyedésében. A globalizáció nyomán hazánkban is egyre inkább elterjedőben van a liberális közgazdasági gondolkodás, amely a társadalom fejlődését a szabad gondolkodásban, a verseny minden ágazatra történő kiterjesztésében értelmezi. Egyes politikai irányzatok a törvénykezésben, a közoktatás átalakításban, a gazdaság fejlesztésében óriási erőfeszítéseket tesznek a liberális gazdaságfilozófia elterjesztése érdekében. A magyar társadalom a közgondolkodás, a nemzet jövője szempontjából mindez olyan zsákutcát jelenthet, amelynek ellensúlyozása érdekében olyan társadalmi és gazdasági jövőkép, nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozására van szükség, amely a nemzeti és kulturális jellemvonások hangsúlyozása mellett biztosítja a társadalom felemelkedését és versenyképességét az európai mezőnyben.

Juhász Lajos a gépi eszközök inflációs eredetű vagyonvesztéséről

A hatékony termelés elképzelhetetlen megfelelő nagyságú erőforrások nélkül. Ezen belül a termelés keretjellegét biztosító befektetett eszközök központi helyet foglalnak el, melyek egyrészt hosszú távon meghatározzák a mezőgazdasági üzem termelési függvényét, másrészt szoros összefüggésben állnak a cégen belül megvalósuló innovációval és ezen keresztül az agrártermékek és szolgáltatások minőségi jellemzőivel.

A tárgyi eszközökön belül fontos szerepet játszik a gépi eszközök (erőgépek, munkagépek, beépített technológia stb.) értékének nagysága és összetétele, mind a növénytermesztésben, mind pedig az állattenyésztésben. Nem közömbös tehát, hogy a termelés során az idő múlásával milyen nagyságú automatikus vagyonvesztéssel kell számolni az agráriumban a gépi eszközök tekintetében a büdzsébe befolyt rejtett adó, az infláció következtében.

Fontos annak ismerete, hogy az elmúlt évtized magas inflációjú közegében mekkora volt a gépi eszközöket sújtó értékvesztés, illetve az értékvesztés pótlási igényének nagysága. A fenti hatások számszerűsítése ugyanis elvezet bennünket oda, hogy meghatározhassuk a tőkekivonást megakadályozó támogatási szint nagyságát.

Lentner Csaba a pénzügypolitikáról

A piacgazdasági átmenet elmúlt 16 éve során Magyarországon a pénzügyi rendszer sajátos fordulatokon ment keresztül. A tömeges privatizáció (1996-1997) megtörténte után egy látványos gazdasági fejlődés tanúi lehetünk, ám az ezredfordulót követően lassul a gazdasági növekedés és mind GD- arányosan, mind nominál értékösszegeiben emelkedik az államháztartási és külkereskedelmi mérlegek hiánya.

A magyar pénzügyi politika az 1990-es évek expanzív piacgazdasági átmenetébe a minőségi külső tőkevonzás és a belső erőforrás allokáció pénzügypolitikai eszközeit nem teremtette meg.

A 21. század elején egy változó világgazdasági erőtérben kiélezett nemzetközi versenyben kell a magyar pénzügyi politikának a kihívásokra a választ megadni. A külföldi tőkebefektetések serkentése, honosítása és a magyar szellemi és termelőtőke fejlesztése, továbbá az ezeket övező államháztartási pénzügyi rendszer stabilizálása a legégetőbb feladatok.

Lámfalussy professzor az euróról és a nemzeti identitásról

V.A. – Mi a véleménye arról a pszichológiai hatásról, amit a nemzeti valuta közös pénzzel való fölváltása a nemzeti identitás csonkításával kivált?

– Kétségtelen, hogy a nemzeti pénzegység föladása jelent valamit. Az a kérdés, hogy ez veszteség vagy sem? Természetesen veszteség, ezt tudjuk a történelemből. Ezzel szemben ismert, hogy az országok többségében a nemzeti pénzek nem működtek különösebben jól. Egy inflálódott pénzt föladni nem jelenti a világ végét. Másrészt, azt kell nézni, hogy milyen értéket hoz. Lényeges folyamat a világ globalizálódása, s ez valóban fölveti azt a veszélyt, hogy beleolvadunk a világba. Ez valóban a nemzeti identitás ellen hat. A globalizáció tény, ezt nem tudjuk elkerülni. Kell valamit tennünk, ami elviselhetővé teszi. Azokkal kell szövetségre lépnünk, akik hasonlóan gondolkodnak. Európában rengeteg történelmi kapcsolat van az országok között. Aki félnek a globalizációtól, azoknak a legjobb válasz az, hogy Európa védelmet jelent ebben a világban. Kapcsolatot teremtünk és segítjük egymást. Ennek már vannak hagyományai. Amikor az euró bankjegy létrehozása folyt, (a professzor elővette a tárcáját és kihúzott belőle egy köteg eurót), az ábrákra vonatkozóan különböző javaslatok hangzottak el. Végül minden bankjegyre került egy építészeti stílus és egy híd. Ez az a szimbólum, ami összeköt bennünket. Amikor 1996. decemberében, az írországi Dublinban bemutattam ezeket a bankjegyeket, az angolok és az amerikaiak fölvetették, hogy önök nem tudtak közös európai szimbólumot találni, s ez azt mutatja, hogy nincs európai identitás. Erre én azt válaszoltam, hogy menjenek ki bármelyik európai városban az utcára, félórás séta alatt garantáltan megtalálják szinte valamennyi építészeti stílust a klasszikus görögtől a barokkon át a modernig. De ha Amerikában teszik ugyanezt, ott nem fogják megtalálni.

Szerintem tehát egy olyan világban, ahol a nemzeti gyökerek elvesztésének a veszélye valóban fönnáll, a nemzeti pénzegységről való lemondás csak egy kis veszteség azokhoz az előnyökhöz viszonyítva, amiket az európai nemzetek közötti kapcsolatok erősítése jelent.

(Z.)

„Nincs tökéletes ember, csak tökéletes szándék"

Szitás József az Oktatási Minisztérium főosztályvezető helyettese, az egyetem volt főtitkára 2003. szeptember 3-án a Nyugat-Magyarországért Emlékérem kitüntetéssel gazdagodott.

1975-ben Debrecenben, a KLTE-n szerzett történelem-német nyelv és irodalom szakos középiskolai tanári oklevelet. '77-től az egyetem tanársegédje lett, majd 1982-ben egyetemi adjunktusi kinevezést nyert. Közben megszerezte második diplomáját a budapesti Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen, ahol 1981-ben védte meg egyetemi doktori disszertációját világgazdasági témában. 1985-89 között oktatási feladatai mellett intézeti titkári feladatokat is ellátott. 1989-ben került Sopronba, s az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanulmányi és Továbbképzési Osztályának vezetőjévé nevezték ki. A Tanulmányi Osztály bővülő feladatai mellett évente Tanulmányi Tájékoztatót jelentetett meg, valamint 17 féle magyar, angol és német nyelvű tájékoztató anyagot szerkesztett, illetve frissített fel. Egyetemünkön megszervezte és beindította a számítógépes hallgatói nyilvántartó rendszert. Oktatás-módszertani kérdésekről több közleménye jelent meg.

1994-ben fogadták el pályázatát a Soproni Egyetem főtitkári munkakörének betöltésére, majd 2000. január 1-jével a felsőoktatási integráció eredményeképpen megalakult Nyugat-Magyarországi Egyetem régi-új főtitkáraként látta el munkakörét 2002. október 14-ig.

Nevéhez fűződik az integrációs munkálatok koordinálása, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Szabályzatainak elkészítése.

Annak ellenére, hogy nem hallgatóként ismerkedett a selmeci hagyományokkal, ezeket oly mértékben sajátjának érezte, hogy megkeresztelkedett, s a keresztségben az Eszemesz nevet kapta.

– Mire gondolt, amikor átvette rektor úrtól az egyetem rangos kitüntetését?

– Egy kedvenc filmemben hangzott el, hogy nincs tökéletes ember, csak tökéletes szándék. Én a magam részéről annyit vállalhatok, hogy a Nyugat-Magyarországi Egyetem elkötelezett híve voltam, vagyok és remélem, maradok is. Sopront, a soproni miliőt, tágabb értelemben véve az ottani felsőoktatást mindig nagy lelkesedéssel képviseltem. Úgy érzem, hogy talán a huszonnegyedik órában, sikerült az integrációs folyamatot alapvetően jól elindítani. Sajnálom, hogy a kibővülés egy kicsit megakadt. Én azért még többeket, Szombathelyt és másokat is beleértenék a nyugat-magyarországi régióba. Az egységesülő Európai Felsőoktatási Térségben csak együtt, az önös érdekeken felülemelkedve lehet esélyünk arra, hogy sikeresen felvegyük a versenyt másokkal. Ezért voltam és vagyok – minden felmerülő nehézség ellenére – az integráció híve, és talán ennek az erőfeszítésnek szól a kitüntetés.

Mindenesetre köszönöm azoknak, akik odaítélték, köszönöm az egyetem dolgozóinak. Azt kívánom, hogy higgyenek az összefogás szükségességében és erejében, s ha ezzel a hittel és optimizmussal dolgoznak, akkor nyertesként fognak kikerülni a felsőoktatáson belül elindult versenyből. Azonban sose feledjék, hogy a piacszerűvé vált felsőoktatásban nem csak nyertesek lesznek!

– Azok a diákok, akik idén szeptemberben kezdték meg tanulmányaikat, már az Európa Unióban kapják kezükhöz a diplomát. Ön szerint milyen perspektíváik lesznek a hallgatóknak, és milyen kilátásaik lesznek az egyetem oktatóinak az EU-ban?

– Az egyetemnek jó a földrajzi elhelyezkedése, de ez kevesebbet fog nyomni a latban, inkább a hálózatokban való részvétel lesz meghatározó. Az egyetemnek ezen a téren is jók a lehetőségei, mégis azt mondom, hogy ez esetben is valahol a huszonnegyedik órában járunk. A kialakuló Európai Felsőoktatási Térség nem azt jelenti, hogy mindenki zöld utat kap és „autósztrádán robog" egy nagyon boldog jövő felé, hanem a piaci viszonyok erősödését (verseny az egyetemek, országok, egyetemek és más intézmények között, amint ez a tanfolyamok, továbbképzések terén már erősen érvényesül is). Az oktatásnak sok szempontból teljesen át kell alakulnia. A korábban szinte kizárólagos nappali első alapképzés az összevételkenységnek legfeljebb harmadát fogja kitenni. Az ilyen jelentősen átalakuló tevékenység másfajta szervezést, másfajta oktatási segédleteket és módszereket, másfajta oktatókat igényel. Az átalakulást nem pénzzel bőven felvértezve, hanem erős konkurencia-harcban, gyorsan fogyó idő alatt kell megtenni. Az egyetem akkor tud fennmaradni, ha olyan partnerei, olyan hálózatos kapcsolatai lesznek Európában, amelyek vonzani tudják a hallgatókat. Olyan kínálatot tud nyújtani mind az oktatás, mind a kutatás terén, amivel versenyben tud maradni. Az egyetemnek jó a kiindulópontja, vannak jó kapcsolatai német, angol, osztrák, francia egyetemekkel, vagy akár a keleti szférában; azonban az elhalványult kapcsolatokat tudatosan fel kell frissíteni, ki kell bővíteni. Be kell épülni a partneregyetemek életébe, mert egyáltalán nem mindegy, hogy a 10. vagy az 52. helyen szerepelünk. A számunkra fontos, jelentős egyetemek kapcsolattartó kapacitása pedig véges, s aki kimarad, az lemarad! A bolognai folyamatot illetően az egész magyar felsőoktatásban nagyon óvatos haladást érzékelek. Magam mindig a türelmetlenebbek közé tartoztam, szerettem volna a kibontakozó folyamatokat felgyorsítani. A hallgatók oldaláról azt mondom, hogy ha az egyetem kihasználja az adottságait és sikerül a bolognai folyamathoz alkotó módon, időben csatlakozni, akkor nem lesz gondjuk, hiszen a képzés alapjai, hagyományai jók, s volt már nálunk sikeres amerikai és európai akkreditáció is. De ennek a pozíciónak a megőrzése, különösen erősítése érdekében még nagyon sokat kell tenni.

Fotó: Hargitai Gábor

Szitás József, a volt főtitkár

– Ön sokat tett az egyetem hagyományainak ápolásáért...

– Lehetetlen nem beleszeretni az egyetem múltjába és tradícióiba. Ez az idegeneknek is azonnal feltűnik. Itt az emberek még köszönnek egymásnak. Az egyöntetű „Jó szerencsét! köszöntés nagyon alkalmas, demokratikus, szép forma, amelyben felsejlik, reprezentálódik az egész gazdag selmeci-soproni hagyományrendszer. Azt láttam, hogy ezt kiemelt figyelemmel őrzik, és nagyon remélem, hogy a bővülő létszám és az egyre több szak mellett is sikerül továbbadni. Ez a hagyomány hallatlan kincs, és örülök, hogy azok közé tartozom, – és ez a kitüntetés indoklásában is elhangzott, – hogy valamit tettem ezen a téren. Ahol lehetett írtam és szóltam erről, a hallgatókat is támogatva igyekeztem emellett kiállni, mert nagyon érzékeny „virág" ez. Az egyetem 5-6 oldalas leírásából egy pár sor szólt a hagyományokról, mégis a legtöbb nyugati érdeklődő erre kérdezett rá. Az individualizálódott világban, különösen Nyugaton, az érzékenyebb szülői fülek kihallották, hogy itt valami olyasmi lehet, ami eltér a többitől: másokra figyelés, együttgondolkodás, emberség, barátság. Valami, ami megkülönböztetheti más tömegegyetemektől ebben az elgépiesedett világban. Örülök, hogy kicsit részese lehettem, s örök híve, támogatója leszek ezen hagyományoknak.

Hargitai G.

AJÁNLÓ

Bartha Dénes – Oroszi Sándor

Szép kis város Selmecbánya...

A soproni professzor és az erdészettörténész nem régen megjelent könyve alapmű. Remélhetően nem csak a selmeci hagyományok mentén nevelkedett bányászok, kohászok, erdészek, faiparosok, geodéták és a mai Nyugat-Magyarországi Egyetem többi karán tanulók számára, hanem a széles nagyközönség számára is. Azok számára, akik akként fogalmazzák meg magyarságukat, hogy fáj nekik Trianon.

A könyv alapos szakszerűséggel ismerteti Selmecbánya és környéke természeti viszonyait, a város történetét, a bányászat szerepét a város fejlődésében. Részletesen megismerteti az olvasót a város diákéletével, az évszázados hagyományokkal. Igazi úti könyvként bemutatja a város nevezetességeit, és a környékbeli látnivalókat. Olvashatunk a könyvben MS mesterről és Balassi Bálintról is, nem csupán földrajzi és történelmi tudnivalókról. A könyvet gazdag irodalomjegyzék, helységnév mutató és képanyag egészíti ki, a nevezetes épületeket pedig a csatolt térképen jelölték be a szerzők. A város hét csodája pedig egyelőre maradjon titok, ameddig el nem olvassa a tisztelt érdeklődő.

Z.Z.

Az intézet egyik „alapítója"

Beszélgetés Fekete György belsőépítész egyetemi tanárral

A kilencvenes évek közepén az egyik hetilap kultúra rovatának szerkesztőjeként egy nagyon szemrevaló folyóiratot kaptam. A rendkívül igényes kiállítású – az AMI diplomásait bemutató kiadvánnyal azonos formátumú lap –, a Magyar Iparművészet címet viselte. Az alapítója Fekete György volt, a főszerkesztő pedig N. Dvorszky Hedvig. A belsőépítész kultúrpolitikus elkötelezetett intézményalapító is.

– Visszapörgetve az idő kerekét, kérem, idézze föl 1993-at, amikor az egyetemről fölkeresték Önt a Kulturális Minisztériumban!

– A minisztérium államtitkára voltam akkor, ahol együtt volt a kultúra és az oktatás. Winkler Andrást addig nem ismertem személyesen, de tudtam, hogy a soproni rektor egy jó nevű kultúrember. Tasnády György belsőépítésszel kerestek meg, az Európai Unió követelményeit figyelembe véve, már tíz évvel a csatlakozás előtt arra gondoltak, hogy az egyetemi képzést más diszciplínákkal is bővítsék. Ebbe jól illett az a szándék, hogy – a pécsi kezdeményezés után – egyszer majd Sopronban is legyen egy művészeti kar. A város egyébként is kultúrváros, jól illett ehhez a művészeti képzés gondolata. A Faipari Kar oktatási tematikája, a rokon tematika pedig kimondottan logikussá tette a belsőépítészet megindítását. A kezdeményezés tehát otthonra talált a minisztériumban, és akkoriban mindez jóval egyszerűbben ment, mint ma az akkreditációs rendszerben. A zugligeti Iparművészeti Főiskola társintézményeként, párhuzamosságot teremtve, hoztuk létre a belsőépítészeti és az ipari formatervező tanszéket. Ez utóbbi a csomagolástervező grafikát is magába foglalja, ami a papíripari képzés oktatói és technológiai hátterére épülhetett. Az önálló kar feltételei – egyetemi tanárok és hallgatók száma – abban az időben még nem voltak meg. Az igazi nagy változás akkor következett be, amikor az alapképzésen túljutva, közeledett a diploma kiadásának a gyönyörűsége és réme. 1996-ban történt meg az akkreditáció, amelynek alapján az itt szerzett oklevél egyenértékű a Műszaki Egyetem és a Magyar Iparművészeti Egyetem által kiadott építész diplomával. Ebben az időben sikerült az Iparművészeti Egyetemről néhány kiváló szakembert – Szentpéteri Tibort a formatervező és Csíkszentmihályi Pétert a belsőépítészeti – tanszék vezetőjének megnyernünk. Akkoriban már itt élt Mészáros György festőművész és Soltra E. Tamás szobrászművész is. Ekkor történt meg az én egyetemi tanári habilitációm is.

– Még alig voltak Sopronban művésztanárok, jórészt a fővárosból kellett utazniuk. A kockázat mellett ez túlságosan nagy fáradságot is igért.

– Ha Sopron mondjuk Berettyóújfalu térségében, van, akkor a dolog nem sikerül. A térképre nézve, Sopron Európa irányában fekszik. Már akkor lehetett látni, hogy a város még Budapestnél is jobb helyen van. Ez ma már abban is megnyilvánul, hogy a tanítványok gyakran mennek át Bécsbe egy-egy tárlatot megnézni, vagy a Velencei Biennáléra. Éppen most van Bécsben egy hatalmas Dürer kiállítás, amelyhez hasonló még sohasem volt Európában. Jó kapcsolatokat ápolunk a bécsi és a graz-i társintézményekkel is.

– Volt-e valamilyen szakmai ars poetica-ja az intézetnek a megalakulásakor?

– Máig is az egyik kiindulási pont az, hogy olyan intézményt szerettünk volna alapítani, amely nem specialistákat képez. Arra törekedtünk, hogy a hallgatók

Fekete György kedvenc tanítványai körében

Fekete György kedvenc tárgyai körében

megőrizzék mozgékonyságukat, flexibilitásukat. A specializálódásuk majd a praxisban alakuljon ki, saját magukat kipróbálva, kontrollt is találva meglelhetik a saját álmaikat, a piac követelményeinek megfelelően.

– Honnan verbuválódnak a hallgatók?

– Az ország legkülönbözőbb részéből jönnek, Szegedtől, Nyíregyházáig az ország másik végéből is vannak hallgatóink, pedig nekik kétszer akkora távolságot kell legyőzniük, mint a fővárosiaknak, de megteszik, mert színvonalas az oktatatás. A soproni Alkalmazott Művészeti Intézet abban a tekintetben is különbözik a nyugati vagy tengerentúli intézményektől, – amelyekben a klasszikus mintázás és rajzoktatás lassanként kihalóban van, és a számítógépes tervezés nagymértékben átveszi a hagyományos tervezési metódusok szerepét –, hogy a kézművesség, a klasszikus képzőművészeti műveltség továbbra is az intézmény ideái között szerepel. El fog következni Európában az az idő, amikor, akik még szeretnének rajzolni tanulni, azok Magyarországra jönnek. Mi ezt a képzést nem tartjuk földhözragadtságnak. Ez a szerszámok és az anyagok közelségét, a modellezés megtanulását is jelenti. Ez utóbbinak nincsen kiforrott ipar háttere, hanem a találékonyság, az innovációs készség függvénye. Ez ragyogó terep a szellem és a kéz megmozgatására.

– Milyen stratégia mentén gondolják az önálló kar kialakítását?

– Lassan eljön az ideje, hogy más szakokat is létesítsünk. Például a textilművészetet és a kecskeméti kerámia alkotóműhelyt célszerű kiépíteni. Ez utóbbi már fel is állt, és a nem hagyományos alkalmazott szilikát technikák (a terazzo, a mozaik, a beton, a helyettesítő anyagok) komplex oktatása lesz az alapja.

– Az itteni építészképzést mivel jellemezné?

– Az építészdiplománk azonos értékű a Műszaki Egyetemével. A belső tartalma valószínűleg nem azonos, a praxis alapján azt tapasztaltuk, hogy a végzettek mintegy fele belsőépítészeti műterembe megy, mások az építészet irányába mozdulnak. Ha meg kellene fogalmazni, akkor azt mondanám, hogy belsőépítész irányultságú építészképzést folytatunk.

– Milyen kapcsolatuk van a Faipari Kar építéstani tanszékével?

– Statikát, szerkezettervezést, a különböző épülettípusok technológiáit és más építészeti specialitásokat az építéstani tanszék áttanítja ide.

– A tájépítészet, a természetes anyagok használata mennyire épül be az oktatási tematikába?

– Nem vagyunk elkötelezve egyetlen irányzat mellett sem, mert nekünk az a dolgunk, hogy mindent megmutassunk állásfoglalás nélkül. Elsősorban kurzusokon találkoznak ezekkel a stílusokkal és építészekkel, akik más-más iskolákhoz tartoznak. Nagyon sok kiállítást és bemutatót látogatunk meg, és rendelkezésre állnak azok a filmek is, amelyek bemutatják ezeket az irányzatokat. Abban reménykedem, hogy a végzősök között egyszer majd lesz olyan is, aki maga hoz létre irányzatot.

– Milyen előnyt jelent az, hogy rendelkezésre áll egy korszerű a faanyag technológiai háttér?

– Ez azt jelenti, hogy ezeket a tárgyakat onnan tanítják át ide. Ez kölcsönös, hiszen például a bútortörténetet és bútortervezést innen tanítjuk.

– Milyen kilátásaik vannak az oktatói utánpótlás tekintetében?

– A vezetők egyik alapvető kötelessége az, hogy neveljék ki a tehetséges utódaikat. A kuplung-elvnek, a finom átmenetnek kell érvényesülnie e téren is, hogy semmilyen változás ne okozzon megrázkódtatást az oktatás folyamatosságában. Vannak most is ilyen hallgatók, akik például többet olvasnak, mint a többiek, és akik alkalmasak erre. Más kérdés, hogy egy tanársegédnek megközelítőleg sem lehet annyi fizetést adni, amiből meg tudna élni.

– Hogy' sikerült beilleszkednie ebbe a nagy múltú, a hagyományaira vigyázó egyetem szervezetébe ennek a mégiscsak lazább, szabadabb működési rendű intézetnek?

– Sopronnak az a híre, hogy nem igazán befogadó város, de minden polgárember tudja, hogy a polgári világra ez általában jellemző. A tradicionális szakmákat dinasztiák gyakorolják, több generációs családi vonalak vannak, akár az órásoknál, a pékeknél vagy az orvosoknál. Ezt tudomásul kell venni, és ettől nem szabad megsértődni. Ez a helyzet akkor fog alapvetően megváltozni, ha egyre kevesebb lesz az ország más részeiről ide járó tanár, és egyre több a Sopronban letelepedő tanár. Ekkor már ő is érdekelt lesz abban, hogy bekapcsolódják a város szellemi és közéletébe. Természetesen a sokszorosára növekedett Nyugat-Magyarországi Egyetem is akkor tud majd igazán adni a városnak, ha egyre több idevaló oktató polgára lesz.

– Egy évvel ezelőtt a Pesti Vigadóban láthattuk az életmű kiállítását. Milyen mérföldkőnek tekinthetjük azt az eseményt?

– Az államtitkárság annakidején azt jelentette, hogy abba kellett hagynom a szakma tervezési részét. Ugyanis minden nagy korábbi megbízóm az én irányításom alá tartozott. Ezt ugyan nem írta elő törvényi rendelkezés, de úgy éreztem, hogy az intézkedéseim tisztaságát csak így őrizhetem meg. Egyedül a templomi megrendeléseket fogadtam el, azokat is szeretetből, ingyen. Mivel ennek a szakmának nincs komoly szakírása és múzeumi gyűjtése, ha én magam nem végzem el a negyvenöt éves szakmai pályám termésének a betakarítását, akkor az életművem eltűnik. Kiderült, hogy az általam tervezett 250 közintézmény dokumentációja közül csak mintegy húsz érhető el, a 170 külföldi kiállítási pavilon tervei közül csupán 4-5 volt elérhető, mert már megsemmisítették, akkor elfogott a rémület és nagy energiát és költséget fordítottam arra, hogy összegyűjtsem a meglévőket. Ezeket részben az Építészeti Múzeumnak, az Iparművészeti Múzeumnak és a szülővárosom, Zalaegerszeg múzeumának ajándékoztam. Rendeztem a cikkeimet, fotóimat és leadtam ezeket is a zalaegerszegi levéltárnak. Megírtam azokat a könyveket, amiket úgy gondoltam, hogy meg kell írnom. A kollégáimat, sőt a tanítványainkat is arra buzdítom, hogy ne hagyják „elmenni" az életművüket. Ma a digitális technika birtokában ez megoldható. Tervezéssel már nem akarok foglalkozni, mert szánalommal töltött el, ha az idős kollégák fölött átlépett a technológiai fejlődés vagy megbízók kívánsága. Nem szeretnék olyan beruházásokkal sem küszködni, amelyek világa idegen tőlem. Az én műfajom abból a szempontból nem túl szerencsés, hogy a saját értelmiségi gondolatvilágomat, érzelmi hullámzásaimat nem mindig fejezhetem ki, hiszen mi megbízásra dolgoztunk egész életünkben. Rengeteg olyan gondolatom van, aminek a kiérlelésével senki nem bízott meg. Ezért írtam a könyveimet. Dolgozom egy másik könyvön is, a tárgyak természetrajzán, amiben azt igyekszem tisztázni, hogy mi az alkatrész, mi az iparművészeti tárgy, mi a népművészeti tárgy, mi a képzőművészeti tárgy, mi a fétis, a talizmán, a szimbólum, stb. Bevezetem tehát majd az olvasót a tárgyak világába. Ezeken kívül Schrammel Imre keramikussal dolgozunk egy könyvön, amiben fiktív párbeszédes formában igyekszünk tisztázni, hogy a képzőművészet és az iparművészet között az anyagok és eszközök szempontjából milyen azonosságok és különbözőségek vannak. Szerencsém van tehát, amíg élek, dolgozhatom.

Zétényi Z.

A Faipari Mérnöki Kar Alkalmazott Művészeti Intézete 10 éves fennállása alkalmából nemzetközi konferenciát rendezett „A felsőfokú képzés esélyei és lehetőségei az EU csatlakozás után" címmel. Ennek tiszteletére készítettük az alábbi interjú-csokrot.

Bendzsel Miklós elnök, a Formatervezési Tanácsról

– Mi a feladata ennek az intézménynek?

– Az ezredforduló idején egész Európában tapasztalható az a meggyőződés, hogy a formakultúra az innováció szerves részét kell, hogy képezze. A külcsín és a belbecs szerves egysége eredményez igazi piaci sikert.

– Ezt régebben úgy fogalmazták, hogy a tartalom és a forma egysége...

– Én Kazinczy nyelvén fogalmaztam, arra utalva, hogy ez nem új felismerés, de ennek ellenére az elmúlt negyed évszázadban döntően a műszaki fejlesztésből eredeztették a magyar dizájn támogatási politikáját. Egy becses testület, az Ipari Formatervezési és Ergonómiai Tanács működött szűk húsz esztendőn át, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság égisze alatt. Azt a gondot érzékeltük, hogy az iparpolitikának, a művelődés- és oktatáspolitikának a falain nem tudott áttörni az a gondolat, hogy ez egy szélesebb gyűjtőfogalom, tehát a szűkebb értelemben vett formatervezésen kívül a térrendezés tudománya és a vizuális kommunikáció ismeretanyaga is teszi azt, hogy mi vesz bennünket körül. A vizuális művészeti és használati ingerek két és háromdimenziós formában és tárgyakban záporoznak ránk. A környezetkultúrán keresztül is helyes gondolkodásmódra kell, neveljük a fiatalokat. Ha piaci sikerben és kelendőségben gondolkodunk, akkor a funkcionális és ergonómiai meggondolásokon kívül esztétikai szempontokat is be kell emelni. Ezek egysége jelenti a kortárs dizájnt. Ezeken kívül abból indultunk ki 2000-2001 között, hogy például Angliában, ahol a művészeti és kereskedelmi szervezetek együttműködése követésre méltó az ottani millenniumon egy díjjal ünnepelt, és több mint ezer termék kapott a miniszterelnöktől kitüntetést a dizájn kvalitások alapján. Még egy fontos argumentummal támasztom alá a mi statútumunkat: egy brüsszeli felmérés szerint az európai gazdasági sikerben – legyen az bármilyen termék – a csomagolás mintegy 80 százalékos súllyal esik latba. A piaci döntésekben tehát ennyi múlik a formán, a külcsínen.

Ezeket a felismeréseket 2002-ben egy 15 tagú testület megalakításával igyekeztünk megerősíteni. Ez a testület nem tárcaközi bizottságként működik, de a kormányzat szakmakultúrára vonatkozó felelősségét is megjeleníti, tekintettel arra, hogy három tárca – a kulturális, az oktatási és a gazdasági – helyettes államtitkári rangban képviselteti magát. Rajtuk kívül a legnagyobb hazai dizájner iskolák, oktatási műhelyek és a vállalkozók a kereskedelmi kamara elnökével és a gyáriparosok és munkaadók szövetségének képviselője is jelen van. Egy ciklusban hároméves mandátuma van a tanácsnak, amelynek a működtetését egy kormányrendelet a Magyar Szabadalmi Hivatalra bízta. Az a törekvés vezérel bennünket, hogy öt irányban próbáljuk megújítani az első három évben a magyar formakultúra infrastruktúráját és érdekeltségi viszonyait: a közgazdasági szabályozók terén, új pályázati lehetőségek feltárásával, az oktatás elméleti és gyakorlati elmélyítése, a nemzetközi szereplések invenciózus és operatív támogatása, továbbá a társadalmi tudatosság és a morális megbecsülés erősítése.

– Mindez pénzt is jelent?

– Igen, évente mintegy 70 millió forintnyi összeget tudunk rendelkezésre bocsátani különböző célokra. Az erkölcsi megbecsülést tekintve a tanács legjelentősebb eseményére december 9-én kerül sor, amikor az Iparművészeti Múzeumban 24. alkalommal adjuk át a Magyar Formatervezési Díjat. Reméljük, hogy ez a kitüntetés az uniós piacon is jelentős tekintélyt vívhat ki.

– Amiről eddig szó volt az a formakultúra felépítménye. Az alapok, az általános és középiskolai képzőművészeti oktatás eközben elsorvad, holott Sopronban egykor az iparostanoncok is jártak rajziskolába.

– Ezt fölismerve, a soproni illetékesek fontolgatják, hogy feltámasztják az egykori rajziskolát középfokú művészeti intézményként. Nagy szükség volna egy országnyi EU-régió középpontjában a művészeti képzés alapintézményére, ami a merítési bázist kiszélesítené.

– Napjainkban meglehetősen ijesztő mindaz, ami – vizuális kultúraként – az utcákon vagy a képernyőkön megjelenik.

– A vizuális környezetszennyezés állapotában vagyunk, és az öntisztulást e tekintetben – hasonlóan a természetes vizekhez –, a minél bővebb természetes és tiszta forrás jelenti. Nem pedig a szankcionálás és a szűrés, ami szinte elképzelhetetlen a mai társadalmi viszonyok között. Azt még elő lehet írni, hogy a feliratok magyar nyelven is megjelenjenek, de arra már nem lehet kötelezni a cégeket, hogy a cégtáblafestő milyen normákat kövessen. Azt sem lehet előírni, hogy a közterületek tájékoztató jelrendszere mennyire legyen egységes egy településen belül, vagy, hogy legyen-e közmegegyezés az országos kommunális – egészségügyi, közlekedési és egyéb – intézmények által alkalmazott ügyfélirányító piktogram-rendszerben.

Z.Z.

Dr.Bendzsel Miklós elnök

Droppa Judit, a Magyar Iparművészeti Egyetem rektora

– Az előadása elején említette az egyetemünkkel kapcsolatos családi érintettségét. Mit jelent ez közelebbről?

– Az ükapám, John Droppa került Magyarországra, aki bányafeltárással foglalkozott, és benősült az Ördögh famíliába. A dédnagyapám és a nagybátyáim geológusokként dolgoztak és kettő közülük Sopronban végzett a Bányamérnöki Karon. Az édesapám is elkezdte, de megnősült és diploma helyett megszülettem én. Tatabányán éltünk és már ott megszoktam a Jó szerencsét! köszönést.

– Az Alkalmazott Művészeti Intézet konkurencia vagy partner?

– Mindenképpen partner. Nem lehet elzárkózni attól a folyamattól, hogy az országban máshol is létesüljenek művészeti karok. E téren engem csak a minőség érdekel. Az ország kibír két-három művészeti kart, csak az a fontos, hogy professzionális legyen. Számos helyen – főleg financiális okokból – művészeti karként hirdetik magukat, de nem folyik igazán profi képzés. A magyar szakot végzők sem lesznek mind írók vagy költők, bár lehet, hogy jobban hangzana, hogy író- és költőképző kar. Nagyon nagy felelősséggel jár profi képzést nyújtani a művészet területén.

– Lehet-e korlátokat szabni annak a nagymértékű vizuális környezetszennyezésnek, amiben ma élünk?

– Éppen azért kell egyetemi szinten oktatni, hogy az alkotó művészekben kialakuljon az értelmiségi tudat és felelősség. Az egyetemi képzés nem ügyes kezű embereket képez tovább, hogy az öt év elteltével az ötvös ügyesebben kalapáljon, hanem gondolkodó és felelősséget vállaló alkotóként kerüljön ki az életbe. Nem csak elvállalja a feladatot, hanem át is gondolja. Ezzel indokolható, hogy egy ilyesfajta ösztönös tevékenységet – az alkotást – egyetemi szintre emeljék.

Jó szerencsét! Rektor Asszony

– Ugyanakkor az alapok lerakása az általános és középiskolákban egyre hiányosabb.

– Ez sajnos tény, ráadásul nem vizuális nevelés folyik, hanem tradicionális rajzoktatás. Más országokban jó példákat láthatunk, ahol kitágult ez az oktatás. Én azt szeretném, hogy a pedagógusképzés olyan irányba bővüljön, hogy ezeket a területeket is bevihessék az oktatásba. Játékos formában vezetik rá a gyermekeket a környezetkultúra megértéséhez: svéd iskolások papír makettekkel berendezik a saját szobájukat, és különböző színű textilekkel beburkolják egymást. (Z.)

Fekete György belsőépítész, egyetemi tanár, akadémikus

„Belső" tárlat

(Önéletrajzi részletek)

– Zalaegerszeg, 1932., világra sírás a református parókia gyerekszobájában, megelőzve Tamást, követve Károlyt, anyuka szőnyeget sző, apám verset ír, udvaron épül a templom, oldalt az öregtemető, szemben a Jánka-hegy, ölükben a barokk kálvária csipkekerítése.
– Rákosit aranyozza az ötágú csillagsugár, kiskamaszkor a Városmajorban, kollégium, Iparművészeti Főiskola, Vörös Diploma, hatéves diákszerelem, házasság, boldog anyaság-apaság, heves pályakezdés, szívszorító szakmai mélyvizek.
– Előtte – mellékesen – 1956., vérfoltos rádióostrom, nemzetőrség, fegyverletétel, menekülés, fogda, bujkálás, hallgatás, úgy élni a szocializmusban, hogy kívül lenni rajta, Zsolt, az ajándékgyermek, apa utolsó szívverése.
– Tenger tervezési munka, otthonteremtés, gyereknevelés, alagsori műhely, első Dácia, sziklakert, tiszta járda, Fruska-puli, egyesületek, szövetségek, Prizma-13 csoport, rejtegetett emberi kapcsolatok, tágulló szem, áradó szív, éjszakai jegyzetelés, szimpóziumok, cikkek, versek, televíziós sorozatok, bátorítások, és megfélemlítések, kilépés a nagyvilágba, Munkácsy-díj, Érdemes-művészség.
– Cifrabojt-lét a Népköztársaság három T-s ostorán, 260 belsőépítész dokumentáció, 35 országban százharminc magyar kiállítás tervezése, titkos és egyre nyíltabb értelmiségi találkozók, nagyszerű emberek, szakközépiskolai pokoljárás, politizálás, gyűlések, pártválasztás, kampánygyőzelem, örömsírás.
– Államtitkárság, négyéves pusztító-gyönyörűséges lázálom, remények, bátorságok, lapítások, gyávaságok, össztűz és sajtóperek, fenyegetések, éjjeliszekrénynek támasztott fegyver, Nemzeti Kulturális Alap, kulturális közalapítványok, hétnapos munkahetek, utazások, viták, érvelések, sarokba-szorítások, vívódások, jellempróbák, csalódások, cserbenhagyások, spekulációk, a rendszerváltás elrablása, képviselőség. (...)

– Árulások feletti kétségbeesés, meghasonlás, különutasság. Templomok tervezése, könyvek írása, barátok faggatása, Akadémia, kicenzúrázott cikkek, átírt protokoll-listák, elmaradt meghívók, eloldalgó barátok. Fenyegetések jobbról, balról, Magyar Örökségek bábasága. (...)

AJÁNLÓ

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET AZ EZREDFORDULÓN

A Magyar Művészeti Akadémia Alapítvány 256 oldalas reprezentatív albumában a műhelytanulmányokon kívül mintegy 400 színes képet talál az érdeklődő. A kötet bemutatja a textilművészek, az üvegművészek, a kerámia- és porcelánművészek, ipari formatervezők, fém- és zománcművészek, a játéktervezők és alkalmazott grafikusok, valamint a restaurátorok legszebb műveit, ismerteti az iparművészképzés, a múzeumi gyűjtés jellemzőit és szakmai intézményrendszerét.

Az iparművészek karácsonyi ajándéka

Gosztom András, az ifjú tanerő

Gosztom András csomagolástervező és fiatal oktató

– Volt-e valamilyen családi indíttatásod?

– Édesapám ügyes kezű, de ez nem olyan előzmény, ami eldöntötte volna a pályaválasztásomat. Rajzszakkörbe, mintázó szakkörbe jártam, és ezután jelentkeztem Győrbe. Ott jártam művészeti szakközépiskolába, de soproni vagyok. Így nyilvánvaló volt, hogy ide jöjjek.

– Ezek szerint jó döntés volt a korai pályaválasztásod.

– Igen.

– A csomagolástervezés a magyar fejekben valamiféle ipari tevékenység, holott ennek éppen a szépségbe öltöztetés a lényege...

– Hogyne. Az ajándék becsomagolásán túl, ami körülvesz bennünket, az szinte kivétel nélkül csomagolástervezés. Az autótervezés, a ruhatervezés mind erről szól. Ilyen szempontból ez a szakma univerzális. Sajnos elég kevesen értik, hogy mit is csinálunk. Nem kommunikáljuk elég jól a szakmát.

– A Te művészeti elképzeléseid melyik irányba mozdulnak: a klasszikus vagy a nonfiguratív formák világába?

– Ebben a szakmában nem lehet ilyen kereteket megállapítani, hiszen ha a megrendelő klasszikus formákat kér, akkor azt, ha modern külsőt akar, akkor olyat tervezünk.

– Ettől alkalmazott a művészet...

– Igazából ez kiszolgáló tevékenység, és nem is tartom igazán művészetnek.

– Ezért még megkö-veznek...

– Lehet, de magamat sem tartom művésznek. Ugyanolyan szakma, mint az ácsoké vagy a pékeké. Azzal a különbséggel, hogy nagyobb vizuális eszköztára van.

– És akik azért jöttek ide tanulni, hogy művészek legyenek?

– Akkor félek tőle, hogy nem jó helyre jöttek. A művész ugyanis autonóm, aki azt csinál, amit akar. Az alkalmazott művész pedig nem azt csinál, amit akar. Emiatt nem biztos, hogy mindig művészet, az, amit csinál.

Italcímke

– Ehhez rugalmas személyiség szükségeltetik, mert a megrendelő korlátokat szab a szárnyaló kreativitásnak.

– Igen, sőt sok más korlát is van, például a technológia, a példányszám.

– Mit üzensz a kezed alá kerülő ifjaknak?

– Ez a szakma is olyan, mint a többi, dolgozni kell, nem lehet eleget csinálni ahhoz, hogy megtanuljunk mindent. Attól nem unalmas, hogy állandóan új és új kihívások elé kerülünk.

(z.z.)

Soproni logo-terv

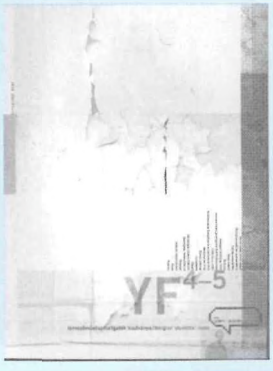

MEGJELENT AZ FMK AMI TERVEZŐMŰVÉSZ-HALLGATÓINAK KIADVÁNYA, AZ YF 4-5

A 10 € -ra taksált kiadvány a már megszokott elegáns külsővel és kiállítással jelent meg. A tartalomból:

Megtudhatjuk mik az előnyei az ökologikus építészeti irányzat egy érdekes változatának, a szalmabálából rakott háznak. Interjút olvashatunk a Farkaslakáról indult művésztanárral, Jakab Csabával. Beszámolót találunk az ipari formatervezők világszervezetének szöuli konferenciájáról, és folytatódik a metrók arculatának bemutatása. Olvashatunk egy weboldal-tervezőről, és a vizuális környezetszennyező városi feliratokról. Az Arsenalban soproni és budapesti iparművész-hallgatók mutatják be elképzeléseiket, a papírvágó késtől a széken át a jövő konyhájáig.

AMI 10 AMI 10 AMI 10 AMI 10

George Teodorescu a Danubius Design emléktárgyát nyújtja át Faragó Sándor rektornak

Rögtönzött tárlat az előcsarnokban

Molnár Sándor dékán megnyitja kerti kerámiák tárlatát

Az egyetem Faipari Mérnöki Karának Alkalmazott Művészeti Intézetében tíz évvel ezelőtt kezdődött meg a tervezőművészek képzése. Az egykori egyszobás intézet ma már önálló – bár meglehetősen mostoha körülményeket nyújtó – székházzal rendelkezik. Az egy forintért átvett épület felújítása a jövő reménye, de bízzunk benne, hogy nem kell megvárni a következő kerek jubileumot.

Az évfordulót ünneplő közönséget november 13-án a Liszt Ferenc Művelődési Központba várta az intézet oktatói kara és hallgatósága arra a konferenciára, amelynek címe: A felsőfokú képzés esélyei és lehetőségei az EU csatlakozás után. Faragó Sándor rektor köszöntője után dr. Benedzsel Miklós a Magyar Szabadalmi Hivatal és a Magyar Formatervezési Tanács elnöke, a konferencia védnöke üdvözölte az egybegyűlteket. Dr. Szövényi Zsolt, az Oktatási Minisztérium főosztályvezetőjének üdvözlő sorait Tóth Mariann, a Kommunikációs Iroda vezetője tolmácsolta. Csíkszentmihályi Péter és Szentpéteri Tibor tanszékvezető egyetemi tanárok felidézték az eltelt tíz év tanulságait. A Magyar Iparművészeti Egyetem részéről Droppa Judit rektor köszöntötte a társintézményt, amelynek oktatói elsősorban onnan származtak el. Dr. Vadas József művészettörténész előadásában részletesen méltatta a soproni művészeti hagyományokat. A külföldi résztvevők közül Wilfried Posch, a linzi Művészeti Egyetem professzora, az Egyetemi Tanács elnöke alapos elemzéssel támasztotta alá az AMI alapításának és működésének jelentőségét. George Teodorescu, a Danubius Design németországi képviselőjeként részletesen indokolta a formatervezés és az AMI jelentőségét az Európai Unióban.

Demonstrációs monitoron a hallgatók munkái

A konferencián lehetőséget kaptak a bemutatkozásra az intézetben korábban végzett művészek, többek között Gosztom András, a Kocka Tervezőművész Egyesület és a Morfo Group.

A Festőteremben Kerámiák a kertben címmel kiállítás nyílt a hallgatók munkáiból.

ZZ

Kerti kerámiák kiállítása a Festőteremben

Faragó Sándor rektor köszönti a jubileumi konferenciát

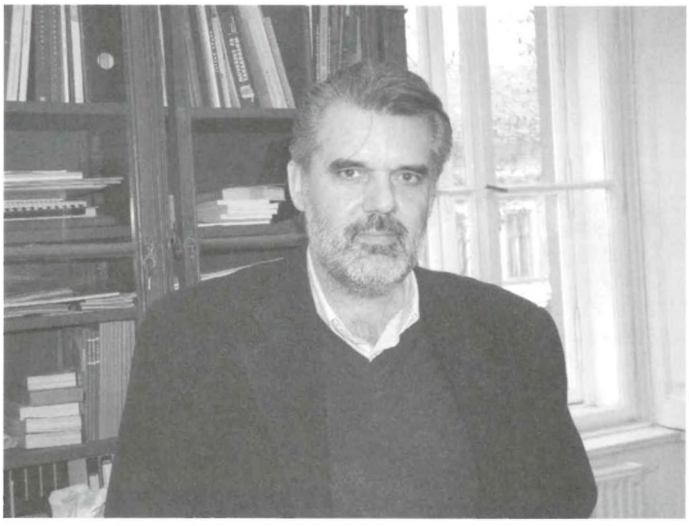

Ahol szabadon lehet kísérletezni

A Faipari Mérnöki Kar 1993-ban Winkler András, az akkori rektor kezdeményezésére indított nappali tagozatos építész tervezőművész- és formatervező művész-képzést. Az Alkalmazott Művészeti Intézet céljait, szellemiségét, jelentőségét a jelenlegi egyetemi vezetés is magáénak érzi. A határozott karakterű mérnökképzés keretein belül szerveződő művészképzést a nagy hagyománnyal rendelkező felsőoktatási gyakorlat és a kiépített adminisztráció segítette. Az egyetem történelmi öröksége, komoly anyagismereti és technológiai bázisa, a város kulturális klímája sajátos arculatot kölcsönzött az intézetnek – mondta a Vivat Academiának Mészáros György egyetemi docens, a jubileumi születésnapot ünneplő AMI igazgatója.

– November 13-án konferenciát rendeztetek a Liszt Ferenc Művelődési Központban. Ez a születésnapi rendezvény kiváló alkalmat teremtett mind a vissza-, mind az előretekintésre. Milyen érzés volt felidézni a kezdeteket és az idevezető utat?

– Az AMI-nak 1994-ben egyetlen diákja sem volt, csak egy irodája működött a Templom utcában, és ott egyfajta kollektív álmodozás folyt arról, hogy miként is kellene kialakítani a képzést. Chicagoi és más egyetemek képzéseit tanulmányoztuk, hogy kialakítsuk a saját képzési rendszerünket, ma pedig itt vagyunk. Amikor hatalmas lelkesedéssel belevágtunk, nem képzeltük, hogy mennyi feszültség és munka lesz ezzel, s talán az azóta eltelt idő tükrében kicsit dinamikusabb fejlődésre számítottunk. '95 novemberében beköltöztünk a volt József Attila Gimnázium épületébe a Deák téren. Az épület folyamatos felújításával 2001. végére vált alkalmassá az oktatásra. Az intézet szakmai körökben elfogadott és elismert művészeti iskola lett. A végzett hallgatók a hazai design elismert szakembereiként dolgoznak vagy ösztöndíjjal tanulnak tovább.

– Mint művészeti intézet a Faipari Mérnöki Karhoz tartoztok. Tíz év távlatából hogy' értékeled ezt az összefonódást?

– Azt gondolom, hogy ez egy rendkívül gyümölcsöző kapcsolat, mivel a design egyre nagyobb jelentőséget kap a tárgyformálásban. Manapság az esztétikai megjelenés a funkcionális értékkel egyenrangú, ha nem hangsúlyosabb. Ahogy az autógyártásban is az azonos kategóriájú autók teljesítményadatai közt csekély eltérés van és a formai különbség vált a választás fő motívumává, az ipar más területein is, így például a bútorgyártásban, ugyancsak egyre inkább ez a jellemző. Mindez szakmai körökben bizonyos vitákat is elindított, hiszen a formatervező ilyen módon a fogyasztói szemléletet, a fogyasztást serkenti. Etikai és művészeti szempontból is érzékeny ez a kérdés.

– A konferencián német és osztrák résztvevők is voltak. Hogyan kerültetek kapcsolatba velük?

– Megnéztük a térképen, hogy mi jöhet szóba, aztán elmentünk a bécsi Iparművészeti és a linzi Művészeti Egyetemre. Némi nehézséget jelentett, hogy nyilvánvalóan mi is meg ők is nyugat felé igyekeznek. Nekik Sopron túl közel van, amikor mehetnek például a glasgow-i egyetemre is, Skóciába, de egy idő után eljöttek hozzánk. Nekik az, ami itt van, még egy korábbi állapotot jelent. Amikor mondtuk nekik, hogy jöjjenek, megmutatjuk a számítógéptermet, mondták, hogy az őket nem érdekli.

– Mi keltette fel az érdeklődésüket?

– Az, hogy itt lehet különböző anyagokkal kézzel dolgozni. A számítógép számukra nem jelentett újdonságot.

– Tőletek is mentek ki tanulni?

– Jelenleg két diákunk tanul ösztöndíjjal Linzben. Azt gondolom, az a legfontosabb, hogy megtapasztalják, máshogy is lehet gondolkodni, máshogy is lehet dolgozni és tanulni.

– Hogyan tervezitek az AMI jövőjét?

– Szeretnénk az oktatói kart fiatalítani. Kevesen is vagyunk, szükség van új szakemberekre. Az itt végzettek közül már visszajárogatnak néhányan órákat adni. Szeretnénk grafika szakot indítani. Ezzel teljessé válna a soproni művészeti képzés. Létre kellene hozni egy Művészetelméleti Tanszéket. Nemzetközi kapcsolatainkat további társintézményekkel tervezzük gazdagítani. Szeretnénk a volt tornatermet műteremmé, kiállító teremmé alakítani. Ezzel lehetőséget teremthetünk arra, hogy a diákok teljesen szabadon alkothassanak, és az egész épületet maguk kezelhessék. A kreativitás csak olyan közegben tud megnyilvánulni, ahol vannak elvárások, de nincsenek megkötések, ahol szabadon lehet kísérletezni. Persze ebben benne van, hogy születnek kevésbé sikeres alkotások is. Csak ilyen környezet – fizikai és természetesen szellemi környezet – ad teret az alkotásnak.

– A Festőteremben a konferencia napján nyílt meg egy kiállításotok Kerámiák a kertben címmel.

– Igen, ezt a Linzi Művészeti Egyetemmel közösen szerveztük. Az eredetileg a linzi botanikus kertben bemutatott kerámiákat állítottunk ki a Festőteremben. Némi nehézséget okozott, hogy az alkotások valódi környezetét – a botanikus kertet – nem lehet egy zárt kiállító teremben reprodukálni. A cím is azt sugallja, hogy a környezettől elválaszthatatlanok, azokkal szerves egységet képeznek az alkotások. Az eredeti helyszín atmoszféráját a helyszínen készült fotókkal próbáltuk érzékeltetni.
Egyébként az osztrák sajtó kiemelten foglalkozott a jelentős kiállítás megnyitásával.

– A Vivat Academia szerkesztősége nevében gratulálok a jubiláló intézetnek és kreatív, eredményekben bővelkedő alkotó éveket kívánok!

Hargitai Gábor

Két részlet a megjelent cikkekből:

„Ez a kiállítás, a linzi Művészeti Egyetem és a Nyugat-Magyarországi Egyetem soproni Művészeti Intézete együttműködésének eredményeként jött létre. A Botanikus Kertben facsoportok, tavak, utak, teraszok alakultak át. Sziporkázó új ötletek érdekes játékká varázsolják a kert elemeinek mozgását a térben. A fények, árnyékok, a víz, a gyep, a növényzet maguk is az alkotás tárgyává válnak....
A kiállított diplomamunkákból katalógus is készül. A két egyetem kapcsolata olyan mint a nyílt tér, megteremti az ideális környezetet a Kerámia Tanszék projektjének, amely újszerű megközelítése a kerámia - kert viszonynak." (Amstblatt d. Stadt Linz 2003. július. 14.)
„Ez a kapcsolat a kert és a kerámiák között különösen szerencsés lehetőség az alkotásra. A gyümölcsöző együttműködés eredményeként májusban linzi diákok a magyar kollegák kerámia-központjában alkothattak." (O.Ö. Nachrichten, 2003. június. 27.)

MEGJELENT AZ FMK AMI „DIPLOMA 2003"

Az Alkalmazott Művészeti Intézet idén végzett hallgatóinak rövid bemutatását tartalmazó csinos kiadványban találkozhatunk gyermekbútor tervezővel, a szombathelyi Isis Kőtárt bemutató tervvel, főnöki forgószék-tervezővel, a soproni Gázgyár-tömb hasznosítási tervével, a Vízművilla rekonstrukciós tervével, egy győri ipari műemléképület rekonstrukciós tervével, egy villanykörtébe álmodott italféleség arculattervével, csőbe bújtatott világítótest-család elképzelésével, a soproni Bécsi dombi amfiteátrum kulturális hasznosítási tervével, a visegrádi palotajátékok arculatának terveivel és egy margarincsomagolási javaslattal. Sok sikert!

Távoktatás a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán

Előzmények

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán az 1993/94-es tanév első szemeszterében indult meg a Csíkszereda központtal működő kihelyezett képzés (távoktatás).

Az oktatás megszervezésére 1993. tavaszán került sor egy előzetes előkészítés után, ahol a Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány, a Pro Agricultura Hungariae Alapítvány, a Hargita Megyei Erdőgazdaság és a soproni (korábbi nevén) Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karának akkori vezetői – dr. Kosztka Miklós dékán, dr. Horváth Béla dékánhelyettes és dr. Albert Levente egyetemi docens – vettek részt. A tavaszi előkészítést követően augusztusban megtörtént a felvételi vizsga, amelynek során 42 erdőmérnök hallgatót vett fel az egyetem. A kihelyezett képzés azóta – a különböző szakokon – folyamatos.

A képzés számszerű jellemzői

A kapcsolataink eddig négy szakra és a doktorandusz-képzésre terjedtek ki. A kihelyezett képzés a Sopronban folytatott oktatással teljesen azonos tantervek szerint zajlik.

Az együttműködés keretében eddig végzettek:

– 1998-ban egy okleveles erdőmérnöki évfolyam, 11 hallgató (1993-ban felvételt nyert 42 fő);

– 1997-ben egy erdővédelmi szakmérnöki évfolyam, 18 hallgató (1995-ben felvételt nyert 20 fő);

– 2003-ban egy okleveles környezetmérnöki évfolyam, 16 hallgató (1998-ban felvételt nyert 40 fő) és

– 2003-ban egy vadgazda-mérnöki évfolyam, 30 hallgató (1999-ben felvételt nyert 45 fő).

Jelenleg folyik a képzés:

– egy okleveles környezetmérnöki évfolyamon, akik most ötödévesek és 18-an vannak (1999-ben 40 fővel kezdtek);

– két vadgazda mérnöki évfolyamon, akik most harmad-, illetve negyedévesek és 29-en, illetve 26-an vannak (2000-ben, illetve 2001-ben mindkét évfolyam 45 fővel kezdett);

– a doktorandusz képzésben, ahol két olyan hallgatónk van, aki a távoktatásos erdőmérnöki évfolyamban végzett, továbbá hat doktorandusz hallgatónk olyan romániai állampolgár, aki más karokon, szakokon végzett.

A képzések tartalma

A kihelyezett képzések célja teljes értékű mérnök-képzés, ezért azok tartalma és követelményszintje megegyezik a soproni székhelyű képzéssel.

Az erdővédelmi szakmérnök-képzés és a vadgazda-mérnök képzés a soproni székhely esetén is levelező, így ezek óraszáma mindkét helyszínnél azonos, tartalmukban a különbség csak annyi, hogy a csíkszeredai székhelyűek bővültek az erdélyi sajátságokkal.

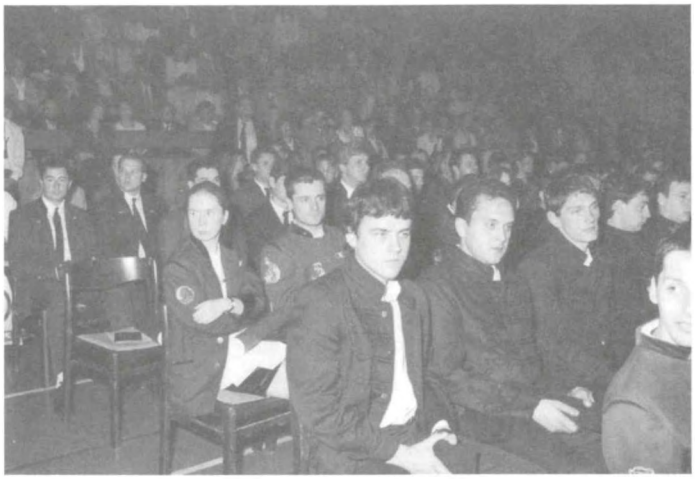

Az 1998-ban végzett csíkszeredai erdész évfolyam hallgatóinak egy csoportja a tanévzáró ünnepélyen

Az okleveles erdőmérnöki és az okleveles környezetmérnöki képzés félévente egyhetes soproni konzultációval, továbbá a szorgalmi időszak minden hetében 2 napos csíkszeredai konzultációval valósult meg. Ezt még a kötelező félévközi gyakorlatok és a nyári üzemi gyakorlatok egészítik ki. Tekintettel a kihelyezett képzés foglalkozásainak kötelező, illetve a nappali képzések részben kötetlenebb jellegére, a kihelyezett oktatásban résztvevő hallgatók iskolapadban eltöltött ideje nem sokkal kevesebb a nappali képzés foglalkozásait csak minimális mértékben látogató hallgatók iskolapadban töltött idejénél. A tananyag tartalma az okleveles erdőmérnöki és az okleveles környezetmérnöki képzések esetében is megegyezik a soproni székhelyű képzés tananyagával, illetve szükségszerűen kiegészül az Erdélyre vonatkozó specialitásokkal.

Dr. Horváth Béla intézetigazgató

Oktatói háttér

A kihelyezett képzések valamennyi tantárgyának felelős oktatója a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának munkatársa. Munkájukat a kihelyezett képzések székhelyén felkért korrepetitor tanárok segítik, akik többéves oktatási tapasztalattal rendelkező tanárok vagy mérnökök. Korrepetitori feladataikra a soproni konzultációkon, a tárgyfelelős oktató segítségével készülnek fel.

A korrepetitor tanárok kiválasztása a Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány vezetői segítségével történik. Ezen oktatási forma sarkalatos kérdése a korrepetitor tanárok tevékenysége. Ahhoz, hogy az oktatás szervezetten működjön, szükséges, hogy a kinti oktatói tevékenységet egy kolléga teljes egészében felügyelje. Ez kezdettől fogva folyamatosan megvalósul. A soproni oktatók véleménye szerint a csíkszeredai konzulens oktatók szívvel-lélekkel végzik munkájukat, a hivatalos időn felüli korrepetálást is vállalva. Ugyanilyen elismerő szavakkal lehet csak a Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány vezetőiről és alkalmazottairól is említést tenni. Nagyon szívélyesek, barátságosak és segítőkészek.

Számonkérési technikák

A kihelyezett képzések tantárgyai – teljesen megegyezően a soproni képzések tantárgyaival – részben gyakorlati jeggyel, és majd minden esetben vizsga- vagy szigorlati jeggyel zárulnak. A gyakorlati jegyet a félévközi munka

Mészáros László
Erdély természeti kincsei
A kiváló fotóművész Magyarország természeti kincsei után Erdélyt is bemutatja csodálatos fotóival és szakszerű magyarázataival.
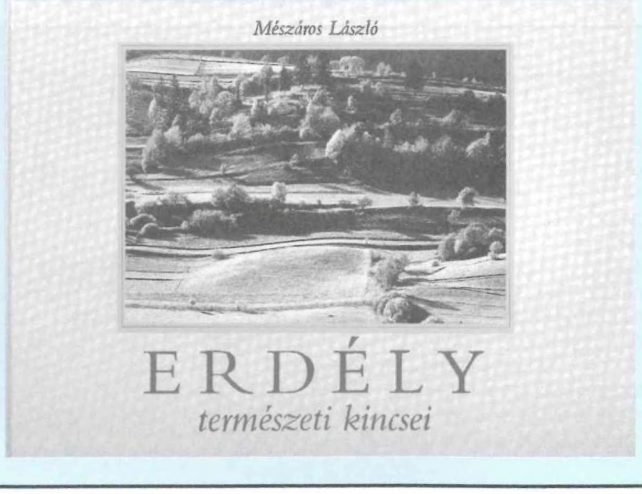

Az 1998-ban végzett csíkszeredai erdész évfolyam egyik friss diplomása

alapozza meg, melynek során a hallgatók beadandó feladatokat, jegyzőkönyveket készítenek, zárthelyit írnak stb., amelyekre adott osztályzatok átlaga adja a gyakorlati jegyet.

A vizsgák és a szigorlatok általában szóbeliek, ahol kérdésekre adott válaszok alapján alakul ki az érdemjegy. Amennyiben a vizsga írásbeli, általában a szóbeli javításra akkor is van lehetőség.

A hallgatók teljesítménye

A hallgatók kiválasztása felvételi eljárás során történik, melynek tartalma teljesen megegyezik a nappali tagozatra jelentkezők esetében alkalmazottakkal. A felvételekkel kapcsolatos döntés:

– a jelentkezők középiskolai eredményei és (vagy)

– a felvételi vizsgán nyújtott teljesítményei alapján születik.

A hallgatók felkészültsége ennek ellenére hagy némi kívánnivalót maga után. A lemorzsolódás – különösen az első félévekben – szinte minden évfolyamon jelentős volt. Ennek okai:

– a kihelyezett oktatás ismeretlensége miatti szűk merítési bázis;

– a román egyetemek elszívó hatása (Romániában a felvételi vizsgák szeptemberben folynak, amelyeken a kihelyezett oktatásban felvettek közül többen próbálkoznak, és ha bekerülnek, inkább a nappali képzést választják ilyen ok miatt több jobb, eredményesen felvételiző távozott);

– téves hiedelmek a várható követelményszintről (többen tévesen úgy hitték, hogy tanulás, tudás nélkül is diplomát kaphatnak);

– tanulás-módszertani problémák (többen nem tudnak tanulni, magolnak, ami a felsőoktatásban már nem követhető módszer).

A hallgatók felkészültségére vonatkozó – a fentiekben vázolt – problémák ellenére vannak közöttük nagyon értelmes, komolyan gondolkodó, valóban elhivatottságból jelentkező hallgatók is, ami a munka értelmét adja.

Infrastrukturális feltételek

A tantárgyak többségénél jegyzetek vagy tankönyvek állnak a hallgatók rendelkezésére, ami az eredményes felkészülésükhöz elengedhetetlen. Amelyik tárgyból – kevés van ilyen – jegyzet vagy tankönyv nincs, különböző oktatási segédanyagok segítik az eredményes felkészülést.

A gyakorlati témakörök egy része laboratóriumi, illetve tanműhelyi hátteret igényel. Ezek a kihelyezett képzés székhelyén csak korlátozottan állnak rendelkezésre, ezért az ilyen igényű témaköröket a soproni konzultációkra koncentrálva valósítjuk meg.

A teljes képzési folyamat koordinálása

A képzési folyamat egészét a szakvezetők irányítják a dékán felügyelete alatt. Ők készítik el a félév indításával, folytatásával és lezárásával kapcsolatos dokumentumokat, szervezik a soproni és a csíkszeredai konzultációkat, valamint a vizsgákat.

A tantárgyak oktatásának egész folyamatát a tárgyfelelős soproni oktatók irányítják. Ők és soproni kollégáik tartják a soproni konzultációk összes foglalkozását, továbbá egy csíkszeredai konzultációt is a tárgyfelelős oktatók vezetnek. A további csíkszeredai konzultációkat – a tárgyfelelős oktatók által megadott ütemezéssel – a csíkszeredai korrepetitor tanárok tartják. A vizsgáztatást a tárgyfelelős oktatók végzik.

Jövőbeni tervek

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának további tervei:

– a jelenleg folyó kihelyezett képzések folytatása, befejezése;

– igény esetén újabb szakok indítása a posztgraduális képzések területén;

– további hallgatók fogadása az Erdőmérnöki Kar Ph.D kurzusain;

– vendégprofesszori részvétel az Erdélyi Magyar Egyetemen, ha azt az egyetem igényli;

– kutatási együttműködések az Erdélyi Magyar Egyetem megfelelő profilú szakintézeteivel és tanszékeivel.

Dr. Horváth Béla

VOLT SZÁZ TERMÉKENY SZÍVVERÉSEM

2003. augusztus 14-én elhunyt Tonk Sándor történészprofesszor, a Sapientia-Erdélyi Magyar Tudományegyetem alapító rektora.

Tonk Sándor 1947-ben született Kolozsváron. Egyetemi tanulmányait a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetemen végezte. 1969-től 1972-ig a marosvásárhelyi Teleki-Bolyai Könyvtár vezetője, majd húsz évig a Román Akadémia marosvásárhelyi Társadalomtudományi Intézetének kutatója volt. Az 1989-es fordulat után erejét megsokszorozva vett részt az erdélyi magyarság szellemi életében. 1992-ben meghívást kapott a Babes-Bolyai Tudományegyetemre, ahol a történelem tanszéken egyetemes középkor-történetet tanított. Ezzel párhuzamosan a Kolozsváron működő Protestáns Teológiai Intézetnél az egyetemes egyház-történet tanára volt. 1993-ban a szegedi egyetemen doktorált az erdélyiek középkori egyetemjárása témában. 2000-től elnöke volt az erdélyi magyar történelmi egyházak által létrehozott Sapientia Alapítványnak. Ezzel egy időben ellátta az Erdélyi Református Egyházkerület főgondnoki teendőit is.

Történettudományos munkásságának középpontjában a középkori erdélyi egyetemjárás mellett a középkori erdélyi birtokviszonyok tanulmányozása és a témákkal összefüggő okmányok közzététele állt. Az egyetemes- és az erdélyi protestáns egyháztörténet kiváló ismerője volt.

Sokat tett Erdély szellemi megújulásáért, szívósan küzdött a kisebbségi helyzetben korántsem könnyen kivívható jogokért. Az erdélyi magyar egyetemalapítás sok kételkedéssel, gyanakvással, féltéssel és erőfeszítéssel kísért folyamatának központi szervezője és vezetője volt. Vallotta, hogy az anyanyelvi oktatás nemcsak a társadalom alapköve, de összetartó, fenntartó és továbbéltető erő, mely helytállásra kötelez és felelősséget jelent. Olyan egyetemet akart, amely a leghaladóbb európai eszmék képviselője, a romániai közgondolkodás, az értelmiség és a közélet egyik fontos műhelyévé válik. Egyetemet, amely kiegyensúlyozottan ötvözi a szakmai szempontokat azzal a többlettel, amit a magyar szellemiség jelent. Küzdött az újabb szakok indításáért, a külhoni egyetemekkel – köztük a Nyugat-Magyarországi Egyetemmel – való kapcsolatok kiépítéséért. Kereste a szellemi erők erkölcsi forrásait, hitt a közösséget egybefűző melengető nagy eszmékben. Sokszor és fájdalmasan kellett csalódnia. Fél évvel halála előtt keltezett végakaratában arra kérte az őt „csendben követőket", hogy vigyázzanak a rájuk bízottakra és a másokért, a közösségért hozott áldozat vállalására buzdította őket.

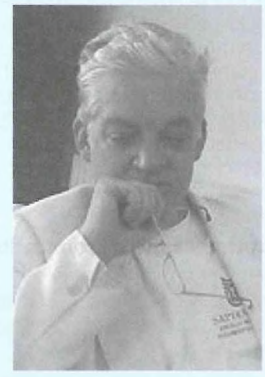

Tonk Sándor, az alapító rektor

Munkásságának elismeréseként Bethlen Gábor díjat és a Köztársasági Elnök Érdeméremmagyar kitüntetést kapta.

Testamentumának végén azt kérte: „Ha meghalok olvassátok el Ady Endre: Köszönöm, köszönöm, köszönöm című versét". Talán ez feljogosít arra, hogy végső búcsút véve Ady szavaival idézzük fel az alakját. Tonk Sándor olyan ember volt, aki hallotta a napsugarak zúgását, lelke látván vallott, hűsége száz hűségű hűség volt. Gyönyörűen szeretett: tudott másoknak szépen adni.

Legyen a nyugalma csendes. Emléke örökre megmarad az egyetemes magyar szellemiség horizontján.

Albert Levente

Húszéves az Erdészeti Múzeum

Jubileumi beszélgetés dr. Schneider Ildikó igazgatónővel

– Kinek a nevéhez fűződik az Erdészeti Múzeum alapításának ötlete?

– A múzeum eredete nagyon régre, a tanintézet alapításának idejére nyúlik vissza. Az 1808-ban kinevezett első professzor, Wilcens Henrik Dávid már benyújtott egy kérvényt, hogy demonstrációs eszközöket szerezhessenek be az új erdészeti tanintézet számára. Hogy ez sikerrel járt-e arra vonatkozóan nem találtunk adatokat. Ám a második professzor, Feistmantel Rudolf, vásároltatott egy tíz darabból álló madárgyűjteményt. Az oktatás folytatásával intenzív gyűjtés kezdődött azért, hogy szemléltető eszközökkel el legyen látva az intézet. Ipari vásárokon és másutt járva kéregették, vásárolták, gyűjtötték az anyagot. Meglepő, hogy 1885-re a Nickel-Szécsi Zsigmond által vezetett Erdőhasználat és Iparműtani Tanszéken Európa legfelszereltebb gyűjteménye volt látható. 1892. júniusában, amikor az új Erdészeti Palotát fölavatták Selmecen, nyolc nagyon értékes gyűjteményt helyeztek el – többek között növénytanit, erdővédelmit, erdőrendezésit és erdőbecslésit. Ennek a teljes listája megvan. Megjelent az akkori Erdészeti Lapokban, hogy az erdővédelmi gyűjteményben, az összes erdei károsító és a károsított farészek is megtalálhatók. A selmeci Akadémia minden országos és világkiállításon részvett. Az 1900-as párizsi világkiállításon aranyérmet nyertek. Ezen például kiállítottak egy vízmeghajtású fűrészmalom modellt. Nagy sikert értek el 1897-ben a londoni kiállításon is. Minden ilyen alkalommal igyekeztek másoktól begyűjteni bizonyos dolgokat a főiskola részére. Az első erdészeti múzeumot 1885-ben Pió Kornél, a faraktár-kezelő javaslatára állították föl Budapesten, de hét év után pénz hiánya miatt bezárták. Annak az anyaga is – többek között – Selmecre került. Ezek a gyűjtemények tehát Európa-, de mondhatom, hogy világhírűek voltak.

– Jött az első világháború és Trianon.

– A nagyon gyors és kényszerű költözéssel. Minden csomagoló anyagot rekviráltak, ennek ellenére, amit tudtak, – korántsem a teljes gyűjteményt – becsomagolták, bevagoníroztak és következett az otthonkeresés.
Az utazás viszontagságai közepette egy-egy vagon elveszése, kifosztása elkerülhetetlen volt. Végül eldőlt, hogy Sopronba Jöhetnek , először a Károly-laktanyában telepedtek le, majd másfél év után megkapták a századfordulón épült és akkor éppen kiürült Honvéd Főreáliskola épületeit, ahova végül átköltöztek. Fekete Zoltán 1924-ben nyújtotta be a rektori tanács elé a Magyar Királyi Bánya- és Erdőmérnöki Főiskola Múzeumának szabálytervezetét. 1932-ben meg is nyitották az egyetemi múzeumot. Ez ugyan szerepel az egyetemi évkönyvben, de, hogy pontosan hol is volt, azt nem sikerült kideríteni.

– Talán még élnek szemtanúk...

– Valahol az egykori üvegház közelében lehetett, amely már szintén nincs meg. Ez pedig a főépülettől balra állt. 1960-ban még láthatók voltak a nyomai. A második világháborúban a gyűjtemény ismét gazdátlanná vált, de a múzeumi szellem tovább élt, és 1954-ben Faller Gusztáv, a bányászok professzora jelentette, hogy megnyitották az egyetemi múzeumot a mostani „régi" kollégium egyik szobájában. Ez rövid ideig volt látogatható, hallgatói felügyelettel. Ezt már megelőzte a döntés, hogy szétszakítják a selmeci karokat és Miskolcon megalapítják az ottani egyetemet. 1959-ben az utolsó bányamérnök is átvette a diplomáját Sopronban. A szobát bezárták és megalakult a Bányászati Múzeum.

– Ez itt található a szomszédban.

– Igen. Ott található többek között az Erdőhasználattani Tanszék vendégkönyve, amelyben nagyon érdekes beírások olvashatók, valamint a selmeci Erdészeti Palota épületeinek avatási dokumentumai és fotói.

– Miért ott?

– Mert a múzeum egyirányú utca, oda csak bemehetnek a tárgyak, ki semmi nem jöhet. A másolatuk megvan. A erdészeti múzeum gondolata azonban nem ment feledésbe, ennek a legfőbb őre az Egyetemi Könyvtár volt, amit dr. Hiller István vezetett. Jó partnerre talált dr. Gál János rektor személyében, akivel együtt lobbiztak azért, hogy legyen Sopronban erdészeti múzeum is. Több tárgyalást folytattak az illetékes minisztériumokban, mindig egyetértés volt az ügyben, de pénzt nem adtak hozzá. 1983-ban az erdészeti felsőoktatás 175 éves jubileumát ünnepelték, és ez jó alkalomnak bizonyult arra, hogy az ünnepségre megnyíljon egy múzeum. 1982-ben megkapták a működési engedélyt, a három tárgykör – az erdészet, a faipar és a földmérés – hazai gyűjtésére. Újraindult a gyűjtés és ismét átvizsgálták a tanszékek birtokában lévő anyagokat. 1983. augusztus 27-én megnyitották a jelenlegi épület udvari rész, négy helyiségében az állandó kiállítást.

– Most ismét feltehető a kérdés: Kik voltak a múzeum megalapítói?

– A múzeum létrehozásban Mastalir Ernőné erdőmérnök (az Egyetemi Könyvtár főigazgatója), Gyurácz Sándorné faipari mérnök és Kovács Gyula földmérő

A Kaán Károly-díjas igazgatónő

mérnök, valamint Varga József gépészmérnök szerzett elévülhetetlen érdemeket. 1984. február elsejével dr. Németh András erdőmérnök kollégát nevezték ki a múzeum élére.

– Hogy' folytatódott a gyűjtőmunka?

– Közben folyamatosan gyűjtöttek, a tanszékekről elkérték a már elavult – ám a múzeum számára fölöttébb értékes – szemléltető eszközöket, és a hallgatókat is megkérték a gyűjtésre. Abban az időben, amikor megnyílt a múzeum, ebben az épületben működött a Tanulmányi Erdőgazdaság központja. De mivel megszűnt a levelező képzés az egyetemen, a számukra otthont adó épületet elcserélte az egyetem és az erdőgazdaság. Erről az épületről azt kell tudni – húzza ki magát az Igazgató Asszony –, hogy Győr-Moson-Sopron megye 17 kiemelt műemlékének egyike. Ez azt jelenti, hogy nem idegeníthető el, tehát az 1945-ig tulajdonos Esterházyak nem kaphatják vissza. Továbbá a bejegyzett alapvető funkciója – az, hogy múzeum –, nem változtatható meg.

– Egy műemléképület állandóan tartogat meglepetéseket...

– 1986-ban kezdődött az épület régészeti és műemléki megkutatása. Az állandó kiállításnak tehát újra költöznie kellett, a Szent György utca 14-be, az Erdészeti Technikum udvari tornyának alagsorába. Összezsúfolva egy teremben, de ott is látogatható volt. Közben szomorú dolog történt, mert decemberben – egy nyírségi hivatalos utazáson autóbalesetben – elhunyt dr. Németh András. 1987. január elsejétől kértek föl a közreműködésre, de csak júliusban neveztek ki igazgatónak, mert az egyetemi tanszéken még voltak feladataim. A felújítási munkák jelentős részét tehát már én kísértem figyelemmel. A munkálatokat ötszáz fotóval dokumentáltam. Ma már – tíz év távlatából – ez is értéknek tekinthető. 1992. október közepéig tartott ez az állapot. A felújítás nagyon hosszúra nyúlt, ugyanis találtak I. és IV. századi római falakat, a IX. századból való vörös sáncot, római kori patiot és padlófűtést, középkori hűtővermet, XVI. századi kváderes falfestményt, kutat és sok mást. A költségnövekedést tovább súlyosbította az időközben bevezetett áfa is.

– Mióta látható a jelenlegi tárlat?

– A mostani állandó kiállítás 1993. november 13-án, 11 órakor nyílt meg. 150 m^2 alapterületen, tematikus kiállítás két méter belmagasságig, e fölött a szakmákhoz tartozó tárgyi anyaggal. Az épület elkészülte előtt az egyetem felkérte dr. Oroszi Sándor és Korek Károly erdőmérnök urakat, hogy készítsék el a múzeum forgatókönyvét. Ez el is készült, több mint 400 m^2 -re. A tanszékekkel is egyeztettük a terveket, amiben mindenki kevésnek találta a neki jutó területet. A végleges, csökkentett területre a forgatókönyvet magam készítettem el. Ebben bemutatjuk az erdészet történetét, az oktatás történetét, a mi tradicionális egyetemünkön rendkívül fontos diákhagyományokat, a földmérés történetét, az erdőtelepítést, a fahasználatot, a közelítést, szállítást és a fafeldolgozást. Mindez természetesen csak kedvcsinálónak elegendő, teljességre nem törekedhettem.
Az épület elkészültével egy kicsit elbizonytalanodott a múzeum helyzete, ugyanis életre hívtak egy innovációs irodát, amelynek a vezetője nagyszabású elképzelésekkel indult, konferenciaközpontot szeretett volna itt létrehozni, de a tervekből nem lett semmi.

– A látogatók milyen véleménnyel távoznak?

– Nagyon nagyra értékelik, mert rendkívül „tárgy-dús" a kiállítás, nem hagytunk üres felületeket, a tárgyak többsége eredeti. Csupán a falakra kasírozott térképek másolatok. Az installációt egyébként Örsi András bányamérnök kolléga készítette – ajándékként. A kivitelezéshez nem sok segítséget kaptam az egyetemtől, pedig sok famunka lett volna, így Mastalír Ernő, volt évfolyamtársam cége végezte önköltségi áron. A feliratokat Muray Lászlóné dekoratőr készítette. Gyakorlatilag volt munkatársammal, Kálmán Évával ketten végeztük a berendezést. Az egyetemről a saját kocsinkon szállítottuk át az anyagot.

Magam másztam létrára, fúrtam a falat, tipliztem, a kolléganőm glettelte és utánfestette, jöhetett a rögzítés. Király professzor két napra adott négy hallgatót segítségnek a cipekedéshez. A végén az idegösszeomlás határán voltam. A nyitás előtt két héttel a világítással még gondok voltak. Az akkori rektor-helyettes, Németh Károly megkérdezte, hogy mennyi pénz kell a javításhoz, mondtam, hogy 450 ezer forint. Beadtam egy kérvényt, és meg is kaptuk a pénzt. Saját magunk vásároltuk meg az égőket és a foglalatokat. A maradék pénzből még az installáció utolsó lakkfestésére is futotta. Ezek után sikerült november 13-án megnyitni a múzeumot. Emlékszem, nagy hóesés volt, jeges utakkal, a budapesti vendégek életük kockáztatása árán érkeztek meg.

– Milyen a nyitvatartási rend?

– Télen – novembertől márciusig – csak rövidítve, 10-től 13 óráig tartunk nyitva. Nyáron 13-18 óráig, a szerdai szünnap kivételével.

– A nyitás óta hány időszakos kiállítás volt?

– Ma nyitjuk éppen a nyolcvanadikat. Volt egy kiállításunk Selmecbányán is.

– Milyen műfajokat ölelnek fel ezek a tárlatok?

– Két csoportra oszthatók. Egyrészt voltak a Sopront bemutató és a szakmai kiállítások, másrészt a képző- és iparművészeti kiállítások. Az előbbieken a saját letéti anyagunkat állítottuk ki, illetve az egyetemi oktatást vagy egy-egy erdőgazdaságot mutattunk be. Ezekre példaként említhető a Harminc éves a vadgazdálkodás oktatása egyetemünkön vagy az Erdőrendezés története, illetve bemutatkozott például Somogy megye erdőgazdálkodása. Indítottunk egy a diák hagyományainkat bemutató sorozatot is. Ebben „terítéken" volt a balek-élet, a firmák, a szalagavatótól a valétálásig, az oklevelek, bemutattuk a korsókat, okleveleket. De tartottunk karikatúra tárlatot, és a legutóbb az erdésznők által készített alkotásokat állítottunk ki. Számos fotós vagy fafaragó kolléga is bemutatkozhatott nálunk. Egy alkotó pedig fából faragott modelleket mutatott be. Lehetőséget adunk olyan – nem erdész – alkotóknak is a bemutatkozásra, akik a mi gyűjtőkörünkbe tartozó alkotásokat készítenek.

– Az épület alsóbb régióiban a faipari és erdész szerszámok valóságos kincsestára található. Azokat mikor láthatja a közönség?

– Még nem vagyunk készen, a letéti anyagaink eddig különböző helyeken voltak. A „felvirágzásunk" akkor kezdődött, amikor a Nyugat-Magyarországi Egyetem megalakult, és az akkori erdész dékán, dr. Faragó Sándor négy irodahelyiséget adott át nekünk, s ekkor tudtuk ideköltöztetni a hatezres könyvtárunkat a régi kollégium alagsorából. Sikerült egy külön fotótárat kialakítanunk a 35 ezer fotónak. Ha valaki az útépítésről vagy a vadászattal kapcsolatos anyagot keres, de ha a széktervezés érdekli, ahhoz is tudunk fotókat mutatni a tematikusan rendezett tárunkból. Akkor sem jövünk zavarba, ha valaki az erdészegyenruhákat szeretné megismerni. A legrégebbi fotónk egy 1848-as diákcsoportot ábrázol, az akkori viseletben. Egy külön teremben helyeztük el az érem és plakett-gyűjteményt, a szaklapokat és az erdőgazdaságok mérlegbeszámolóit. Ugyanitt vannak a különlenyomatok és a szóróanyagok is. Tavaly kaptuk meg az előbb említett kétszintes helyiséget, ahová a régi kollégiumból – az egykori lőteremből – hoztuk át az ott tárolt anyagokat. Sajnos két alkalommal is elöntötte a csatorna lé azt a helyiséget, hihetetlen károkat okozva a gyűjteményben. Most már a szakközönségnek – és a középiskolásoknak – megmutathatjuk azokat a tárgyainkat is. A diákok nagyon tudják értékelni a látottakat, és fontos is, hogy tapasztalják, mennyi mindent kitaláltak már az elődeink.

– Hogy' keltitek jó hírét a látnivalónak?

– A meghívóinkat sok helyre elküldjük, a soproni lapok és műsorok közlik a kiállításokat, plakátokat teszünk ki az egyetemen, és az épület előtt látható a megállító tábla. Ennek ellenére az információ nem áramlik úgy, ahogy én azt szeretném. Merem állítani, hogy az egyetemi kollégák fele még soha nem volt a múzeumban. A hallgatók egy szűk köre rendszeresen jön, egy ideig pedig múzeumi szakkör is működött.

– Úgy tudom, hogy a balek-vizsgák előtt ide is el kell jönniük...

– Igen, akkor minden „pogány" eljön, a firmák – extra feladatokkal is – mindent elkövetnek, hogy a leendő bulekok megismerjék a múzeumot.

– Milyen kiállítások várhatók a közeljövőben?

– Decemberben nyitjuk a Nemzetközi természet- és környezetvédelmi karikatúra kiállítást, amit a selmecbányai Bányászati Múzeummal, a bécsi Természettudományi Múzeummal közösen szerveztünk. Jövőre már novemberig foglalt minden terminus, bemutatkozik a Gemenci Erdőgazdaság, esedékes a XII. Országos Vadászati, Halászati és Természetvédelmi Képzőművészeti Kiállítás is. Lesznek fotósokat és fafaragókat bemutató tárlatok.

– Milyen vágyakat dédelgettek?

– Vágyaink részben megvalósultak, hiszen a konferencia termeket pályázati pénzekből jól felszereltük, de szeretnénk majd szőnyegeket, dekorációkat, fóliázó gépet a dokumentumok konzerválására. Szeretnénk az egyenruhákat is bemutatni bábukon. A Harminc éves az új walden című tárlatunkon is csak vállfákon tudtunk kiállítani a meglévők közül néhányat.

– Végezetül nem titkolhatjuk el, hogy tizenhét itt töltött év után második nyugdíjba menetelre készülsz.

– Talán nagyképűség nélkül elmondhatom, hogy minden tőlem telhetőt megtettem azért, hogy itt minden jól menjen. Ezt a szakma el is ismerte a Kaán Károly-díjjal. Ezzel a lelkem a „helyére került". Sopron városa pedig 2003. december 14-re – a Hűség Napjára – tekintettel, Pro Kultura kitüntetéssel ismerte el tevékenységemet.

Megragadom az alkalmat, hogy megköszönjem mindazok segítségét, támogatását, akik munkám során tettel vagy jó szóval mellettem álltak.

Zétényi Zoltán

Dr. Winkler András rektorhelyettes megnyitó beszéde

Tisztelt Vendégeink! Kedves Kollégák!

Szeretettel köszöntök mindenkit az Erdészeti Múzeumban, az Erdészeti, Faipari és Földméréstörténeti Gyűjtemény épületében. A Magyar Tudomány Napja tiszteletére ma tudományos ankétot rendezünk és a felületes szemlélő, egykönnyen azt mondhatja, rendhagyó helyen és különös témáról esik ma itt szó.

Mi ezzel szemben azt állítjuk, hogy életünknek a múzeum, a múltat idéző kiállítások éppoly fontos színhelye, mint a munkahelyünk, vagy az otthonunk. Természetesnek tartjuk, hogy a Magyar Tudomány Napját ünnepelve ide is eljöttünk, kiteljesítve a rendezvények, tudományos és művészi produkciók körét.

A soproniak Nagycenken kezdik a tiszteletadást, gróf Széchenyi István sírjánál megállva és meghajolva, a nagy magyar szellemét idézve. Az általa életre hívott Magyar Tudóstársaság utódja a Magyar Tudományos Akadémia emlékerdejében faültetéssel folytatódik az ünneplés. A 178. fa elültetésének évében, 2003-ban különösen fontos aktussal folytatódott a múltból a jelenbe torkolló ünnep, hiszen a csaknem 400 évvel ezelőtt dr. Lackner Kristóf polgármester alapította Tudós Társaság újjáéledve a Magyar Tudományos Akadémia tagozatává vált. Az MTA elnöke a Városháza Dísztermében jelentette be az Akadémia döntését.

Kedves Kollégák!

Sopron jeles képviselője a múzeumok világának. Nemcsak gyűjteményeivel, hanem saját épített lényével, belvárosával, környékével, hegyeivel és növényeivel egyaránt.

Az Erdészeti Múzeum, amely a belváros egyik legértékesebb épületében kapott helyet nemcsak a soproni időknek, hanem Selmecbányának, az egykori, ősi otthonnak és környezetének is kései lakhelyet ad. Az Erdészeti Múzeum immár 20 éve elválaszthatatlan attrakciója városunknak, állandó és időszakos kiállításaival és különösen értékes rendezvényeivel. Köszönet érte az alapítóknak, a fáradhatatlan gyűjtőknek és a fenntartóknak.

Kedves Kollégák! Kedves Vendégeink!

A mai múzeumi tudományos ankétra készülve átgondoltam, hogy mit is jelent nekünk a múzeum, mi a múzeum pontos definíciója. Nem néztem utána sem lexikonokban, sem szakkönyvekben. Csak azt szeretném elmondani, ami kora gyermekkoromtól, most már csaknem hatvan éven át, rögződött bennem.

A múzeum nemcsak a múlt szigete az egyre gyorsabban változó világban, hanem iskola, könyvtár, kiállítás, színház, templom, amely nélkül nincs fejlődés, amely nélkül ismeretlen marad a múltunk, szegény a jelenünk és nincsen jövőnk.

Winkler András: „Az ünnepi ankétot megnyitom."

Vivat, örök selmeci diákok!

(Második rész)

Kiss Csaba okleveles bányamérnök hagyománytörténeti előadása, mely elhangzott 2003. április 25-én a XIII. Selmeci Diáknapok keretében Sopronban és Brennbergbányán, valamint a székesfehérvári GEO Főiskola „30 éves a valétaszalag – öregdiák találkozó" a HA SELMEC HÍV... ALBA REGIA alapítvány által szervezett rendezvényen /2003 szeptember 5-7./ (Szerkesztett változat.)

Kedves aktív és „öreg", selmeci gyökereket valló diákok, barátaim!

Ötödik gondolat: (röviden, tömören, felsorolásszerűen) mit kéne tennünk selmeci eszményeink fennmaradásáért és hogyan?

A válaszok nagyon egyszerűek.

Csak – szívvel csináld azt, amit vállalsz! Ne félgőzzel! Kedvvel, és ne számításból! Csak ennyi: ne akarj többnek látszani, mint amire képes vagy!

Ha nevetsz, tele szájjal nevess – óvakodj azoktól, akik csak félrefordulós, cinikus vigyorgásra képesek. Mindig érezd jól magad és akkor majd más is jól érzi magát a társaságodban. Úgy mutass követendőt, hogy a másik maga jöjjön rá, érdemes veled tartania.

Ne erőszakosan! Ne tudálékosan! Aki egy vitában – adott esetben – nem szólal meg, nem biztos, hogy nem tud többet, mint Te. Ne félj bevallani a kudarcot, nevetve meséld, s tisztelni fognak, jobban, mint ha az összes elérhető címet magadra aggattatod.

Ismerd el a másik erőfeszítését, de ne falból ám, mert rájönnek. Egészen egyszerű dolgok vezetnek el ahhoz, amit kimondva kimondatlan nagyon szeretnél – és ne féljünk magunknak bevallani, hogy mi volna ez, mi más, mint: – hogy szeressenek, tiszteljenek!

Tudd meghallgatni barátodat, társadat, soha ne beszéljetek el egymás mellett. Tudj vitatkozni és tudj jobbá lenni, amelyhez hidd el: elég, ha törekszel rá, mert – az már maga az emberség.

Ne akard visszakapni azt, amit nyújtottál. Nem én mondom, hanem Márai Sándor: az ilyesmi adok-kapok oldalát nem érdemes patikamérlegre tenni. Úgy nem ér semmit az egész. Ha így élsz, meg fogsz lepődni, hogy megváltoznak irányodban a dolgok.

Ha nem tudsz jó szívvel adni, inkább ne adj semmit, legalább nem leszel őszintétlen. Csak akkor hazudj, ha egyrészt értesz hozzá, másrészt pedig eldöntötted, hogy azt az utat választod. Hanem amit választottál, azt járd végig!

Hatodik és egyben utolsó gondolat: mit érsz el mindezzel?

Roppant egyszerű a válasz. Ízes marad az élet, nem kell félned, hogy „valami" kiderül rólad, tiéd marad a szellem, amit kaptál, maradnak barátaid, megmaradsz annak, aki diákkorodban voltál, és ez a legtöbb, amit egy ember elérhet.

Szakestélyek zárószavában szoktam mondani: úgy gondolj társaidra, azon arcukra emlékezzél, amilyen akkor volt, amikor szeretett himnuszainkat énekeltük. El kell hinned, hogy az az igazi arcuk, és a többi a felvett álca!

Érdemes megismételnem: nem kell erőnek erejével meggyőzni senkit. Nem helyes éreztetni, hogy „ökör vagy édes fiam, ha ezt nem érted meg..." és – ami még fontos és idekívánkozik: ne keserítsen el, ha lendületedet nem tudják sokan követni.

Három dolgot kell tudnunk a nevelés témaköréből 1.: tízéves korra kialakulnak a jellemek, 2.: bárki hiszi másként, húszéves kora után már csak felejt az ember, 3.: ha valakit valamire mégis megnyertél, a legritkább esetben fogja azt neked betudni. Ha számodra nem az elismerés, a köszönet a fontos, akkor már te győztél! Mert nem csak te, hanem ő is szuverén egyéniség. Sohase fosszad meg önbecsülésétől, ne várj visszaigazolást és meg fogod látni, előbb utóbb követni fog és meglehet, nagyobb lesz mindebben, mint te magad!

Vitatkozni is csak azzal lehet, akiben létezik készség a saját véleményétől eltérő befogadására és ez bizony nem az álságos, langyoskodó másság, mert mi nem bántunk senkit, de hát jól van az megteremtve, ami pászol az pászol, és csak az az igazi!

A selmeci eszményektől senki sem foszthat meg minket. Igenis, néha bátorság kell kiállni igazadért, de ismétlem: higgyed el: egyáltalán nem szükséges, hogy mindenki veled tartson. Lelke rajta, ő dolga!

Egy ellendrukker – ilyenek mindig vannak s kellenek is, hogy ne szaladjon el velünk a ló – minderre azt mondhatja: ugyan, ugyan, mi végre ezek a nagy szavak, nagy szöveg, kinek kell ez!?

Erre csak azt felelem, hogy nem kell félni tőle, ha őszinte. Legyinteni könnyű. Tegye ezt az, akinek nincs köze hozzánk. Féljen az, akinek van rá oka, vagy csak egyszerűen: ez a természete.

Hol van az előírva, hogy saját magunknak kellene lefokozni magunkat?!

Egyébiránt pedig való igaz, nem kell az életben túl komolyan venni magunkat. A selmeci diák humorérzék nélkül olyan, mint a főtt virsli – virsli nélkül!

Nem tudok maradni a további nagyszerű programokra, mert ma délután és holnap némely bányásznapi megmozduláson illene részt vennem. Normálisan, mert igaz az, amit fiam, alias Tűrés hallott a minap: „Az alkoholmentes sör az első lépés a guminő felé vezető úton!" No, akkor már az „És még egyszer Vocem Preco" -ból is idézek egy-két mondatot. Az első, ami dolgaim mottója is egyben: „Sok van, mi csodálatos, de a józan bányásztól nincs rettenetesebb!"

Folytatom: „Soha ne add fel, csak ha elegendő bélyeg van rajta!" Aztán sikerszakmáink pislákolásra fogott mivoltától sem kell megijednünk, hiszen: „A vakvágány is kiút, ha elég sokáig tart!" A csodás EU csatlakozásról pedig – aztán döntsétek el, hogy ránk vagy rájuk vonatkozik: „Akit romlott töltött káposztával kínálnak meg, attól nem várható el, hogy cigánykereket hányjon!"

De – és mondókámból ez a legfontosabb: eszményeinkből akkor sem engedünk! Vivát mi!

Ennyit egy szuszra a selmeci diák fogalmáról és engedjétek meg hinnem abban, hogy nem volt fölösleges. Lehet most tényleg lesz olyan vélemény, hogy – semmi újat nem mondtam.

Tényleg nem. Tényleg egyszerű dolgok ezek. Nos, éppen ez a lényeg, az igazán nagy igazságok valóban és mindig egyszerű dolgok, éppen ezért tudnak örökérvényűek lenni. Más is ugyanígy, vagy jobban össze tudná foglalni – bár csak tennék minél többen – előbbre lehetnénk.

Ha már az igazi összetartásra nem is maradhatok, azért csak úgy szeretném befejezni, mint komoly szavakat praesesként szoktam volt:

Amíg lesz egy piros rózsa,
Amíg szól egy magyar nóta,
Felejteni parancsszóra, nem lehet!

Isten áldjon Benneteket, vivát 30 éves valétaszalag, vivát Selmec!

Jó szerencsét! Kiss Csaba alias Balhés Charley

AJÁNLÓ

Oroszi Sándor – A Selmec-kérdés

Erdészettörténeti Közlemények LVI.
Országos Erdészeti Egyesület, Erdészettörténeti Szakosztály, Budapest, 2003.

A Pesti Hírlap 1907. február 15-ei számában a következőket olvashatták:

A selmeczi erdészeti akadémia áthelyezése. Lőcsei levelezőnk állítólag megbízható forrásból arról értesült, hogy a selmeczbányai erdészeti akadémia kérdése a megoldáshoz jutott. Az állam ugyanis Budapesten gazdasági fakultásokkal bővíti ki az egyetemet, melyhez a selmeczbányai erdészeti akadémián kívül még a magyaróvári gazdasági akadémia és a budapesti állatorvosi főiskola is csatoltatnék.

Tehát, nincs új a Nap alatt.

A XIX.-XX. század fordulójának évtizedei a Selmectől való elszakadás időszakai voltak, írja a szerző. Az ősi intézmény tanárait és diákjait is megosztó kérdés: menni vagy maradni? – nagyon bonyolult. Az biztos, hogy az intézmény diáksága – sok borsot törvén a selmeci lakosok orra alá –, nem örvendett feltétlen népszerűségnek. Ugyanakkor az Akadémia volt a kisváros legfontosabb presztízs teremtő – és kenyéradó – intézménye.

A dilemmát a trianoni döntés végleg feloldotta. Az utódok pedig gazdagabbak lettek egy csodálatos nosztalgiával.

A deheroizáló kötet szembesíti az olvasót a Selmecen tanulók és élők mindennapi gondjaival, az Akadémia és a városlakók közötti bonyolult érdekviszonnyal. A dokumentumok feketén-fehéren igazolják, hogy az egykori burschok meglehetősen ambivalensen viszonyultak „sáros Selmec"-hez.

Erdész baleklap

Jó szerencsét!

Az egyetemünkre látogatók dicsérően szokták emlegetni a nálunk tapasztalható családias légkört. Panaszkodásra hangolt világunkban hamar kész a válasz: De jó volna, ha tényleg családias lenne ez a légkör (!) Vagy: Ugyan, hol van az már!
Kétségtelen pedig, hogy némely tekintetben – más intézményekhez képest, – valóban kellemesebb itt a légkör. Meg hát, bizonyára nem mondanák ezt az idegenek, ha nem így éreznék.
Nem olyan régen, – állítólag – még az ország legkisebb egyeteme voltunk, s bár a Nyugat-Magyarországi Egyetemet alapító régi karok épületcsoportjában ma sokkal többen vagyunk, mint korábban, még ma is többé-kevésbé – legalább látásból – ismerjük egymást. Az egyetemi polgárság a kerítésen belül, az ismerősök, pedig a városban is köszönnek egymásnak: Jó szerencsét! Erre tanítják a firmák is évről-évre a balekságot. Ez furcsa az idegennek, de jóleső lehet hallania, amikor általa egy pillanatra ő is a közösség tagjává válik. Fogadjuk el hát a családias légkör „vádját", s egy picit, még esetleg örülni is szabad...
Maga a „Jó szerencsét!" köszönés ősi örökségünk, amelyről minden egyetemi polgár tudja, hogy a bányászokkal és a kohászokkal Selmecen, majd Sopronban közösen eltöltött másfél évszázad egyik máig élő bizonysága. Miután a hatalom, – az ötvenes években – erőszakkal telepítette át a Kohómérnöki, majd pedig a Bányamérnöki Kart Sopronból Miskolcra, ez a köszönés volt az egyet nem értés (hiszen tiltakozásról szó sem lehetett) folyamatosan ismételt jelképe. S hogy ez nem vált üres külsőséggé az eltelt évtizedek alatt, azt az említett szakok, és a szakok diákjai között máig fennálló jó viszony bizonyítja. Most e sajátos köszönés ürügyén forduljunk a múlt felé. A „Jó szerencsét!" hivatalosan elfogadott köszönésként is, már lassan 110 éves lesz. A hozzá kapcsolódó történeti adatokat Molnár László, a Központi Bányászati Múzeum nyugalmazott igazgatója gyűjtötte össze, s tette közzé a Bányászati és Kohászati Lapokban (Bányászat, 1994. 176-180. o.).
A köszönés – köszönésünk – Európa-szerte, így Magyarországon és környezetében is leginkább elterjedt, közismert változata évszázadokig a német „Glück auf!" volt. Első írott előfordulása 1575-ből ismert, a Cseh-Szász Érchegységből. Vándorló német bányászok révén terjedt el Közép- és Észak-Európában, ahol a 17. században már általánosan használták. Később – a Francia forradalom után – a nemzetek öntudatának ébredésével, a bányászat körében dolgozók már saját anyanyelvükben keresték a Glück auf! köszöntés tartalmában, érzelmi töltésében, kifejezőerejében és rövidségében egyaránt alkalmas megfelelőjét. Csak tudatos, elemző vizsgálat képes kimutatni, hogy milyen sikeresen ötvözi magába a német eredeti az előbb fölsoroltakat! Ez adja folyamatos alkalmazásának, s gyakran az elmúlt századokban annyira divatos jelmondatokat is helyettesítő használatának magyarázatát. Találkozhatunk vele zászlókon és érmeken, szakmai szervezetek, és szaklapok választották névadó címül. A Központi Bányászati Múzeum alapító igazgatója – Faller Jenő – bányászatot népszerűsítő, tudománytörténeti írásait összegyűjtő posztumusz kötete is ezt a címet kapta 1975-ben, természetesen már magyarul: Jó szerencsét!

Kohász - bányász baleklap

Zdar Boh!... kezdi a selmeci bányász férfikar ünnepi alkalmakkor a fülünknek oly kedves, s magyarról legalább száz éve szlovákra fordított Bányászhimnuszt több szólamban, megrendítően szépen. Maga a köszönés, pedig lefordítása, ill. átvétele után ma már nem csak magyarul ismert, hanem csehül, lengyelül, szerbül, horvátul, románul, hollandul és törökül is. A magyarra fordítás, az átvétel jeltelenül kezdődött a 19. század közepe táján, az ismert adatok szerint több változat forgott hosszabb-rövidebb ideig közszájon: Szerencse fel!, Áldás szerencse!, Sok szerencsét!, és Jó szerencsét!.
Megható az a lelkesedés, ügy- és szakmaszeretet, ami a bányász-szakma részéről megnyilvánult a végső döntés előtt. Az ügy, a bányászértelmiség legmagasabb köreiben zajlott, a Bányászati lapok által biztosított nyilvánosság előtt. A vita során a köszönés szépen levezetett, de eléggé valószínűtlen római kori eredeztetésétől kezdve sok gondolat és érv hangzott el egy-egy javaslat mellett. Találkozhatunk Vörösmarty Mihály nevével – „...s annyi balszerencse közt..." – de még Zrínyi Miklós is csatasorba állt. Ő latinul ma is gyakran idézett, s gyönyörűen lefordított jelmondatával szerepelt: Sors bona, nihil aliud!, azaz: Kévánom az Istentül az jó szerencsét és semmi mást!
A döntés 1894. április 7-én született meg Selmecbányán, amikor az Országos

Valéta iv

Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmánya a régi Glück auf! helyett, a Jó szerencsét! fordítást fogadta el és választotta hivatalos köszönési formául. Ezt a javaslatot Péch Antal (1822-1895) bányafőtanácsos, kora kiemelkedő szaktekintélye tette, akinek német-magyar Bányászati szótárába ez az alak, már 1879-ben „fölvétetett".
Visszatérve egyetemünkre – Sopronba, – az ötvenes években kiadott diákújságok egyikében található egy felhívás, vagy ajánlat, ami a „Jó szerencsét!" köszönés ellen íródott, s ami arra szólít fel, hogy hagyják el ezt a formát a diákok, mivel a kohászok már elmentek, s a bányászok is elmenőben vannak. A korszerűsítő ötletre érkezett válaszok is olvashatók... A kérdés azóta is elő-elő kerül, de ez a hagyományokban gyökerező gyakorlatot nem érinti. A kutya ugat, a karaván halad.
Mit mondhatnánk ezután mást, mint hogy: „Tisztelet a bányász-szaknak, jó szerencse, s áldás lengje át!" Aztán Üdv az erdésznek! Végül pedig ismételten szeretném felhívni az olvasók figyelmét arra, hogy az iménti két köszönés mellett mennyire sivár és szégyellnivalóan primitív a köszönésnek sem nevezhető „pénzt a fásnak," „mobiltelefont a közgazdásznak," stb. beszólás. Tisztelettel kérem az egyetemi polgárok segítségét méltó köszönési formák keresésére, megalkotására. Láttuk, ez a bányászoknál sem ment gyorsan, de megérte! Kedvcsinálóként Balassi Bálinttal búcsúzok:
In laudem confiniorum -
Egy katonaének

Ó, végbelieknek,
ifju vitézeknek
dicséretes serege!
Kiknek ez világon
szerteszerént vagyon
mindeneknél jó neve,
mint sok fát gyümölccsel,
sok jó szerencsékkel
áldjon Isten mezőkbe!

Szemerey Tamás alias:Kisfül

Néhány gondolat az INTERFOB-2003 konferenciáról

Jövőre Lengyelország a rendező

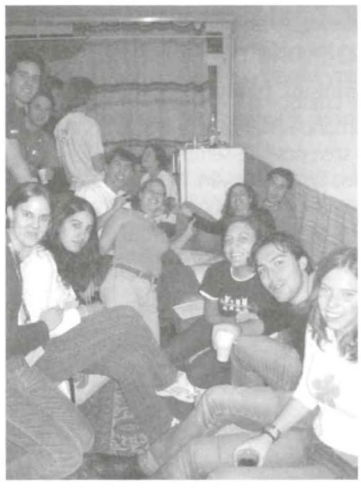

Egymás között a körletben

A rendezvénynek október 20-24-e között a Zánkai Gyermekváros adott otthont. A rendezvény célja:
A résztvevő 13 külföldi főiskola, egyetem diákjainak Magyarország bemutatása szakmai és kulturális szempontból..
E célok megvalósítása érdekében számtalan tanulmányutat, szakmai előadást biztosítottunk az érdeklődők számára, de néptáncbemutatóval, borkóstolóval és híres nemzeti étkekkel is színesítettük a programokat. Természetesen a fiatal korosztály okán, a jó hangulat érdekében, a kulturált szórakozást is biztosítottuk. Ezen lehetőségeken kívül számos fakultatív sport-, valamint játékos program állt rendelkezésre.
A rendezvény sikerességéhez nem fért kétség. A szervezőknek a célok elérése érdekében végzett - sok esetben éjszakákon át tartó - munkája nem volt hiába való. Ezt leginkább az elégedetten távozó diákok köszönete, valamint az egész rendezvényre jellemző hangulat igazolta.
A gálavacsorát megelőzően született egy előremutató kezdeményezés, mely biztosítja az egyes iskolák közti könnyebb elérhetőséget, valamint biztos pontot jelent az INTRFOB szempontjából. A megállapodás értelmében létrejön egy internetes honlap, melyen nyomon követhetővé válik a rendezvény mindenkori helyszíne, eddigi története, céljai valamint támogatói. Kisebb rábeszélések után sikerült megállapodni a következő rendező országról is: az INTERFOB-2004 rendezője Lengyelország.

Plenáris ülés

Seregszemle a zánkai arénában

Szervezők nevében köszönjük a támogatóink hozzájárulásait melyel növelhettük a rendezvény színvonalát. Külön köszönet érinti a Nyugat-Magyarországi Egyetem segítségét kiemelve az EMK, FMK dékáni hivatalaink, dékáni vezetésüknek segítőkész munkáját, valamint a Gazdasági főigazgatóság a nehézségek ellenére végzett pontos munkáját.
A sikereinkhez nyújtott áldozatos segítségért, támogatásért, útmutatásért kiemelt köszönet illeti dr Winkler András rektor helyettes urat.
A szervezők nevében: Markó Gábor

A résztvevő iskolák, országok	A résztvevők száma
ENSTIB (Franciaország)	25
MAMK (Finnország)	12
BA. Mosbach (Németország)	16
FH.Rosenheim (Németország)	46
UNI. Hamburg (Németország)	33
UNI. Brasov (Románia)	11
SHH. (Svájc)	18
Albacete (Spanyolország)	17
EUIT (Spanyolország)	35
ETSI (Spanyolország)	23
UNI. Poznan (Lengyelország)	8
UNI. Belgrad (Szerbia)	5
UNI. Ljubljana (Szlovénia)	3
NYME. (Magyarország)	17
	269

Szervezők:
Ábrahám József, Bális Gabriella, Csuport András, Gasparovszky Zsuzsanna, György Balázs, Hajnal János, Kaitz Zoltán, Markó Gábor, Matusek Miklós, Sári Zsolt, Velegi Dániel

Támogatók:
Falco Rt., Anest Rt., Erdészeti Faipari Papíripari nemzetközi Ösztöndíjas Alapítvány

A tanulmányutak helyszínei:
Balaton-felvidéki Nemzeti Park, SEFAG Rt., Vadex, Neusiedler - Dunaújváros, Garzon Bútorgyár, Balaton Bútorgyár, Duna Élfurnér, Budapest Furnér Művek, ZALAERDŐ Kft., CS-FA Kft., Kanizsa Trend, Zala Bútor Rt., Falco Rt, Heraklith-Hungária Kft, VERGA Rt., OWI Zala BT

Szakmai előadók:
Csóka Levente: The environmental issues of paper mills, Berki Imre: Forestry pro/contra nature conservation: a view from Eastern Europe, Rédei Károly: Management of Black locust (Robinia pseudoacacia L.) stand in Hungary, Csóka Péter: Forests in the Temperate Ecoregion, Holdampf Gyula: The forestry policy and the legislative process in Hungary, Divos Ferenc: Nondestructive testing of wood and trees, Bejó László: Simulation Modelling in Wood Science, Nemeth Robert: Wood resources of Hungary

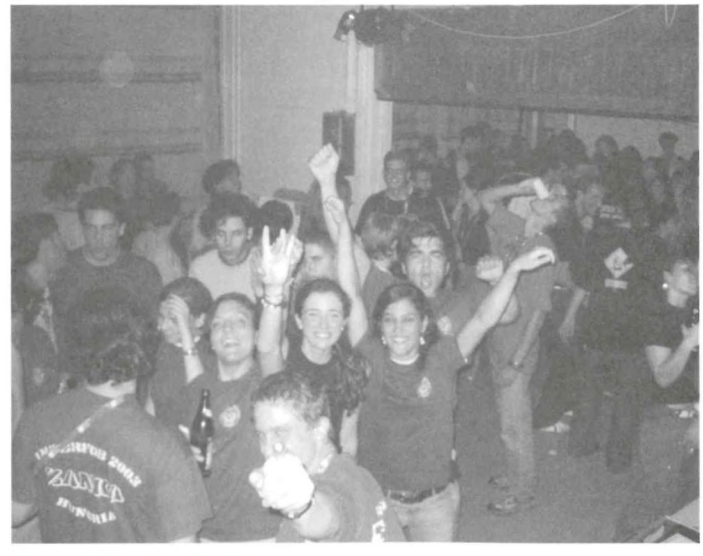

Megpróbáltak lazítani

A Magyar Tudomány Napja Nagycenken és Sopronban

Solymos Rezső akadémikus, az MTA Erdészeti Bizottságának elnöke üdvözölte a Széchenyi István emléknapra Nagycenkre érkezett vendégeket, . Vizi E. Szilvesztert, az MTA elnökét, akadémikusait, doktorait, a Nyugat-Magyarországi Egyetem professzorait, oktatóit. Az MTA elnöke emlékbeszédében méltatta Széchenyi István jelentőségét.

A résztvevők elhelyezték a megemlékezés koszorúit a legnagyobb magyar sírjánál, majd az akadémiai emlékerdőben folytatták az ünneplést, ahol az MTA elnöke, és a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektora fát ültetett.

A Városháza dísztermében került sor a Soproni Tudós Társaság ülésére, ahol a Vizi E. Szilveszter átadta a megbízólevelet a társaság elnökének - Verő József akadémikusnak - és az ügyvezetőnek, dr. Winkler András professzornak.

Walter Dezső, Sopron város polgármestere elmondta, hogy rendkívül jelentősnek tartja a Soproni Tudós Társaság megalakulását és biztosította támogatásáról.

A meghívottak délután tudományos konferencián vehettek részt, ahol előadást tartott Vizi E. Szilveszter akadémikus, Faragó Sándor intézetigazgató egyetemi tanár, a NYME rektora, dr. Mészáros Károly intézetigazgató egyetemi tanár, a NYME EMK dékánja, dr. Molnár Sándor intézetigazgató egyetemi tanár, NYME FMK dékánja, valamint dr. Führer Ernő, az ERTI főigazgatója.

A tudományos ülést Solymos Rezső akadémikus összefoglaló értékelése zárta.

Fotó: Bozsér Orsolya és 2Z Fotó & Média

A Széchenyiek családi címere

A legnagyobb magyar sírját koszorúk borítják

Az MTA elnöke és a NYME rektora elülteti az emlékfát

A kőhidai emlékerdő

Vizi E. Szilveszter, az MTA elnöke köszönti a Soproni Tudós Társaság tagjait

Walter Dezső polgármester a város uniós stratégiájáról

V.A. – Sopron az elmúlt 10-15 évben élvezte a határ közelségét. A csatlakozás után ez a helyzeti előny – az osztrák vásárló turisták számára meglévő árelőny – megszűnik. Milyen stratégiája van a városvezetésnek az új helyzetre?

– A bevásárlókat nem várjuk annyira, de sokkal jobban várjuk a tudósokat. Sopronból tudós-várost szeretnék alakítani. Ennek nemrégen tettük le az alapjait azzal, amikor a Magyar Tudományos Akadémia elnöke itt járt akkor ígéretet tettem arra, hogy a Szent György utca 12 alatti házat átadjuk az akadémia, a tudomány művelői részére. A várost a tudomány, az egyetem érdekeinek megfelelően szeretnénk fejleszteni, és nem vágyom arra, hogy valamelyik cipőgyár ide telepedjen. Jobban örülök annak, hogy Lámfalussy professzor a város díszpolgára és az egyetem díszdoktora. Tudósokat, iskolateremtő tudós várunk Sopronba. A bevásárlókból elég volt. A jövőre vonatkozóan pedig azt mondhatom, hogy visszakapjuk azt a mesterségesen elszakított régiót, amit ma úgy hívnak, hogy Burgenland. Amikor a legutóbb Kismartonban voltam, a köszöntésemben azt mondtam, nem vágyom arra, hogy Sopron legyen Burgenland fővárosa. Ugyanis Burgenlandnak egy városa van, azt pedig úgy hívják, hogy Sopron. (z.)

A polgármester (jobbról) Lámfalussy Sándor professzor és Faragó Sándor rektor társaságában

Az ajtó

Ehhez az ajtóhoz nem kell kulcs. Az ember elveszi a stósz tetejéről és máris nyithatja. Az ajtó az Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar Magazinja. De van még egy neve: A kar Hallgatói Önkormányzatának ingyenes havilapja. Lássuk miről is írnak a kezembe került szeptemberi-októberi összevont számban!

A lap elején interjút olvashatunk dr. Gál Zoltán tanszékvezetővel és Égi Dániel VB bronzérmes sportlövővel. A híreket és tudósításokat a kultúra rovat követi zenéről, színházról irodalomról. Ezután jó vaskos szórakoztató rész jön, végül sportolnak az ATFK-sok. Ja és majd elfelejtettem, három teljes oldal hirdetés. Ez nem kis teljesítmény. Írni ugyanis elég sokan tudnak egy bölcsész irányú tanintézményben, de hirdetést szervezni... Azt is. Szóval gratulálunk! Mind a húszegynéhányuknak.

Z.

A Nemzeti Erdőprogram operatív tervezési záró fordulója

Az 1989-es rendszerváltást követő mozgalmas évtized után az új évezred első éveiben és az Európai Uniós csatlakozás küszöbén, Magyarországon olyan történelmi helyzet állt elő, amelyben az erdőgazdálkodási és faipari ágazat megújulást sürget, az erdők szerepének hazai és nemzetközi változása, továbbá a civil szféra megerősödése lehetővé teszi egy társadalmi egyeztetéssel készülő, nemzeti szintű stratégia kidolgozását az erdők szerepéről, feladatáról, jövőjéről.

E többéves folyamat szakértői fázisának harmadik szakaszában munkaértekezletre került sor november 10-e és 13-a között a budapesti Erdészeti Információs Központban. A találkozón részt vett Simon József az FVM helyettes államtitkára is.

A Nemzeti Erdőprogram a Nemzeti Erdőstratégia elvei alapján programszerűen megvalósított, az erdőhöz kapcsolódó munkaterületek célállapotának közelítését jelentő, 10 év futamidejű operatív programok összessége. Fontos jellemzője, hogy nemcsak az erdészeti-ágazati irányítás hozza létre, hanem szektorok közötti egyeztetéssel és társadalmi összefogással készül. Azon konfliktusokra és a konfliktusokból eredő problémákra kell választ adnia a programnak, melyek jórészt a gazdasági-politikai rendszerváltást követő szerkezeti váltásból eredő új viszonyokra vezethetők vissza, amikor is markánsan elkülönülő érdekek jelentek meg az erdő és a hozzá kapcsolódó haszonvételek és szabályozási kérdésekhez kötődve.

A munkacsoportok a következők voltak:

Állami erdőgazdálkodás fejlesztése, Magán-erdőgazdálkodás fejlesztése, Erdészeti igazgatás korszerűsítése, Természetvédelem az erdőkben, Racionális fahasznosítás, Vidék- és területfejlesztés, erdőtelepítés, fenntartható vadgazdálkodás, Innováció és kutatás az erdőgazdálkodásban, Modern erdővédelem, Hatékony kommunikáció az erdőről,ember-erdő viszonyának javítása

ForestPress

FMK értekezlet

A Faipari Mérnöki Kar dékáni vezetése 2003. november 18-án Összdolgozói Értekezletet tartott, melyen Dr. Molnár Sándor dékán általános tájékoztatást adott a Kar helyzetéről, időszerű feladatairól. Bemutatta az újonnan megalakult Informatikai Intézetünket, valamint a Faipari Vállalkozási és Marketing Tanszéket.

Dr. Varga Mihály általános dékánhelyettes ismertette a 2003. évi gazdálkodásunkat és a 2004. évi költségvetés várható alakulását. Dr. Takáts Péter oktatási dékánhelyettes beszámolt a már második éve tartó kredit-rendszerű oktatás tapasztalatairól, és a Faipari Mérnöki Karon a kétszintű oktatás kísérleti szintű bevezetéséről. Dr. Kovács Zsolt nemzetközi és minőségbiztosítási dékánhelyettes szólt az európai csatlakozáshoz való felkészülésről és a Kar kutatási tevékenységének publikálásáról.

A Faipari Mérnöki Kar oktatóinak kollektív díja

Az évente négy számmal megjelenő Wood and Fiber Science amerikai kiadású, nemzetközi tudományos folyóirat a fa- és rosttechnikai tudományok legrangosabb publikálási fóruma. A lap gondozója, a The Society of Wood Science and Technology jeles egyénisége emlékére díjat alapított The George G. Marra Award of Excellence névvel, a legkiemelkedőbb tudományos minőségű közlemények évenkénti elismerésére. Az „Orthotropic Strength and Elasticity of Hardwoods in Relation to Composite Manufacture. Part II. Orthotropy of Compression Strength and Elasticity" című, 2002-ben megjelent közlemény szerző-együttese, Kovács Zsolt, Szalai József és Bejó László a Faipari Mérnöki Kar oktatói, valamint Láng Elemér és R. Bruce Anderson a West Virginia University kutatói, cikkükkel elnyerték a kitüntetés második helyezését.

A cikk a két intézmény részvételével végzett OTKA T 025 985 és T 034 107 projektek, valamint a NATO Linkage Grant projekt eredményeit közlő tudományos publikációk egyike.

Rendkívüli hókárok az Egyetemi Botanikus Kertben

Az október 23-áról 24-ére virradó éjszaka lehulló nagy mennyiségű hó, az egyetem Botanikus Kertjének elsősorban a még lombbal, levéllel rendelkező, lombhullató növényállományában, katasztrofális mértékű károsítást végzett. Különösen az idősebb fákat viselte meg a rendkívüli időjárás. Szinte minden lombos fán megfigyelhettünk kisebb-nagyobb töréskárt. Károsodtak a különböző Acer, Betula, Salix, Platanus, Malus, Cercis, Gleditstia, Sophora stb. fajok.

A nagylevelű magnóliák esetében is nagymértékű töréskárt tapasztaltunk. A fenyőfélék közül a lombhullató (Larix, Taxodium, Metasequoia) fajok károsodtak jelentős mértékben.

Az okozott kár azért ilyen súlyos, mert a hirtelen és nagy mennyiségben esett hó még lombhullás előtt érte a kert növényállományát. A vizesen lehulló hó megtapadt a fák lombján, így annak lerázása nem volt lehetséges, sőt inkább csak fokozta volna kár mértékét. A havazást követő erőteljes lehűlés erősítette a kár mértékét.

A kertészeti változatok közöl a gömb alakú, illetve oszlopos fajtákat viselte meg a rendkívüli időjárás. (Például a Chamaecyparis lawsonia 'Globus'-t, a Thuja occidentalis 'Globosa'-t, a Juniperus communis 'Hibernica'-t.)

A kert idős, pusztuló vadgesztenye fáit kevésbé érte kár. Ennek magyarázata az, hogy itt a beteg, korhadó, száraz és ezért veszélyes ágakat korábban eltávolítottuk. A fiatalabb növényállomány kevésbé károsodott. Jelenleg a károk felmérése illetve az okozott

károk felszámolása folyik. A 14 cm átmérőnél kisebb letört, lehasadt ágakat elszállítjuk és géppel felaprítjuk, a keletkezett aprítékot visszajuttatjuk a parcellákra. A magasban lévő lehasadt koronarészek, fennakadt veszélyes ágainak szakszerű levágását, kezelését külső vállalkozóval végeztetjük
A károk elhárításának pontos összegét nem tudjuk, de a költségek biztosan meghaladják a Botanikus Kert anyagi lehetőségeit.

Cserpes Tamás

Az OEE Informatikai Szakosztály műhelye

Az Országos Erdészeti Egyesület Informatikai Szakosztálya őszi taggyűlését november 27-én (csütörtökön) a budapesti Erdészeti Információs Központban a terepi adatgyűjtés és készletkezelés témakörben tartotta. A rendezvény nyílt volt, a szakosztálytagokon kívül meghívót kaptak az állami- és magán erdőgazdálkodók, az erdőtervezők és erdőfelügyelők, a természetvédelemi igazgatóságok és a nemzeti parkok is.

Az erdőgazdálkodásban nagy érdeklődés mutatkozik a mobil technológiák iránt, elsősorban terepi adatgyűjtési és térbeli navigációs céllal. Az erdőgazdálkodás fakitermelési tevékenységének támogatására a terepi készletkezelés kerül előtérbe.

A felmérési munkáknál aktuális kérdés a területfelmérések GPS-es támogatása és a térképek aktualizálása. Az ellenőrzéseknél és a hatósági felügyeleti munkánál pedig szükséges az adatbázisok terepi megjelenítése.

Az országban két erdőgazdasági részvénytársaság (a Nyírerdő Rt. és a Pilisi Parkerdő Rt.) alkalmazza az egyedi vonalkód alapú készletkezelést, mely terepi mobil eszközökre épül. A közeljövőben több erdőgazdálkodó is tervezi bevezetését.
Az erdészeti térinformatikai adatbázis ez év végével országos szinten elkészül, mely a térinformatikai felhasználások megnövekedését jelentheti.

ForestPress

Konferencia az ATFK-n

Az ATF Karon 2003. október 16-18.-a között nemzetközi tudományos konferencia zajlott az Apáczai-napok keretén belül. Címe és tárgya: Az Európai Unió és a modern társadalom. A plenáris előadások témái:

Az európai integrációs folyamatok hatása a magyar oktatási rendszerre és Magyarország Európai Uniós szemmel. Hét szekcióban folytak a tanácskozások: projektpedagógia, az esélyegyenlőség megteremtésének lehetőségei az Európai Unióban, nyelvpedagógia és az Európai Unió - Új kihívások, Győr-Moson-Sopron megye idegenforgalmi felkészültsége és fejlesztési lehetőségei, a természettudományos gondolkodás és oktatásának módszertana, testnevelés, egészség, szabadidő, testvérmúzsák.

Az Erdészeti Múzeum jövője

Bár a múzeum 20 éves történetének ismertetése során már hallottunk róla, de egy ilyen szervezeti egység jövőjéről nem lehet a közelmúltra való visszatekintés nélkül szót ejteni.
A múzeum 2000-től kezdődően tartozik az Erdőmérnöki Kar szervezeti egységeinek sorába. A 2001. június 30-ig hivatalban lévő kari vezetésnek köszönhetően 4 helyiséggel bővülhetett a hasznos terület, amely enyhített a régóta feszítő elhelyezési nehézségeken.
A 2001. július 1- el belépő új kari vezetés kiemelt fontosságú feladatának tekintette a múzeum épületének minél sokoldalúbb kihasználását és állagának megóvását azzal a tudattal, hogy így a kar és az egyetem oktatási és kutatási tevékenységének népszerűsítéséhez is minél nagyobb mértékben hozzájárulhasson.
Ezeket a célokat megvalósítani csak egy jól működő szervezet tudja, amelynek élén a múzeumi igazgató áll, akinek tevékenységén gyakorlatilag az egész szervezeti egység jelene és jövője múlik. Ezt szem előtt tartva a kari vezetés a múzeum igazgatójára támaszkodva határozta meg a személyzeti és épület felújítási elképzeléseit.
Egy ilyen épületkomplexum nem nélkülözheti a gondnoki és portási munkakört betöltő megbízható munkatársat, ezért először egy ilyen munkatárs alkalmazására került sor.
Ezt követően az első emeleti nagy termek és a csatlakozó helyiségek felújítása történt meg, kialakítva így egy kiállítások, tanfolyamok, szakmérnöki képzések és egyéb eseti előadások tartására alkalmas infrastruktúrát. Erről minden jelenlévő meggyőződhet, hiszen ezek közé a termek közé tartozik ez a helyiség is, ahol most vagyunk.
A jövőben a megkezdett utat követve, szeretnénk megvalósítani a még hátralévő kisebb állagmegóvó felújításokat: (párkányok, lábazatok javítása) festéseket mázolásokat. Lehetőséget kívánunk nyújtani egyetemi és városi rendezvények megtartására mind a belső udvar, mind a felújított termek rendelkezésre bocsátásával.
Megőrizve az eddig kialakult gyakorlatot időszakos kiállításokon mutatnánk be továbbra is a múzeum rendelkezésre álló gazdag letéti anyagot.
A lehetőséget megragadva a Kar nevében itt szeretnék köszönetet mondani dr. Ráczné dr. Schneider Ildikónak a múzeum igazgatójának azért az időt, energiát nem kímélő, fáradságot nem ismerő áldozatos munkájáért, amellyel lehetővé tette, hogy egyáltalán ma mi itt összegyűlhettünk és a múzeum jelenlegi és jövőbeni helyzetéről beszélhettünk. Az Ő, esetenként az emberi tűréshatárt is csaknem meghaladó, erőfeszítéseinek köszönhető a múzeumi anyag jelentős része és az a környezet, amelyben ezek az értékes kiállítási tárgyak elhelyezést nyertek.

A 20-as jubileum kapcsán szeretném kiemelni annak a tevékenységét, akinek mindezt köszönhetjük.

Csak a csodálat és mélységes tisztelet hangján említhetem azt az önfeláldozó fáradságot nem ismerő ugyancsak művészi tevékenységet, amellyel Ildikó az időszakos kiállítások megkomponálását végzi. Igaz csak néhány éve vagyok rendszeres látogatója ezeknek a rendezvényeknek, de bepillantást nyerve az előkészítő munkálatokba meggyőződhettem arról, hogy milyen fantasztikus improvizációs készség kell esetenként ahhoz, hogy egy-egy ilyen kiállítás valóban úgy és azt mutassa be, amire meghirdették. Gratulálok és a Kar nevében köszönöm azt, hogy ezekkel a kis rendezvényekkel mindig hozzájárul az Erdőmérnöki Karról alkotott kép szebbé tételéhez.

Péterfalvi József dékánhelyettes előadása a múzeumi ankéton hangzott el

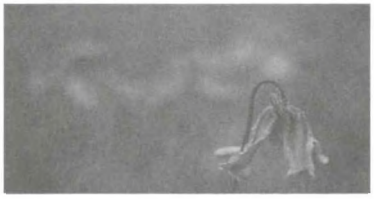

Szép fák és virágok, szép fotókon

Bozsér Orsolya Hegyek, fák virágok címmel főként Szatmár-Beregben, Erdélyben és a Gemenc vidékén készült természetfotóit mutatta be a soproni Erdélyi Ház. A kiállítás címadó versét Tóth András a Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar munkatársa mondta el. Fodor Gábor fuvolaművész pedig Bartók székelyföldi gyűjtéséből három népdalt adott elő. Bozsér Orsolya tudományos és művészeti tevékenységét Faragó Sándor rektor meleg szavakkal méltatta, kiemelve elhivatottságát, tehetségét, emberségét, érzelemgazdagságát. A fotográfus témavezetőjeként büszkén osztotta meg a zsúfolásig megtelt kiállító terem látogatóival, hogy Bozsér Orsolya az Erdőmérnöki Kar doktorandusza. A fiatal művésznő meghatottan köszönte meg mind professzora, mind az előadó művészek közreműködését. (kép)

Híres selmeci tanárok

November 17-én mutatták be a soproni Széchenyi István Városi Könyvtárban Csáky Károly Híres selmecbányai tanárok című könyvét. A szerzőt és munkásságát dr. Hála József, a Magyar Állami Földtani Intézet főmunkatársa, a könyvet pedig Hodossy Gyula, a dunaszerdahelyi Lilium Aurum Könyvkiadó igazgatója mutatta be. A szerző ajánlása művéhez:

Selmecbánya, a múlt ma is csodálható emlékeivel, hangulatos utcáival, évszázados épületeivel immár a világörökség részét képezi. Sok mindennel dicsekedhet: a föld mélyén rejlő kincsei és gazdag bányái a várost már a középkorban messze földön híressé tették, de a hírnévhez hozzájárult az itt felhalmozódott hatalmas szellemi érték, a megannyi tudományos felfedezés is.

A sokszínűségével, többféle kultúrájával büszkélkedhető várost ismertté tették iskolái, s a bennük oktató jó nevű tanárai is. Hiszen a messze földön híres tanintézetében, az 1735-ben alapított bányászati-kohászati alma materben, a későbbi Bányászati és Erdészeti Akadémián oktattak a világon elsőként tudományos alapon nyugvó kémiát, ásványtant, fizikát, mechanikát és hidraulikát. Helybeli tanárok, mérnökök találmányaként helyeztek működésbe először bányaművelést könnyítő gépeket és szerkezeteket. Olyanokat, melyeknek csodájára jártak a német, a francia és az angol tudósok is. Az itteni hallgatók már a XVIII. században korszerű laboratóriumokban kísérleteztek közösen azon tanáraikkal, akik megannyi, évtizedeken át hasznosítható tankönyvet is kiadtak.

Selmec tehát a tudományok bölcsője, a felfedezések műhelye, a magyar és az európai művelődéstörténet egyik központja volt. Hírnevét azonban nemcsak felsőfokú intézménye, hanem az ismeretket magas szinten alapozó, évszázadokon keresztül működő evangélikus líceuma és tanítóképzője, illetve katolikus gimnáziuma is növelte.

Könyvemben az említett iskolák nagy tanárainak állítok emléket.

Csáky Károly

Szobrok és fotók

Dr. Boda László fa és csontfaragó, valamint Kovács Gyula és Schneidler Viktor erdőmérnök hallgató természetfotósok kiállítása elé

Elmondta: Péterfalvi József dékánhelyettes

Dr. Boda László Aranyokleveles orvos. Fiatalon kedvtelésből kezdett faragni fából és csontból egyaránt. Főképp két téma köré csoportosulnak munkái, a természet és a vallás, amelyek nem is esnek messze egymástól, hiszen a természet szeretete, tisztelete és egymás megbecsülése, elfogadása, amit legtöbb vallás is hirdet, azonos lelkületű embert kívánnak.

A fa és a csont látványos újraéledésének lehetünk tanúi, amikor a művész keze nyomán a megmunkált anyag felesleges részei leválnak és marad az embert azonnal megkapó csodálatos alkotás.

Jelen kiállításon több, mint 50 (53) munkája látható, amelyek között a figuratív állatszobrok mellett, Krisztust ábrázoló alkotások szerepelnek. Különlegesség a nagyméretű szüreti jelenetet ábrázoló falikép.

Más dimenzió és más eszközöket másfajta koncentrálást kíván az agancsok faragása, amikor a levágott darabokból életszerűen bontakoznak ki a magyar erdők különböző vadfajai.

Boda doktor régóta kapcsolatban van a múzeummal neki köszönhetjük az időszaki kiállító terem melletti Kígyók címet viselő kompozíciót, de a látogatókat a múzeumba invitáló vadász alakját is.

Kovács Gyula, Schneidler Viktor: erdőmérnök hallgatók fiatal koruk ellenére régóta foglalkoznak természetfotózással. Itt bemutatott képeik szerepeltek a Kapolcsi Művészetek Völgye idei kiállításain is.

A természet nehezebben megörökíthető „mozgó" elemei (vadak, madarak, lepkék) kedvenc témáik közé tartoznak.

A bemutatott 45 fotó mögött sok-sok természetben eltöltött óra, várakozás, kúszás-mászás húzódik meg, amelynek élményével a természet újra meg újra megajándékozza azt a fotóst, aki megpróbálja a vissza nem hozható pillanatokat megörökíteni.

A képekben jól tükröződik a természetfotózás minden eleme, felfedezni a természeti szépséget és a fotós egyéniségéből fakadó módon rögzíteni azt, eleget téve a szakmai és esztétikai szempontoknak is. Egy mindennapi növény,

Búcsú Tamásyné Dr. Bánó Margittól

A temetésen elmondta: Dr. Varga Mihály egyetemi docens, dékánhelyettes

Tisztelt gyászoló közönség, kedves egybegyűltek.

Búcsúzni mindig nehéz.

Különösen akkor, amikor egy alkotó erejében lévő kollegától kiváló professzorasszonyunktól kell végső búcsút vennünk.

Tamásy Andrásné Dr. Bánó Margit egyetemi tanár fiatalon hagyott itt minket. A kiemelkedő képességű okl. gépészmérnök, klímatechnikai szakmérnök, aki „A hőszivattyúk alkalmazása a faipari technológiák energetikai hatékonyságának javítása" című doktori értekezésével 1990-ben a műszaki tudományok kandidátusa tudományos fokozatot is elnyerte, hihetetlenül nagy veszteség nem csak a Faipari Mérnöki Karnak, hanem egész egyetemünknek, sőt a hazai műszaki felsőoktatásnak, kutatásnak. Mert Tamásyné nem csak faipari szakember, hanem egy igazi széles-látókörű nagy műveltségű univerzális tudós alkat, kiváló oktató-kutató volt.

Egy sikeres pálya csúcsán vállalta, hogy Sopronban a faipari tudományok oktatásának és kutatásának szenteli - akkor még kiapadhatatlannak tűnő - erejét és képességeit, azért, hogy elméleti alapokra helyezze és megújítsa a fahasznosítás egyik legfontosabb területének a faanyagszárításnak tudományát.

1991. január elsejétől, hihetetlen erővel és akarással vetette be magát a számára nem ismeretlen, de mégis rengeteg új kihívást tartogató szakterület gondozásába.

Korábbi hazai és nemzetközi tervezői tapasztalatait hasznosítva a faipari és papíripari mérnökhallgatók képzésében egy új energiaszemléletet honosított meg.

Az általa kialakított Műszaki hőtan, c. tárgy keretében az elengedhetetlenül szükséges alapok mellett az ipari hő- és légtechnikának a mérnöki gyakorlatban sem nélkülözhető ismereteivel ajándékozta meg hallgatóit.

A tárgy tananyaga nemzetközi elismerést is kiváltott.

Tudományos tevékenységének, hazai és külföldi előadásainak, kutatási programjainak felsorolása órákat venne igénybe.

Számos országban járt ösztöndíjas kutatóként, és mint meghívott előadó, kutató, Szakmai konferenciákon tartott előadásainak anyaga kötegekre rúg. Tudományos publikációi ugyancsak igen jelentősek.

A Magyar Tudományos Akadémia faipari és rosttechnikai bizottságaiban, nem feledhető kutatási és szervezési feladatokat végzett.

Több sikeres nemzetközi kutatási program vezető koordinátoraként szerzett méltó elismerést és megbecsülést szerte a világban, Vancouvertől Új-Zélandig.

A Faipari Mérnöki Kar, mint volt dékánhelyettesét a Tudományos Diákköri elnökét is siratja.

Számos szakmai elismerés, faipari tudományos kitüntetés birtokában is mindig közvetlen segítőkész kollegaként állt rendelkezésére minden hozzáfordulónak, oktatótársainak és hallgatóinak egyaránt.

Egy igazi professzort legjobban hallgatói minősítenek. Bánó Margit professzorasszonyt mindig meghívták szakestélyeikre, tanulmányútjaikra és kitüntették barátságukkal, szeretetükkel. A balek keresztségben a „Gőzborotva" nevet kapta.

Emléke, tanításai volt hallgatóiban, szakmai publikációiban, tovább él, amelyekre a Faipari Mérnöki Kar mindenkor büszkén fog emlékezni.

Drága Professzor asszony! Kedves Margit! Te, aki sohasem tudtál nyugodni, most nyugodjál békében, tanítványaid és munkatársaid megőriznek emlékezetükben.

mint pl. a csillaghúr, ami mellett mi megállás nélkül elmennénk a fotósnak köszönhetően egy „Krisztus koszorúval" övezett természeti csodaként jelenik meg a képen, amelyet nézve hosszan elmélkedhetünk a Természet csodálatos „játékain". A fotók mindegyike a természet egy-egy ellesett pillanatán keresztül megmutatja azt a csodálatos harmóniát, amelynek megteremtésére az életben nekünk is törekednünk kell.
Kívánom, hogy az alkotók töretlen lelkesedéssel folytassák kedvtelésüket, örömet szerezve minden látogatónak, akik alkotásaikat megtekintik. Kérem mi is álljunk be a szemlélődők sorába és nézzük meg a kiállított alkotásokat közelebbről is.
lakatos

Dr. habil Lakatos Gyula CsC.
Társadalomelméleti és Jogtudományi Intézet
Humánerőforrás-gazdaságtan Tanszék

Szuprainnovációs vállalati humántőke növelés externális tudástőke visszanyeréssel
(Supra Innovative Corporate Capital Recovery by External Knowledge Recycling)

A tudásalapú társadalom doktrínájának alapvető felismerése nem csupán a humántőke akkumulációjának szükségessége, hanem a társadalmi humántőke befektetések ár – költség – nyereség vizsgálata is. Az előadás több éves kutatási eredményen alapul. A humántőke befektetések költségelemzésének módszerét a hazai szakmai közvélemény és a Központi Statisztikai Hivatal elfogadta, a szerző egy nagy magyar részvénytársaság támogatásával, pilot módszerrel, eredménnyel kecsegtető kísérletet tett az outplacement, outsourcing keretében eltávozott, magasan kvalifikált munkatársak tudástőkéjének „visszanyerésére" (Knowledge Recycling).
A szerző meghatározta a társadalom tudástőke vagyonvesztésének alapvető formáit és javaslatot dolgozott ki a társadalmi tudástőke-vagyon veszteségeinek minimalizálására. Javaslatot fogalmaz meg a vállalati tudástőke visszanyerésének módszerén kívül a vállalti tudástőke visszanyerés iparszerű rendszerének kialakítására.
A kutatás jelentőségét növeli az a körülmény, hogy világviszonylatban csökkenő tendenciát mutatnak az állam és a társadalom által vállalható humántőke befektetési források, az inaktív népesség arányának növekedése a foglalkoztatottakhoz viszonyítva, valamint a nyugdíjasok számának növekedése a népességen belül.
A szerző és munkatársainak kutatásai hazai viszonylatban egybeesnek a szakirodalomból ismert nemzetközi törekvésekkel a humántőke befektetések hatékonyságának növelését illetően.

Sopron, 2003. november 11-12. Magyar Tudomány Napja
Magyarország jövője Konferencia

Az OTDK mint hungarikum

Szeptember 30-án Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében tartotta nyilvános ülését az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT). A rendezvényre az ország valamennyi felsőoktatási intézményéből érkeztek TDK elnökök, illetve olyan oktatók és tanárok, akik szívügyüknek érzik a tehetséges diákok reménybeli tudományos karrierjének beindítását és támogatását. Az esemény, melyet ez alkalommal a Minőségi felsőoktatás és a diáktudományos tevékenység címen hirdettek meg, mindenkori fő célja az Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) különböző szekciói tapasztalatainak megbeszélése. A rendezvényen három nagyon tanulságos és gondolatébresztő előadást hallhattak a résztvevők.
Elsőként Kroó Norbert akadémikus, az MTA főtitkára lépett a pódiumra, aki a Fiatalok a tudományos közéletben címmel tartotta meg felszólalását. Gondolatainak magvát egy tőle származó idézettel lehetne jól érzékeltetni: „az értelmiségi lét lényege nem más, mint felelősséget érezni nem csak magunkért, hanem a bennünket körülvevő társadalomért." Az akadémikus kifejtette azon óhaját, mi szerint több fiatalnak kellene a kutatói pályára lépnie, melyhez azonban elsődlegesen életpálya felvázolása, vonzó feladatok kitűzése, jó kutatási struktúra és élénk tudományos közélet szükségeltetik. Kroó szerint a Magyar Tudományos Akadémia a növekvő számú álláshelyek biztosításával, illetve különböző ösztöndíjak meghirdetésével minden segítséget megad a fiatal és tehetséges kutatóknak a tudományos pályán történő elindulásban és kibontakozásban.
Az egyetemi és főiskolai tudományos diákköri tevékenység intézményi feltételeinek javítása, ez már Mang Béla, felsőoktatási helyettes államtitkár előadásának témája volt. Az egyetemi docens számos érdekes statisztikai adattal nyitotta mondandóját. 2003-ban 105 ezer első éves hallgató kezdte meg tanulmányait a felsőoktatásban, velük együtt pedig összesen körülbelül 380 ezer diák tanul valamilyen felsőoktatási intézményben, akiknek 52%-a államilag finanszírozott képzésben vesz részt. Véleménye szerint a magyar felsőoktatás állandó megújulásban van, melynek szerves részét képezi, hogy Magyarországnak 2005-ig át kell térnie a lineáris, két ciklusú oktatási rendszerre, melyben a tömegképzési jelleg és a minőségi képzés továbbra is együttesen jelenik meg. Az egyik legfontosabb feladatnak a diplomák versenyképességének javítását érzi, mely cél elérésének előfeltétele az önzetlen, magas teljesítményre képes oktatói gárda, jó infrastruktúra, integrált intézmények és innovatív környezet kialakítása, amihez az Oktatási Minisztérium a jövőben is minden támogatást megad.
Az ülés harmadik előadását Szendrő Péter egyetemi tanár, az OTDT elnöke tartotta A diáktudományos tevékenység a négyszintű magyar felsőoktatásban címmel. Felszólalása elején komor képet festett fel. Véleménye szerint a magyar felsőoktatás sorvad. A 180 ezer államilag támogatott hallgató után járó normatív fejpénz kevés, a költségtérítéses képzésért pedig nem lehet annyit kérni, amennyibe valójában kerül. Ezzel együtt az oktatói gárda is egyre leterheltebb, kevesebb időt tud kutatásra és pihenésre, feltöltődésre fordítani. A felsőoktatás egyik üde színfoltját a Tudományos Diákkörök jelentik. Szerepének fontosságát mi sem jelzi jobban, mint hogy a napjainkban doktori képzésben részt vevő körülbelül 3500 hallgató 75-80%-a korábban aktív TDK-s tevékenységet folytatott. Szendrő szerint a tudományos diákmunka lényege: „a curriculumhoz képest önállóan tevékenykedni és ezt dokumentálni." Ez a tevékenység pedig egyben „az elitképzés utolsó bástyáját is jelenti."
A felsőoktatási intézmények gazdasági megfontolásból abban érdekeltek, hogy minél több hallgatójuk legyen, ám egy egyetemet sosem a kibocsátott diplomák száma alapján ítélnek meg, hanem az alapján, hogy kik végeztek ott.
Az előadások után a hallgatóság hozzászólásai következtek, melynek során volt, aki az élethosszig tartó kutatás, illetve a tehetség-kiválasztás és tehetséggondozás fontosságáról beszélt, mások, gyakorlatiasabb kérdéseket érintve, egységesebb értékelési és pontozási rendszer kidolgozását sürgették az OTDK-kon, illetve az OTDK dolgozatok kötelező intézményi archiválása mellett érveltek.
A nyilvános ülést kulturális program zárta le, melynek során a XXVI. OTDK művészettudományi szekciójának első két helyén végzett énekes hölgyek színvonalas műsorszámait élvezhette a hallgatóság.
Mindent egybevetve jó volt látni, hogy mennyi olyan oktató és kutató van a magyar felsőoktatásban, aki lelkesen végzi a tehetséges hallgatók támogatását a tudományosság rögös útján, illetve vallja egyöntetűen, hogy a Tudományos Diákkör egy olyan hungarikum, mely az európai felsőoktatásban nem létezik, de éppen ezért fenntartása, még színvonalasabbá tétele fontos feladat.

Varga Balázs
főiskolai tanársegéd ATFK

AJÁNLÓ

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 2003/3

A folyóirat őszi számában beszámolót olvashatunk két nyári kiállításról, a Néprajzi Múzeumban bemutatott ősfoglalkozási képekről, és az ausztriai Köpcsényben kiállított cifraszűrökről. Megemlékezik a húszéves Népművészeti Egyesületek Szövetségéről. Bemutatja Bartha Ágnes tűzzománcait, Remsey Flóra mesélő kárpitjait és Kubinyi Anna textiljeit. Beszámol a Textilművészeti Triennáléról, és a soproni gyökerű Kocka csoport Formál kiállításáról. Restaurátorok diplomamunkáiról, valamint finn és japán üvegművészekről is olvashatunk.

TDK az Erdőmérnöki Karon

Az Erdőmérnöki Kar december 4-én rendezte a Tudományos Diákköri Konferenciáját. A megnyitót dr. Mészáros Károly dékán tartotta.
A **Botanikai szekció** elnöke dr. Bartha Dénes egyetemi tanár volt, a társelnök: pedig Nyíri Zsófia IV. kmh. A zsűri elnöke dr. Szodfridt István professzor emeritus
Tagok:: Dr. Szabó Ilona egyetemi tanár, dr. Vidéki Róbert egyetemi tanársegéd és Lőrinczi Bálint IV. emh.
Az előadások: Lantos Zoltán V. emh: Az erdőállományok összetételének változása a Soproni-hegységben. Konzulens: dr. Bartha Dénes egyetemi tanár
Máté Mónika IV. kmh: Kísérletek az őrségi erdők fajkészletének elemzésére történeti koruk függvényében. Konzulens. dr. Bartha Dénes egyetemi tanár, Zentai Kinga doktorandusz
Mihók István V. emh: A sárospataki Long-erdő természetvédelmi kezelési tervének irányelvei. Konzulens: Dr. Bartha Dénes egyetemi tanár
Nagy Bozsoki Péter IV. emh: Bükk populációk fenológiájának genetikai és környezeti szabályozása. Konzulens: Dr. Mátyás Csaba egyetemi tanár
Szűcs Péter III. kmh: Fertőmelléki-dombsor mohaflórája. Konzulens: Dr. Király Gergely, egyetemi docens
Velegi Dániel V. emh: Török-féle felújítási rendszer termésbiológiai vizsgálata. Konzulens: Dr. Bartha Dénes egyetemi tanár
A **Zoológiai szekció** elnöke dr. Náhlik András egyetemi tanár, a társelnök: Bunevacz Győző IV. emh. A zsűri elnöke dr. Lakatos Ferenc egyetemi docens, a tagok: dr. Jánoska Ferenc egyetemi docens, Dr. Frank Norbert egyetemi docens, Gál Balázs IV. emh.
Az előadások: Fodor István V. kmh: A hargitai Lvó-völgy madártani vizsgálata, különös tekintettel a siketfajd (Tetrao urogallus) ökológiájára. Konzulens: Dr. Traser György egyetemi docens
Kovács Gyula IV. emh: A Balaton déli partjának vízimadár monitoringja. Konzulens: Dr. Faragó Sándor egyetemi tanár
Láncos Viktória V. kmh: Az állatvédelem helyzete. Konzulens: Dr. Traser György egyetemi docens, Tari Tamás II. vmh: A rágáskár és az erdőművelési módszerek összefüggései a Soproni-hegyvidéken. Konzulens: Dr. Náhlik András egyetemi tanár
Tóth Ildikó III. kmh: Biológiai vízminősítés a Rába Sárvár környéki szakaszán. Konzulens: Dr. Traser György egyetemi docens, dr. Heil Bálint egyetemi docens
A **Környezettudományi szekció** elnöke dr. Kosztka Miklós egyetemi tanár, társelnöke Kovács Krisztián IV. emh. A zsűri elnöke
dr. Bácsatyai László egyetemi tanár, a tagok: Konkolyné dr. Gyúró Éva egyetemi docens, dr. Pájer József egyetemi docens és Stuller Zoltán IV. emh.
Az előadások:
Brolly Gábor V. emh: A Flavonoidok szerepe a bükk (Fagus sylvatica L.) álgesztesedésében. Konzulens: Dr. Albert Levente egyetemi tanár, Hoffmann Tamás egyetemi tanársegéd
Cseresznye Gyula IV. kmh: Növények és a vasút, Konzulens: Börcsök Zoltán egyetemi tanársegéd, Börcsök Eszter intézeti munkatárs
Gyimóthy Géza III. kmh: Források vizsgálata a Soproni-hegyvidéken. Konzulens: Dr. Gribovszki Zoltán egyetemi docens
Lengyel Zita V. kmh: A talajnedvesség változásának dinamikája. Konzulens: Dr. Vig Péter egyetemi docens
Limp Tibor IV. emh: A devecseri Széki erdő digitális termőhelytérképezése, és annak gyakorlati alkalmazása. Konzulens: Dr. Kovács Gábor egyetemi docens
Spaits Tamás V. kmh: Nukleáris baleseti figyelő és döntéstámogató rendszerek. Konzulens: Dr. Dívós Ferenc egyetemi docens
Saláki Orsolya V. kmh : A KIR működésének értékelése a MÁV Rt. Záhonyportnál. Konzulens: Dr. Héjj Botond egyetemi docens
A TDK konferenciát támogatták: Aggteleki Nemzeti park Igazgatósága, Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága, Erdő- és Faanyagvédelmi Intézet, Erdőmérnöki Kar Dékánja, Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága, Növénytani Intézeti Tanszék, Oktatásügyi Minisztérium, Pilisi Parkerdő Rt., Sefag Rt., Tanulmányi Erdőgazdaság Rt., Termőhelyismerettani Intézeti Tanszék, Zalaerdő Rt.

A logaritmustáblától a számítógépig

Ezzel a címmel rendezett ankétot 2003. november 7-én a GEO és a magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság székesfehérvári csoportja a Magyar Tudomány Napja alkalmából. A rendezvényen a Főiskolai Kar oktatói tartottak a címhez kapcsolódó témákban érdekes előadásokat, valamint köszöntötték Nagy Lajos nyugalmazott főiskolai docens, tanszékvezetőt 75. születésnapja alkalmából. Fotó: Bödo Viktória

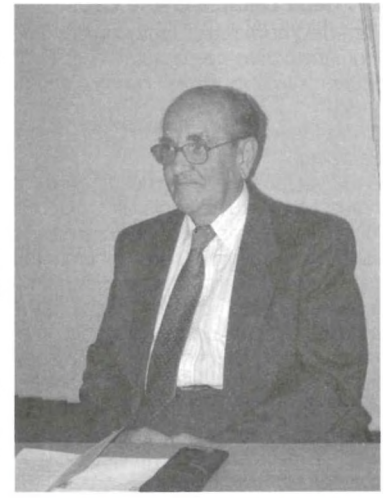

Nagy Lajos nyugalmazott főiskolai docens, tanszékvezető

Ketten az eloadók közül: Dr. Szepes András és dr. Vincze László

Az ankét résztvevői

KALAMÁRIS

Varga Szilvia verse

Fantázia valóság

Pókhálóba bonyolódva,
Tekervényes fondorlatba.
Bujdokolva, barlang-lakta
Denevérnek nekiadva
Véred, húsod pókok marta.
Létezel a vaksötétben,
Képzelet szült szörny ölében.
Nem kerülheted el sorsod,
Ébren a várod a halálod.

Bosszú érted!

Kegyetlen bosszúm utolér téged.
Egyszer
Megátkozlak mindig, ha látlak.
Sokszor
Sajnállak és szánlak.
Segítséged, ne félj, sosem kérem!
Soha!
Drága, önző tükörképem.

Százhetvenöt éves a Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar

A tudomány havában, 2003. november 14-én került sor egyetemünk mosonmagyaróvári Karának 185 éves jubileumára, melynek keretében átadták a PHARE támogatással létesült Biotechnológia Oktató és Bemutató Központot.

Az új létesítmény megálmodója **Iváncsics János**, a kar egykori dékánja, egyetemünk megválasztott rektora. Tragikus halála miatt sem az egyetem vezetését, sem az intézet elkészültét nem érhette meg. Az ünnepélyes alkalommal **Faragó Sándor** rektor meleg szavakkal méltatta Iváncsics professzor érdemét, majd visszatekintett Óvár 185 éves történetére. Diadalútként ismerte el az eltelt éveket, s a múlt-jövő összekapcsolódásáról is szólt az EU tükrében, illetve az új központ aspektusából. Elmondta azt is, hogy a NYME eddigi legnagyobb beruházása az átadott bázis, melyért köszönetet mondott a jelenlévő oktatási miniszternek, **Magyar Bálintnak**, valamint **Biacs Péternek**, az FVM helyettes államtitkárának. **Ördög Vince** professzor, a jubiláló kar dékánja átfogó keresztmetszetet adott az alapítástól napjainkig folyó oktatásról és kutatásról, Óvár szerepéről a magyar mezőgazdaságban és agrártudományban. Kiemelte, hogy Óvár 185 éven át alkalmazkodott és biztosította fennmaradását, s ezt teszi ma is. Igyekeznek az előnyös földrajzi fekvés adta lehetőségekkel élni, közös képzéseket folytatnak mind a szlovák, mind az osztrák partnereikkel, valamint külföldi hallgatókat is fogadnak. Büszkén számolt be arról, hogy EU akkreditációval rendelkezik a kar. Megosztotta a hallgatósággal a kar legfontosabb céljait is: a piacképesség, a vidékfejlesztés, a környezet-kímélés, az élelmiszer-minőségbiztosítás és az élelmiszertudomány fejlesztése. A múlt és jövő összefonódására utalva említette, hogy 1918-ban régiós feladatok ellátására jött létre az Akadémia, s a mai egyetemi karnak ugyanez a feladata, de magasabb szinten. A Rektor Úrhoz hasonlóan a kar nevében Ördög Vince dékán is megköszönte a kormányzat képviselőinek a kapott támogatást és a segítő együttműködést. A bécsi Boden-Kultur Institut prorektorának és a nyitrai társintézmény dékánjának köszöntői és a kar számára átadott kitüntetéseik emelték az ünnep fényét.

Biacs Péter helyettes államtitkár üdvözlő beszédében azt hangsúlyozta, hogy a mai egyetemi kar őse, pompa és zajtalanság mellett nyílt meg, s ugyanez mondható el a jubileumát ülő intézményről is. Mint mondta, ez azért különös, mert Óváron épültek ki a kísérleti állomások, melyekre épült a hazai hálózat, mint ahogy Óváron szerveztek először tanfolyamokat, kiállításokat, bemutatókat és tanácsadást is. A helyettes államtitkár a jövőképről is szólt, és elmondta, hogy minőségi és biztonságos mezőgazdaságra van szükség, nem a tömegtermelés a cél. A karnak nemcsak a szorosan vett szakmát, nemcsak a hazai viszonyokat kell ismerni, hanem tisztában kell lenni a világgazdaság igényeivel is, melyek a következők: a biztonsági és a higiénés követelmények, a környezet- és hulladékgazdálkodás, valamint a technikai fejlesztés (a biotechnológia). Ez utóbbi megvalósulását segíti az átadásra kerülő új oktatási-kutatási intézet. **Magyar Bálint** oktatási miniszter ünnepi beszédében három szempontot emelt ki: az oktatás is EU versenypálya lesz; a nemzetközi kapcsolatokon van a hangsúly, idegen nyelvű képzésre van szükség, s verseny lesz a külföldi hallgatókért; a kutatásfejlesztés új irányt vesz, a gazdaság rendel a felsőoktatástól. A miniszter arról is szólt, hogy a tárca milyen segítséget ad a kutatásfejlesztéshez. Jó volt hallani, hogy konkrét adatokat sorolt: a kutatásfejlesztési alap 2004. január 1-től évi 40 milliárd forint, vagy, hogy speciális adókedvezményt kap az, aki egyetemre beruház. Köszöntőjét azzal zárta, hogy az egyetemnek meg kell találni azt, amiben a legjobb, s ehhez kívánt sok sikert és további szép eredményeket. Kedves és megható színfoltja volt az ünnepségnek, amikor a társegyetemek és főiskolák vezetői kitüntették a jubiláló kart. A Debreceni Egyetem Agrártudományi Centruma Emlékérmet adott át, Agrártudományi Kara pedig Pro Melitis Interfacultatis díjban részesítette a NYME Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karát.

Tóth Mariann

A jubileumi elnökség

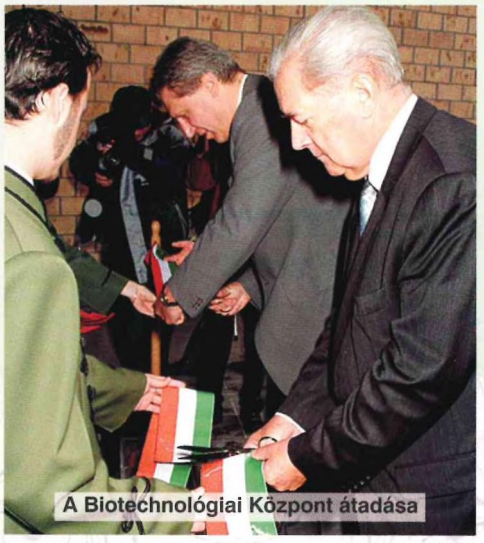
A Biotechnológiai Központ átadása

A társintézmények vezetői

20 ÉVES AZ ERDÉSZETI MÚZEUM

A jubileum alkalmából az egyetem Erdőmérnöki Karának Erdészeti, Faipari és Földméréstörténeti Gyűjteménye a Magyar Tudomány Napja alkalmából tudományos ankétot rendezett november 12-én a múzeum nagytermében. Megnyitó beszédet mondott **dr. Winkler András** rektorhelyettes, akinek rektorsága idején alakult a múzeum. Előadást tartott **dr. Bencze Géza,** az Országos Műszaki Múzeum főigazgatója (A műszaki múzeumok Magyarországon), **dr. Kecskeméti Tibor,** a Magyar Természettudományi Múzeum címzetes főigazgató-helyettese (A természettudományi múzeumok jelen helyzete és jövője), **dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó** múzeumigazgató (A múzeumok szerepe Sopron város oktatási és kulturális életében), dr. Péterfalvi József dékánhelyettes (Az Erdészeti Múzeum jövője).

Délután megnyílt **dr. Boda László** fa- és csontfaragásait, valamint **Kovács Gyula** és **Schneidler Viktor** erdőmérnök-hallgatók természetfotóit bemutató tárlat. Összeállításunk a múzeumot és az ünnepi eseményt mutatja be.

2Z Fotó & Média